

**TRƯỜNG ĐẠI HỌC HOA LƯ**  
**KHOA SƯ PHẠM TIỂU HỌC - MẦM NON**

---

**Đinh Thị Thùy Lâm**

**KHOÁ LUẬN TỐT NGHIỆP**

**KHAI THÁC VÀ SỬ DỤNG TRUYỆN ĐỒNG THOẠI  
NHẪM GIÁO DỤC LÒNG DŨNG CẢM  
CHO TRẺ MẪU GIÁO 5-6 TUỔI**

**Mã sinh viên: 2652011048**

**Ngành: Giáo dục Mầm non**

**NINH BÌNH, 2026**

**TRƯỜNG ĐẠI HỌC HOA LƯ**  
**KHOA SƯ PHẠM TIỂU HỌC – MẦM NON**

**Đinh Thị Thùy Lâm**

**KHOÁ LUẬN TỐT NGHIỆP**

**KHAI THÁC VÀ SỬ DỤNG TRUYỆN ĐỒNG THOẠI  
NHẪM GIÁO DỤC LÒNG DŨNG CẢM  
CHO TRẺ MẪU GIÁO 5-6 TUỔI**

**Mã sinh viên: 2652011048**

**Ngành: Giáo dục Mầm non**

**Giáo viên hướng dẫn: ThS Phạm Thị Thanh Vân**

**NINH BÌNH, 2026**

## **LỜI CAM ĐOAN**

Tôi xin cam đoan đề tài: “Khai thác và sử dụng truyện đồng thoại nhằm giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi” là sản phẩm quá trình nghiên cứu của tôi, nội dung trong đề tài chưa có ai công bố trong bất kì công trình nào khác. Trong đề tài có sự tham khảo một số tài liệu có nguồn gốc và được trích dẫn rõ ràng.

*Ninh Bình, ngày      tháng      năm 2026*

**Tác giả**

**Đinh Thị Thùy Lâm**

## **XÁC NHẬN CỦA NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC**

Đề tài: “Khai thác và sử dụng truyện đồng thoại nhằm giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi ” là công trình nghiên cứu của sinh viên Đinh Thị Thùy Lâm, nội dung trong đề tài chưa công bố trong bất kỳ công trình nào khác. Trong đề tài có sự tham khảo một số tài liệu có nguồn gốc và được trích dẫn rõ ràng.

*Ninh Bình, ngày      tháng      năm 2026*

**Người hướng dẫn**

**ThS. Phạm Thị Thanh Vân**

## **DANH MỤC BẢNG, BIỂU**

|                                                                                                   |    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Bảng 2.1. Tiêu chí đánh giá giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi                      | 40 |
| Bảng 2.2. Thống kê các truyện đồng thoại về giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi..... | 41 |

## MỤC LỤC

|                                                                                                   |            |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>LỜI CAM ĐOAN .....</b>                                                                         | <b>i</b>   |
| <b>XÁC NHẬN CỦA NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC .....</b>                                                | <b>ii</b>  |
| <b>DANH MỤC BẢNG, BIỂU .....</b>                                                                  | <b>iii</b> |
| <b>MỤC LỤC .....</b>                                                                              | <b>iv</b>  |
| <b>MỞ ĐẦU .....</b>                                                                               | <b>1</b>   |
| 1. Lý do chọn đề tài.....                                                                         | 1          |
| 2. Tổng quan tình hình nghiên cứu .....                                                           | 2          |
| 3. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu.....                                                           | 6          |
| 4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....                                                           | 6          |
| 5. Phương pháp nghiên cứu.....                                                                    | 6          |
| 6. Ý nghĩa khoa học và ý nghĩa thực tiễn.....                                                     | 7          |
| <b>NỘI DUNG.....</b>                                                                              | <b>8</b>   |
| <b>Chương 1 .....</b>                                                                             | <b>8</b>   |
| <b>CƠ SỞ LÝ LUẬN VỀ KHAI THÁC VÀ SỬ DỤNG TRUYỆN ĐỒNG THOẠI..</b>                                  | <b>8</b>   |
| <b>NHÀM GIÁO DỤC LÒNG DŨNG CẢM CHO TRẺ MẪU GIÁO 5-6 TUỔI</b>                                      | <b>8</b>   |
| 1.1. Khái niệm cơ bản .....                                                                       | 8          |
| 1.1.1. Truyện đồng thoại .....                                                                    | 8          |
| 1.1.2. Lòng dũng cảm.....                                                                         | 9          |
| 1.1.4 Khai thác và sử dụng truyện đồng thoại nhằm lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi.....    | 10         |
| 1.2. Truyện đồng thoại dành cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi.....                                        | 11         |
| 1.2.1. Một số đặc trưng cơ bản của truyện đồng thoại.....                                         | 12         |
| 1.2.2. Đặc điểm của trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi liên quan đến việc tiếp nhận truyện đồng thoại .....    | 15         |
| 1.2.3. Vai trò của truyện đồng thoại trong việc giáo dục lòng cảm cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi ..... | 19         |
| 1.3. Biểu hiện lòng dũng cảm của trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi .....                                      | 21         |

|                                                                                                                           |           |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| 1.4. Quá trình giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi .....                                                     | 23        |
| 1.4.1. Mục tiêu giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi .....                                                    | 24        |
| 1.4.2. Nội dung giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi .....                                                    | 25        |
| 1.4.3. Các phương pháp giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi .....                                             | 27        |
| 1.4.4. Các hình thức giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi ..                                                  | 29        |
| 1.4.5. Phương tiện giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi .....                                                 | 31        |
| 1.4.6. Đánh giá việc khai thác và sử dụng truyện đồng thoại nhằm giáo dục lòng dũng cảm của trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi .....   | 32        |
| 1.5. Vai trò khai thác và sử dụng truyện đồng thoại nhằm giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi.....            | 34        |
| 1.6. Các yếu tố ảnh hưởng giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi .....                                          | 36        |
| <b>Kết luận chương 1 .....</b>                                                                                            | <b>39</b> |
| <b>Chương 2 .....</b>                                                                                                     | <b>40</b> |
| <b>KHAI THÁC VÀ SỬ DỤNG TRUYỆN ĐỒNG THOẠI .....</b>                                                                       | <b>40</b> |
| <b>NHẪM GIÁO DỤC LÒNG DŨNG CẢM CHO TRẺ MẪU GIÁO 5-6 TUỔI .....</b>                                                        | <b>40</b> |
| 2.1 Thống kê những truyện đồng thoại về giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi.....                             | 40        |
| 2.2. Xây dựng nội dung và xây dựng câu hỏi giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi.....                          | 42        |
| 2.2.1 Quy trình xác định nội dung và câu hỏi giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi qua truyện đồng thoại ..... | 42        |
| 2.2.1.1 Lựa chọn, phân loại truyện đồng thoại theo mục đích giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi.....         | 42        |
| 2.2.1.2. Cách xác định nội dung giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi qua các câu chuyện .....                 | 43        |
| 2.2.1.3. Cách xây dựng câu hỏi giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi qua các câu chuyện .....                  | 43        |

|                                                                                                                                     |           |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| 2.2.2. <i>Xác định nội dung và xây dựng câu hỏi giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi qua các truyện đồng thoại.....</i> | 46        |
| 2.3. Đề xuất cách khai thác và sử dụng tác phẩm văn học nhằm giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi.....                  | 54        |
| 2.3.1. <i>Hướng dẫn khai thác và sử dụng truyện đồng thoại nhằm giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi .....</i>          | 54        |
| 2.3.2. <i>Một số kế hoạch sử dụng truyện đồng thoại nhằm giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi .....</i>                 | 57        |
| <b>Kết luận chương 2 .....</b>                                                                                                      | <b>74</b> |
| <b>DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO .....</b>                                                                                            | <b>79</b> |
| <b>PHỤ LỤC .....</b>                                                                                                                | <b>81</b> |

## MỞ ĐẦU

### 1. Lý do chọn đề tài

Trong kho tàng văn học thiếu nhi, truyện đồng thoại là thể loại đặc sắc, thường nhân cách hóa loài vật, cây cối, đồ vật... để phản ánh đời sống con người. Thông qua những hình tượng ngộ nghĩnh, cốt truyện giàu kịch tính và kết thúc mang tính định hướng đạo đức, truyện đồng thoại giúp trẻ dễ dàng tiếp nhận các giá trị nhân văn, trong đó có lòng dũng cảm. Võ Quảng, Tô Hoài, Phạm Hổ và nhiều tác giả khác đã để lại nhiều tác phẩm đồng thoại giàu giá trị, tạo nên “vùng đất nghệ thuật” vừa gần gũi vừa giáo dục. Điểm đặc biệt của truyện đồng thoại là sự kết hợp hài hòa giữa tính nghệ thuật và tính giáo dục: trẻ không chỉ được giải trí, được nuôi dưỡng trí tưởng tượng mà còn học được cách sống, cách ứng xử. Các nghiên cứu quốc tế cũng khẳng định tác động tích cực của truyện thiếu nhi và cổ tích đối với sự phát triển nhân cách. Truyện đồng thoại có tác dụng trị liệu tâm lý, giúp trẻ giảm lo âu, đồng thời khích lệ trẻ hình thành hành vi tích cực và phẩm chất dũng cảm. Do đó, truyện đồng thoại có thể trở thành công cụ hữu hiệu để giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ 5–6 tuổi.

Giáo dục mầm non được xem là giai đoạn nền tảng trong quá trình hình thành và phát triển nhân cách của con người. Đây là lứa tuổi “vàng” để trẻ tiếp thu các chuẩn mực xã hội, hình thành thói quen hành vi, phát triển trí tuệ và tình cảm. Trong đó, lòng dũng cảm là một phẩm chất quan trọng, giúp trẻ biết đối diện với khó khăn, dám bảo vệ lẽ phải, và mạnh dạn thể hiện bản thân trong giao tiếp và học tập. Lòng dũng cảm cũng là yếu tố cốt lõi để trẻ vượt qua nỗi sợ hãi tự nhiên ở giai đoạn phát triển tâm lý đầu đời. Giáo dục phẩm chất cho trẻ, bao gồm lòng dũng cảm và sự tự tin, là mục tiêu trọng tâm trong chương trình giáo dục mầm non theo định hướng phát triển toàn diện. Tuy nhiên, trong thực tế, lòng dũng cảm vẫn là phẩm chất ít được giáo dục một cách trực tiếp và có hệ thống ở bậc học này, so với các phẩm chất như lễ phép, đoàn kết hay trung thực. Điều đó cho thấy tính cấp thiết của đề tài.

Ở lứa tuổi 5–6, trẻ đang trong giai đoạn phát triển tư duy trực quan – hình tượng, trí tưởng tượng phong phú, khả năng nhập vai và đồng cảm với nhân vật. Có thể nói, đây là giai đoạn tiền thao tác, khi trẻ học tập thông qua biểu tượng, ngôn ngữ và hình ảnh, đặc biệt hứng thú với câu chuyện và trò chơi giả vờ. Bên cạnh đó, trẻ 5–6 tuổi đã bắt đầu hình thành ý thức về cái “tôi”, có nhu cầu khẳng định bản thân và mong muốn được công nhận. Song song, trẻ cũng thường xuyên xuất hiện nỗi sợ hãi trước cái mới, sự thay đổi, hoặc những thử thách bất ngờ. Chính vì vậy, khi nghe và nhập vai nhân vật trong truyện đồng thoại – những nhân

vật nhỏ bé nhưng dũng cảm vượt khó khăn – trẻ dễ dàng đồng cảm và bắt chước hành vi tích cực. Đây là cơ sở tâm lý vững chắc để khẳng định rằng truyện đồng thoại phù hợp với việc giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ 5–6 tuổi.

Trong thực tiễn giáo dục mầm non, truyện đồng thoại đã được đưa vào chương trình “Làm quen tác phẩm văn học” nhưng cách khai thác còn nhiều hạn chế. Phần lớn giáo viên hiện nay chỉ dừng lại ở việc kể chuyện và đặt câu hỏi nhằm rèn luyện trí nhớ và phát triển ngôn ngữ cho trẻ, trong khi chưa chú trọng khai thác chiều sâu giá trị nhân cách mà tác phẩm mang lại. Các hình thức nhập vai, thảo luận tình huống, xử lý cảm xúc hay liên hệ thực tế để khuyến khích trẻ thể hiện lòng dũng cảm ít được triển khai thường xuyên. Thực tế cho thấy nhiều giáo viên sử dụng truyện đồng thoại như công cụ giải trí, chưa coi đây là phương tiện giáo dục đạo đức có hệ thống. Điều này càng cho thấy khoảng cách giữa tiềm năng to lớn của truyện đồng thoại và thực tiễn sử dụng ở trường mầm non hiện nay.

Đề tài “Khai thác và sử dụng truyện đồng thoại nhằm giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5–6 tuổi” có tính mới ở việc tập trung giáo dục phẩm chất dũng cảm – một nội dung ít được khai thác trong giáo dục mầm non hiện nay. Đề tài không chỉ dừng ở việc kể chuyện đơn thuần mà còn vận dụng các hình thức mới như thảo luận, nhập vai, trải nghiệm sau truyện để giúp trẻ hiểu, cảm nhận và thể hiện hành vi dũng cảm trong đời sống hằng ngày. Bên cạnh đó, còn xây dựng hệ thống truyện đồng thoại phù hợp lứa tuổi 5–6, thực nghiệm trong lớp học để đánh giá hiệu quả và đề xuất cách tích hợp vào chương trình giáo dục mầm non, qua đó mang lại hướng tiếp cận sáng tạo, thực tiễn và có giá trị ứng dụng cao trong giáo dục phẩm chất cho trẻ.

Từ những lý do trên, việc nghiên cứu “Khai thác và sử dụng truyện đồng thoại nhằm giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ 5–6 tuổi” vừa có tính cấp thiết về mặt lý luận, vừa mang giá trị thực tiễn cao, góp phần hoàn thiện phương pháp giáo dục nhân cách trong giai đoạn đầu đời của trẻ.

## **2. Tổng quan tình hình nghiên cứu**

### **- Nghiên cứu về truyện đồng thoại dành cho trẻ 5–6 tuổi**

Truyện đồng thoại là thể loại văn học giàu tính tưởng tượng và nhân văn, được sáng tác riêng cho trẻ em với hình thức nhân cách hóa các con vật, đồ vật, cây cối hoặc hiện tượng thiên nhiên nhằm phản ánh đời sống và giáo dục những giá trị đạo đức, nhân cách con người.

Bruno Bettelheim (1976) cho rằng truyện cổ tích và truyện đồng thoại giúp trẻ nhận thức thiện – ác, phát triển tư duy đạo đức và củng cố niềm tin vào cái thiện.[19]

Maria Tatar (1987, 1992, 2010) quan điểm: Truyện đồng thoại giúp phát triển trí tưởng tượng, ngôn ngữ và cảm xúc đạo đức ở trẻ nhỏ. Tatar nhấn mạnh truyện nên được kể lại nhẹ nhàng, phù hợp nhận thức trẻ, để không gây sợ hãi mà khơi gợi niềm tin, lòng can đảm và cảm thông. Khi trẻ nhập vai nhân vật như Hansel, Gretel hay Vịt con xấu xí, trẻ luyện kỹ năng đối mặt khó khăn - nền tảng của lòng dũng cảm [22].

Marina Warner (1994) quan điểm rằng: Truyện đồng thoại là “ngôn ngữ biểu tượng” giúp trẻ hiểu thế giới và đạo đức xã hội thông qua hình tượng nhân vật. Trẻ hiểu truyện bằng trực giác và cảm xúc - Warner cho rằng kể truyện bằng giọng nhẹ nhàng, nhấn nhá sẽ giúp trẻ học lòng nhân ái, dũng cảm và tự tin.[24]

Masri, A. S. (2025) quan điểm rằng: Truyện đồng thoại là công cụ “therapeutic” (trị liệu) giúp phát triển cảm xúc tích cực, can đảm và kiên định ở trẻ nhỏ. Cấu trúc truyện có yếu tố khó khăn – giải pháp – kết thúc tốt đẹp tạo mô hình học tập cho trẻ về việc đối mặt thử thách và tìm giải pháp.[21]

Lê Nhật Ký phân tích đặc điểm thể loại truyện đồng thoại trong văn học Việt Nam hiện đại, nêu lịch sử phát triển, ngôn ngữ đặc trưng, hệ hình nhân vật loài vật và giá trị giáo dục của truyện đồng thoại cung cấp nền tảng lý luận về chính thể loại truyện đồng thoại trong giáo dục trẻ 5–6 tuổi [9]

Truyện đồng thoại giúp trẻ nhỏ mở rộng nhận thức, nuôi dưỡng trí tưởng tượng và khơi gợi cảm xúc thẩm mỹ thông qua thế giới nghệ thuật gần gũi, sinh động. Đặc biệt, với trẻ mẫu giáo lớn (5–6 tuổi), đây là giai đoạn trẻ có khả năng tư duy biểu tượng, biết phân biệt đúng – sai, thiện – ác, nên việc tiếp nhận nội dung truyện đồng thoại không chỉ dừng ở cảm xúc mà còn chuyển hóa thành những bài học đạo đức cụ thể. Các tác giả như Tô Hoài, Võ Quảng, Phạm Hồ, Trần Hoài Dương... đã sáng tác nhiều truyện đồng thoại nhưng tác phẩm không chỉ hấp dẫn về nghệ thuật mà còn giàu ý nghĩa giáo dục.

Như vậy, việc nghiên cứu truyện đồng thoại dành cho trẻ 5–6 tuổi có ý nghĩa quan trọng trong việc xác định cơ sở lý luận và thực tiễn cho giáo dục nhân cách ở bậc học mầm non .

#### **- Nghiên cứu về lòng dũng cảm ở trẻ 5–6 tuổi**

Lòng dũng cảm là một trong những phẩm chất đạo đức cốt lõi của con người, được hình thành và phát triển từ sớm thông qua giáo dục, trải nghiệm và

môi trường xã hội. Đối với trẻ mẫu giáo lớn, lòng dũng cảm thể hiện qua sự mạnh dạn, tự tin, dám thử thách bản thân, dám nói lên suy nghĩ và bảo vệ điều đúng đắn.

Theo Jean Piaget (1969), ở giai đoạn mẫu giáo trẻ bắt đầu có khả năng tự đánh giá hành vi của bản thân, hiểu được khái niệm đúng – sai, tốt – xấu, tuy còn cảm tính nhưng rất dễ tiếp thu qua hình tượng và cảm xúc. Chính vì vậy, đây là giai đoạn quan trọng để nuôi dưỡng những mầm mống đầu tiên của lòng dũng cảm[20]

Yoo, SooKyung & Chae, HyeKyoung (2016) cho rằng: lòng dũng cảm là hành động tự nguyện và liên tục hướng tới mục tiêu rõ ràng, dựa trên niềm tin cá nhân để vượt qua khó khăn bên trong lẫn bên ngoài. Chia dũng cảm thành năm loại: Physical Courage (dũng cảm thể chất), Challenge Courage (dám thử thách), Belief Courage (dám giữ niềm tin/conviction), Social Courage (dũng cảm trong quan hệ xã hội), và Creative Courage (sáng tạo trong dám làm mới) Họ cho rằng truyện tranh / sách tranh (picture books) với chủ đề dũng cảm có thể là cơ sở quan trọng cho giáo dục dũng cảm trong mẫu giáo. Trẻ tiếp xúc với những dạng dũng cảm khác nhau sẽ phát triển khả năng nhận biết khi nào cần dũng cảm, loại dũng cảm nào phù hợp, từ đó xây dựng thái độ dũng cảm một cách bền vững.[24]

Các nhà tâm lý học giáo dục cũng khẳng định rằng việc hình thành lòng dũng cảm cần gắn liền với hoạt động nghệ thuật, đặc biệt là qua truyện kể, bởi hình tượng nhân vật dũng cảm trong truyện có khả năng gợi cảm xúc, khơi dậy sự đồng cảm và truyền cảm hứng cho trẻ noi theo. Do đó, giáo dục lòng dũng cảm ở trẻ 5–6 tuổi cần được thực hiện thông qua những trải nghiệm cụ thể, sinh động và có tính thẩm mỹ cao.

#### **- Nghiên cứu về lòng dũng cảm trong truyện đồng thoại**

Trong kho tàng truyện đồng thoại Việt Nam, lòng dũng cảm là một trong những chủ đề được thể hiện phong phú, đa dạng và sâu sắc. Những câu chuyện như *Đế Mèn phiêu lưu ký*, *Quả tim khi* [18], hay *Chim sơn ca và bông cúc trắng* đều xây dựng hình tượng nhân vật dám đối mặt với khó khăn, kiên định với lẽ phải và không ngại hi sinh vì người khác. Theo Trần Thị Hòa[17], lòng dũng cảm trong truyện đồng thoại thường được thể hiện qua hai bình diện: dũng cảm trong hành động và dũng cảm trong đạo đức. Hành động dũng cảm thể hiện ở việc nhân vật vượt qua thử thách bên ngoài, còn dũng cảm đạo đức thể hiện ở sự trung thực, biết nhận lỗi, biết sửa sai – những bài học có giá trị lâu dài cho trẻ thơ. Có ý kiến cũng chỉ ra rằng các nhân vật đồng thoại mang tính biểu tượng, thường đại diện

cho những phẩm chất tốt đẹp mà xã hội mong muốn trẻ em noi theo. Trẻ tiếp nhận lòng dũng cảm không qua lý thuyết khô khan, mà thông qua cảm xúc đồng cảm với nhân vật, nhờ vậy việc giáo dục trở nên tự nhiên và hiệu quả hơn. Như vậy, có thể thấy truyện đồng thoại là môi trường lý tưởng để khơi gợi và nuôi dưỡng lòng dũng cảm ở trẻ – một phẩm chất hình thành từ cảm xúc, được nuôi dưỡng bằng hành vi và củng cố qua trải nghiệm.

#### **- Nghiên cứu về khai thác và sử dụng truyện đồng thoại nhằm giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5–6 tuổi**

Trong thực tiễn giáo dục mầm non, việc sử dụng truyện kể, đặc biệt là truyện đồng thoại, được xem là một trong những hình thức hiệu quả nhất để giáo dục giá trị sống, tình cảm và phẩm chất đạo đức cho trẻ. Khi được tổ chức phù hợp, mỗi câu chuyện không chỉ giúp trẻ hiểu bài học đạo đức mà còn tạo cơ hội để trẻ thể hiện cảm xúc và hành động tích cực. Luận văn của Nguyễn Thị Thảo [15] đã bước đầu đề cập việc khai thác truyện đồng thoại trong hoạt động giáo dục đạo đức ở mầm non, tuy nhiên hầu hết mới dừng lại ở mô tả phương pháp tổ chức tiết học (đọc truyện, đàm thoại, trò chơi đóng vai)

Truyện đồng thoại – với đặc trưng là hình tượng giàu cảm xúc và hành trình vượt khó – là phương tiện đặc biệt phù hợp để giáo dục phẩm chất này cho trẻ mẫu giáo 5–6 tuổi. Theo Lê Thị Ánh Tuyết và Lê Thị Bắc Lý (2008), truyện đồng thoại không chỉ giúp phát triển ngôn ngữ, tư duy và cảm xúc thẩm mỹ mà còn có giá trị giáo dục sâu sắc, đặc biệt trong việc hình thành phẩm chất đạo đức cho trẻ [7]. Khi được khai thác hợp lý qua hoạt động đọc, kể, đàm thoại và đóng vai, truyện đồng thoại trở thành phương tiện hữu hiệu để giáo dục lòng dũng cảm – giúp trẻ biết vượt qua sợ hãi, tự tin bày tỏ ý kiến, dám làm điều đúng và sẵn sàng giúp đỡ người khác. Những tác phẩm như Chú dê đen, Dê con nhanh trí... là ví dụ sinh động cho việc lồng ghép giáo dục phẩm chất dũng cảm thông qua hình tượng nhân vật, qua đó nuôi dưỡng ở trẻ tinh thần mạnh mẽ, tự tin và biết yêu thương.

Các nghiên cứu hiện nay về việc khai thác truyện đồng thoại nhằm giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ 5–6 tuổi vẫn còn ít, chủ yếu mới dừng lại ở phạm vi giáo dục giá trị sống hoặc kỹ năng xã hội nói chung. Một số công trình đã bước đầu đề xuất biện pháp kể chuyện sáng tạo, nhập vai theo nhân vật hoặc thay đổi kết thúc truyện để phát huy tính tích cực của trẻ trong quá trình tiếp nhận. Những hướng nghiên cứu này cho thấy tiềm năng to lớn của truyện đồng thoại trong việc hình thành lòng dũng cảm – giúp trẻ được “trải nghiệm hành động dũng cảm”

trong môi trường an toàn, sáng tạo và đầy cảm xúc. Vì vậy, việc nghiên cứu có hệ thống cách khai thác, lựa chọn và tổ chức hoạt động với truyện đồng thoại nhằm giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5–6 tuổi là cần thiết, vừa có ý nghĩa lý luận, vừa có giá trị thực tiễn trong đổi mới giáo dục mầm non hiện nay.

### **3. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu**

#### **3.1. Mục đích nghiên cứu**

Nghiên cứu cơ sở lý luận của việc khai thác truyện đồng thoại nhằm giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ 5-6 tuổi, từ đó thực hiện khai thác truyện đồng thoại và bước đầu đề xuất cách sử dụng truyện đồng thoại nhằm giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ 5-6 tuổi

#### **3.2. Nhiệm vụ nghiên cứu**

- Nghiên cứu cơ sở lý luận và các vấn đề liên quan về giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ 5-6 tuổi thông qua truyện đồng thoại
- Khai thác truyện đồng thoại nhằm giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ 5-6 tuổi
- Bước đầu đề xuất cách sử dụng tác phẩm văn học nhằm giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ 5-6 tuổi

### **4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu**

#### **4.1. Đối tượng nghiên cứu**

Khai thác và sử dụng truyện đồng thoại nhằm giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi

#### **4.2. Phạm vi nghiên cứu**

- + Nghiên cứu các câu chuyện đồng thoại nhằm giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi
- + Xác định nội dung giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi qua truyện đồng thoại
- + Xây dựng câu hỏi giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi qua truyện đồng thoại
- + Xác định thời điểm, cách thức giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi qua truyện đồng thoại

### **5. Phương pháp nghiên cứu**

Đề tài sử dụng nhóm phương pháp nghiên cứu lý luận bao gồm:

- Thu thập các tài liệu có liên quan đến đề tài

- Phân tích, so sánh hệ thống hoá, khái quát hoá các vấn đề nghiên cứu có liên quan đến đề tài nhằm xây dựng cơ sở lý luận cho đề tài

## **6. Ý nghĩa khoa học và ý nghĩa thực tiễn**

### **6.1. Ý nghĩa khoa học**

Đề tài “*Khai thác và sử dụng truyện đồng thoại nhằm giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5–6 tuổi*” góp phần khẳng định vai trò của văn học thiếu nhi trong giáo dục nhân cách, đồng thời bổ sung cơ sở lý luận về mối quan hệ giữa truyện đồng thoại, tâm lý phát triển và giáo dục mầm non. Nếu trước đây truyện đồng thoại chủ yếu được nghiên cứu ở khía cạnh nghệ thuật hay phát triển ngôn ngữ, thì đề tài này làm rõ thêm giá trị đạo đức của thể loại trong việc hình thành lòng dũng cảm – một phẩm chất cốt lõi ở trẻ. Trên bình diện tâm lý, nghiên cứu chỉ ra rằng qua hình tượng nhân vật và các tình huống thử thách, trẻ được đồng cảm, nhập vai và dần nội tâm hóa hành vi dũng cảm, từ đó khẳng định truyện đồng thoại là phương tiện hiệu quả trong giáo dục nhân cách trẻ mầm non.

### **6.2. Ý nghĩa thực tiễn**

Về thực tiễn, đề tài mang lại những đóng góp thiết thực. Thứ nhất, nó giúp giáo viên mầm non nâng cao hiệu quả sử dụng truyện đồng thoại, không chỉ dừng ở kể và đàm thoại, mà hướng đến rèn luyện phẩm chất qua nhập vai, thảo luận tình huống hay trò chơi sáng tạo. Thứ hai, nghiên cứu đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục mầm non Việt Nam

Như vậy, đề tài vừa có giá trị bổ sung lý luận cho khoa học giáo dục, vừa mang lại ý nghĩa thực tiễn trong nâng cao chất lượng giảng dạy và giáo dục nhân cách cho trẻ mẫu giáo lớn.

## **NỘI DUNG**

### **Chương 1**

## **CƠ SỞ LÝ LUẬN VỀ KHAI THÁC VÀ SỬ DỤNG TRUYỆN ĐỒNG THOẠI NHẪM GIÁO DỤC LÒNG DŨNG CẢM CHO TRẺ MẪU GIÁO 5-6 TUỔI**

### **1.1. Khái niệm cơ bản**

#### **1.1.1. Truyện đồng thoại**

Truyện đồng thoại là một thể loại văn học tự sự đặc thù, trong đó các sự vật, hiện tượng vốn thuộc thế giới tự nhiên như loài vật, cây cối hay đồ vật được nhân cách hóa, mang đời sống tâm lý, suy nghĩ và hành vi như con người. Điểm cốt lõi làm nên sức hấp dẫn và giá trị của truyện đồng thoại chính là sự kết hợp hài hòa giữa yếu tố hư cấu giàu tưởng tượng với những nội dung phản ánh hiện thực đời sống. Thông qua các tình huống truyện tưởng chừng đơn giản nhưng giàu ý nghĩa, những mối quan hệ như thiện – ác, đúng – sai, dũng cảm – hèn nhát... được thể hiện rõ nét, giúp người đọc không chỉ tiếp nhận câu chuyện mà còn tự rút ra bài học cho bản thân. Vì vậy, truyện đồng thoại không đơn thuần là sản phẩm của trí tưởng tượng mà còn là một phương tiện giáo dục mang tính nghệ thuật cao, tác động sâu sắc đến nhận thức, cảm xúc và định hướng hành vi, đặc biệt phù hợp với đặc điểm tiếp nhận của trẻ em

Truyện đồng thoại dành cho trẻ mầm non là bộ phận chuyên biệt của truyện đồng thoại, được lựa chọn hoặc sáng tác có chủ đích nhằm phù hợp với đặc điểm phát triển tâm sinh lý, nhận thức và ngôn ngữ của trẻ từ 3–6 tuổi. Những câu chuyện này thường có cốt truyện ngắn gọn, tình huống rõ ràng, nhân vật điển hình và ngôn ngữ giản dị, giàu hình ảnh, giúp trẻ dễ hiểu, dễ nhớ và dễ đồng cảm. Quan trọng hơn, truyện đồng thoại mầm non không chỉ dừng lại ở việc cung cấp tri thức hay giải trí mà còn hướng tới việc tác động trực tiếp đến thế giới nội tâm của trẻ: trẻ biết rung cảm trước cái tốt, biết lo lắng khi nhân vật gặp khó khăn và vui mừng khi nhân vật vượt qua thử thách. Chính quá trình “nhập vai cảm xúc” này giúp trẻ từng bước hình thành những biểu tượng ban đầu về các phẩm chất đạo đức như lòng dũng cảm, sự trung thực, tinh thần giúp đỡ người khác và ý thức tự lập. Do đó, có thể khẳng định rằng truyện đồng thoại dành cho trẻ mầm non là một công cụ giáo dục đặc biệt hiệu quả, vừa nuôi dưỡng trí tưởng tượng, vừa góp phần đặt nền móng vững chắc cho sự phát triển nhân cách toàn diện của trẻ ngay từ những năm đầu đời.

*Truyện đồng thoại là loại truyện mượn lời, mượn ngôi kể của nhân vật để tự sự lại những câu chuyện bổ ích hướng tới đối tượng trẻ em. Vì truyện đồng thoại nhắm đến đối tượng người nghe là thiếu nhi nên tác giả thường đưa vào những yếu tố kỳ ảo, thần bí làm tăng tính sinh động.*

### **1.1.2. Lòng dũng cảm**

Lòng dũng cảm là một phẩm chất đạo đức quan trọng của con người, thể hiện ở khả năng chủ động đối mặt và vượt qua những khó khăn, nguy hiểm hoặc nỗi sợ hãi để thực hiện những điều đúng đắn. Dũng cảm không phải là sự liều lĩnh hay hành động thiếu suy nghĩ, mà là sự kết hợp hài hòa giữa nhận thức, ý chí và khả năng làm chủ cảm xúc, giúp con người kiên định trước thử thách và lựa chọn hành vi phù hợp với chuẩn mực đạo đức. Trong lĩnh vực giáo dục, đặc biệt là giáo dục mầm non, lòng dũng cảm được biểu hiện qua những hành vi rất đỗi gần gũi và cụ thể như: mạnh dạn giao tiếp, dám nói lên suy nghĩ của mình, không ngại thử cái mới, biết nhận lỗi khi sai và sẵn sàng bảo vệ bạn bè. Chính những biểu hiện giản dị ấy lại là nền tảng ban đầu cho sự hình thành nhân cách vững vàng ở trẻ trong tương lai.

Trong phạm vi nghiên cứu giáo dục trẻ mẫu giáo 5–6 tuổi, việc lựa chọn khái niệm lòng dũng cảm cần được định hướng theo tính cụ thể, gần gũi và phù hợp với đặc điểm phát triển của trẻ.

Vậy “*Lòng dũng cảm ở trẻ mẫu giáo là khả năng nhận thức và vượt qua nỗi sợ hãi, mạnh dạn thực hiện hành vi đúng đắn trong những tình huống quen thuộc của cuộc sống hàng ngày*”. Khái niệm này không chỉ phản ánh đúng khả năng nhận thức và hành vi của trẻ ở lứa tuổi mầm non mà còn đảm bảo tính khả thi trong quá trình tổ chức các hoạt động giáo dục. Nhờ đó, giáo viên có thể dễ dàng xây dựng các tình huống sư phạm, sử dụng truyện kể, trò chơi hay hoạt động trải nghiệm để rèn luyện lòng dũng cảm cho trẻ. Đồng thời, những biểu hiện cụ thể như dám phát biểu, dám thử thách bản thân hay dám nhận lỗi cũng giúp việc quan sát, đánh giá trở nên rõ ràng và hiệu quả hơn, góp phần đặt nền móng vững chắc cho sự phát triển nhân cách toàn diện của trẻ ngay từ những năm đầu đời.

### **1.1.3 Giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi**

Giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ 5–6 tuổi là quá trình có mục tiêu, có nội dung và phương pháp sư phạm phù hợp nhằm giúp trẻ hình thành những biểu hiện ban đầu của phẩm chất dũng cảm – biết tự tin, dám nói lên sự thật, dám thử thách bản thân, dám giúp đỡ người khác và không sợ thất bại. Theo Bộ Giáo dục và Đào

tạo [1], giáo dục mầm non cần phát triển ở trẻ các phẩm chất cơ bản, trong đó có tính dũng cảm, tự tin và chủ động trong học tập và giao tiếp.

Ở lứa tuổi này, lòng dũng cảm được thể hiện qua việc dám thử cái mới, tự tin giao tiếp, nhận lỗi và sửa sai, sẵn sàng giúp đỡ bạn bè hoặc bảo vệ cái đúng [10]. Nguyễn Quang Uẩn [12] nhấn mạnh: lòng dũng cảm không chỉ là sự không sợ hãi, mà còn là khả năng kiểm soát cảm xúc sợ hãi và hành động có ý thức, phù hợp với chuẩn mực đạo đức.

Để giáo dục lòng dũng cảm, trẻ có thể được trải nghiệm thông qua trò chơi, tình huống thực tiễn và truyện đồng thoại, trong đó truyện đồng thoại giúp trẻ dễ đồng cảm và tiếp thu bài học đạo đức một cách tự nhiên, sinh động.

#### **1.1.4 Khai thác và sử dụng truyện đồng thoại nhằm lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi**

Khai thác và sử dụng truyện đồng thoại nhằm giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5–6 tuổi là quá trình có hệ thống, trong đó giáo viên lựa chọn, phân tích và vận dụng những câu chuyện đồng thoại phù hợp với tâm lý, lứa tuổi, nhằm giúp trẻ thông qua việc tiếp nhận, đồng cảm và nhập vai với nhân vật trong truyện, hình thành, rèn luyện và phát triển phẩm chất dũng cảm. Truyện đồng thoại vốn đặc trưng bởi những nhân vật được nhân hóa, tình huống gần gũi và ngôn ngữ trong sáng, giàu hình ảnh, nên dễ dàng thu hút sự chú ý của trẻ, đồng thời tạo điều kiện để các giá trị đạo đức, trong đó có lòng dũng cảm, được trẻ lĩnh hội một cách tự nhiên và sinh động.

Quá trình khai thác truyện đồng thoại không chỉ đơn thuần là việc kể chuyện mà còn kết hợp với các hoạt động tương tác như thảo luận, hỏi – đáp, đóng vai, kể lại truyện hay phân tích tình huống. Thông qua những hoạt động này, trẻ được nhận diện các hành vi dũng cảm, đồng cảm và nhập vai vào nhân vật, từ đó học cách áp dụng những hành vi đúng đắn trong đời sống hàng ngày. Cụ thể, trẻ dám thử những điều mới, mạnh dạn bày tỏ ý kiến, vượt qua nỗi sợ hãi, biết nhận lỗi và sửa sai, đồng thời sẵn sàng giúp đỡ bạn bè hoặc bảo vệ cái đúng. Những trải nghiệm này không chỉ giúp trẻ hình thành phẩm chất dũng cảm mà còn củng cố sự tự tin, ý chí và các kỹ năng xã hội cơ bản.

Hơn nữa, việc sử dụng truyện đồng thoại trong giáo dục lòng dũng cảm còn tạo ra môi trường học tập an toàn, gần gũi với tâm lý trẻ 5–6 tuổi, nơi trẻ được phép thử, được nhập vai và được trải nghiệm cảm xúc mà không sợ bị phê phán. Hình thức này giúp trẻ phát triển toàn diện cả về nhận thức, cảm xúc và hành vi,

đồng thời rèn luyện các kỹ năng xã hội như hợp tác, chia sẻ và giải quyết xung đột. Nhờ vậy, giáo dục lòng dũng cảm thông qua truyện đồng thoại không chỉ mang lại hiệu quả tức thì mà còn góp phần xây dựng nền tảng nhân cách bền vững cho trẻ khi bước vào bậc học tiểu học và trong các tình huống thực tiễn sau này, [12].

Khai thác và sử dụng truyện đồng thoại để giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5–6 tuổi là phương pháp giáo dục hiệu quả, vừa đáp ứng nhu cầu phát triển tâm lý – trí tuệ – tình cảm của trẻ, vừa giúp hình thành và rèn luyện phẩm chất đạo đức quan trọng. Phương pháp này kết hợp giữa yếu tố nghệ thuật của truyện đồng thoại và các hoạt động trải nghiệm thực hành, mang đến môi trường học tập hấp dẫn, tự nhiên và giàu ý nghĩa giáo dục.

*Khai thác và sử dụng truyện đồng thoại để giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5–6 tuổi là phương thức hoạt động giữa giáo viên và trẻ nhằm khai thác khả năng nhận thức và vượt qua nỗi sợ hãi, mạnh dạn thực hiện hành vi đúng đắn trong những tình huống quen thuộc của cuộc sống hàng ngày của trẻ mẫu giáo thông qua các truyện đồng thoại*

## **1.2. Truyện đồng thoại dành cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi**

Trong hệ thống các thể loại văn học dành cho thiếu nhi, truyện đồng thoại nổi bật như một công cụ giáo dục hiệu quả, có khả năng tác động sâu sắc đến sự phát triển toàn diện của trẻ, đặc biệt là ở độ tuổi mẫu giáo 5–6 tuổi – giai đoạn cuối của bậc học mầm non. Ở lứa tuổi này, trẻ không chỉ tìm kiếm những trải nghiệm giải trí, mà còn cần các tình huống học tập giúp hình thành những phẩm chất đạo đức và năng lực xã hội cơ bản, như lòng nhân ái, tinh thần hợp tác và khả năng đồng cảm. Truyện đồng thoại đáp ứng đồng thời cả hai nhu cầu này, vừa kích thích trí tưởng tượng phong phú của trẻ, vừa tạo ra môi trường giáo dục sinh động, gần gũi và dễ tiếp nhận.

Đặc trưng nổi bật của truyện đồng thoại là thế giới nhân vật được nhân hóa, trong đó các con vật, cây cối, đồ vật hoặc hiện tượng tự nhiên được trao cho cảm xúc, suy nghĩ và hành vi giống con người. Qua đó, trẻ không chỉ quan sát hành động của nhân vật mà còn học cách đồng cảm, phân biệt hành vi đúng – sai và lĩnh hội những giá trị đạo đức một cách tự nhiên. Với trẻ mẫu giáo 5–6 tuổi, những nhân vật này vừa quen thuộc với đời sống hàng ngày, vừa gợi mở khả năng tưởng tượng và sáng tạo, giúp trẻ dễ dàng nhập vai, trải nghiệm và rút ra bài học từ câu chuyện.

Giai đoạn 5–6 tuổi là thời điểm then chốt để hình thành nền tảng nhân cách ban đầu, khi trẻ dần hoàn thiện các năng lực tâm lý – xã hội cơ bản và chuẩn bị cho bước chuyển tiếp lên tiểu học. Trong bối cảnh này, truyện đồng thoại, với nội dung nhân văn và hình thức sinh động, không chỉ truyền tải bài học đạo đức mà còn tác động trực tiếp đến nhận thức, cảm xúc và hành vi của trẻ. Nhờ vậy, trẻ có thể dần hình thành lòng nhân ái, tinh thần dũng cảm, khả năng hợp tác và các hành vi tích cực khác, tạo nền tảng vững chắc cho sự phát triển nhân cách lâu dài.

### **1.2.1. Một số đặc trưng cơ bản của truyện đồng thoại**

#### **a. Đặc trưng về nội dung**

Trước hết, về nội dung, truyện đồng thoại đặc trưng bởi việc xây dựng những tình huống có vấn đề mang tính thử thách đạo đức, trong đó nhân vật buộc phải đưa ra lựa chọn trước nguy hiểm, khó khăn hoặc sai lầm. Đây chính là “điểm nút giáo dục” – nơi lòng dũng cảm không được nói ra mà được bộc lộ qua hành động. Những tình huống này thường được thiết kế đơn giản nhưng giàu tính kịch tính, phù hợp với đặc điểm tư duy trực quan của trẻ. Chẳng hạn, trong *Chú dê đen*, tình huống cáo đe dọa ăn thịt dê không chỉ tạo nên xung đột mà còn đặt nhân vật vào trạng thái căng thẳng tâm lý, buộc phải lựa chọn giữa sợ hãi và phản kháng. Khi dê đen không lùi bước mà dũng cảm đối đầu, hành động ấy trở thành một hình ảnh trực quan, sống động về lòng dũng cảm, giúp trẻ dễ dàng tiếp nhận và ghi nhớ. Tương tự, trong *Cáo, Thỏ và Gà trống*, hoàn cảnh thỏ bị chiếm mất nhà không chỉ phản ánh sự bất công mà còn mở ra cơ hội để gà trống thể hiện vai trò của một nhân vật dũng cảm – sẵn sàng bảo vệ kẻ yếu. Qua đó, trẻ không chỉ hiểu dũng cảm là gì mà còn nhận thức được ý nghĩa xã hội của lòng dũng cảm.

Một điểm đặc biệt làm nên giá trị khoa học của nội dung truyện đồng thoại là sự đa dạng và phân tầng trong biểu hiện của lòng dũng cảm. Truyện không đơn giản hóa dũng cảm thành hành động “không sợ” mà mở rộng thành nhiều dạng thức, phù hợp với sự phát triển tâm lý của trẻ. Ở mức độ cơ bản, dũng cảm được thể hiện qua hành động đối đầu trực tiếp như trong *Chú dê đen*. Ở mức cao hơn, dũng cảm là hành động bảo vệ người khác, như gà trống trong *Cáo, Thỏ và Gà trống*. Tuy nhiên, truyện đồng thoại còn tiến xa hơn khi thể hiện dũng cảm như một phẩm chất trí tuệ và tâm lý. Trong *Dê con nhanh trí*, nhân vật không cần đối đầu mà sử dụng sự tinh táo để từ chối mở cửa cho sói – một biểu hiện của dũng cảm gắn với sự tự chủ. Trong *Mưu trí của thỏ nâu*, dũng cảm thể hiện ở khả năng ứng biến linh hoạt trước nguy hiểm. Ở một chiều sâu hơn, *Cá cầu vòng can đảm*

hay *Đôi bạn dưới biển san hô* lại khắc họa hành trình vượt qua nỗi sợ bên trong – một dạng dũng cảm nội tâm, nơi nhân vật không chiến thắng kẻ thù mà chiến thắng chính mình. Đặc biệt, những câu chuyện như *Hươu con biết nhận lỗi* và *Thỏ trắng biết lỗi* đã đưa khái niệm dũng cảm lên bình diện đạo đức: dám nhận sai, dám sửa sai. Đây là biểu hiện tinh tế nhưng vô cùng quan trọng, bởi nó góp phần hình thành ở trẻ ý thức trách nhiệm và lòng trung thực – những nền tảng của nhân cách.

Không chỉ đa dạng về biểu hiện, nội dung truyện đồng thoại còn mang tính thuyết phục cao nhờ cấu trúc nhân quả rõ ràng, nhất quán và phù hợp với nhận thức của trẻ. Trong các câu chuyện, hành vi dũng cảm luôn dẫn đến kết quả tích cực, trong khi sai lầm nếu được nhận ra và sửa chữa sẽ mang lại cơ hội phát triển. Ví dụ, dê đen nhờ dũng cảm mà chiến thắng cáo; gà trống nhờ nghĩa hiệp mà giúp thỏ lấy lại công bằng; cá nhỏ nhờ vượt qua nỗi sợ mà trưởng thành hơn. Ngược lại, hươu con khi dũng cảm nhận lỗi đã được tha thứ và trở nên tốt hơn. Cách xây dựng này không chỉ tạo nên sự trọn vẹn cho câu chuyện mà còn hình thành trong trẻ một niềm tin vững chắc: dũng cảm là giá trị tích cực và đáng noi theo. Chính niềm tin này đóng vai trò như một “động lực bên trong”, thúc đẩy trẻ lựa chọn hành vi dũng cảm trong đời sống thực tiễn.

#### ***b. Đặc trưng về nghệ thuật***

Nếu nội dung là “cái được nói” thì nghệ thuật chính là “cách nói” – yếu tố quyết định việc trẻ có tiếp nhận và nội tâm hóa bài học hay không. Truyện đồng thoại trước hết thành công ở nghệ thuật xây dựng nhân vật mang tính điển hình, rõ nét và giàu khả năng gợi cảm. Các nhân vật như dê đen, gà trống, thỏ, hươu, cá... đều được nhân hóa, mang những đặc điểm tính cách ổn định và dễ nhận diện. Dê đen đại diện cho sự gan dạ, gà trống tượng trưng cho tinh thần nghĩa hiệp, thỏ có thể là biểu tượng của sự thông minh hoặc yếu đuối cần vượt qua. Chính sự “đơn giản hóa có chủ đích” này giúp trẻ dễ dàng ghi nhớ và đặc biệt là bắt chước hành vi tích cực. Dưới góc độ tâm lý học giáo dục, đây là quá trình học thông qua mô hình, trong đó nhân vật truyện đóng vai trò như một “chuẩn mực hành vi” mà trẻ hướng tới.

Bên cạnh đó, truyện đồng thoại sử dụng kết cấu cốt truyện ngắn gọn nhưng tập trung cao độ vào xung đột và cao trào, tạo nên sức hấp dẫn đặc biệt. Cấu trúc quen thuộc “xuất hiện vấn đề – phát triển xung đột – giải quyết bằng hành động dũng cảm” không chỉ phù hợp với khả năng chú ý của trẻ mà còn giúp làm nổi bật

khoảnh khắc quyết định – nơi phẩm chất dũng cảm được thể hiện rõ nhất. Trong *Chú dê đen*, toàn bộ câu chuyện được dồn nén vào cuộc đối đầu giữa dê và cáo, khiến hành động phản kháng của dê trở thành điểm nhấn mạnh mẽ. Trong *Cáo, Thỏ và Gà trống*, cáo trào được đẩy lên khi gà trống xuất hiện và cất tiếng đe dọa, tạo nên bước ngoặt giải quyết xung đột. Chính sự tập trung này giúp trẻ không bị phân tán mà ghi nhớ sâu sắc hành vi dũng cảm.

Ngôn ngữ trong truyện đồng thoại cũng là một phương diện nghệ thuật đặc biệt hiệu quả. Ngôn ngữ thường ngắn gọn, giàu hình ảnh, giàu cảm xúc và đặc biệt là giàu tính đối thoại. Những lời nói mang tính khẳng định, thể hiện quyết tâm hoặc đe dọa của nhân vật không chỉ làm tăng tính kịch tính mà còn kích thích trẻ tham gia vào quá trình tái hiện câu chuyện. Trẻ có thể lặp lại lời thoại của dê đen, gà trống, hay thỏ; từ đó nhập vai và trải nghiệm câu chuyện một cách sống động. Đây là cơ sở để chuyển hóa việc tiếp nhận thụ động thành trải nghiệm tích cực, nơi trẻ không chỉ nghe mà còn “sống cùng” nhân vật.

Một yếu tố nghệ thuật quan trọng khác là thủ pháp nhân hóa kết hợp với yếu tố tưởng tượng. Việc các con vật biết nói, biết suy nghĩ và hành động như con người đã tạo nên một thế giới nghệ thuật vừa gần gũi vừa kỳ diệu. Chính sự kết hợp này giúp trẻ dễ dàng tiếp cận câu chuyện, đồng thời khơi dậy trí tưởng tượng phong phú. Quan trọng hơn, yếu tố tưởng tượng còn giúp tạo ra một “khoảng cách tâm lý an toàn”: trẻ tiếp nhận bài học đạo đức thông qua câu chuyện của các con vật, từ đó tránh được cảm giác bị áp đặt hay phê phán trực tiếp. Nhờ vậy, bài học về lòng dũng cảm được tiếp nhận một cách tự nhiên, nhẹ nhàng nhưng lại có sức lan tỏa lâu dài.

Đặc biệt, truyện đồng thoại đạt đến hiệu quả giáo dục cao nhất nhờ phương thức truyền tải bài học một cách gián tiếp thông qua hành động của nhân vật. Không có những lời khuyên răn khô khan, cũng không có sự áp đặt mang tính mệnh lệnh, mà chính hành động và kết quả của nhân vật đã tự “nói lên” ý nghĩa. Khi dê đen khiến cáo bỏ chạy, khi gà trống bảo vệ thỏ, hay khi hươu con dũng cảm nhận lỗi, trẻ tự rút ra bài học mà không cần sự can thiệp trực tiếp của người lớn. Đây chính là con đường giáo dục phù hợp nhất với trẻ mẫu giáo – nơi nhận thức được hình thành thông qua cảm xúc, sự đồng cảm và trải nghiệm gián tiếp.

Kết luận, có thể khẳng định rằng truyện đồng thoại với sự kết hợp chặt chẽ giữa nội dung sâu sắc và nghệ thuật phù hợp đã tạo nên một cơ chế giáo dục toàn diện: từ việc giúp trẻ nhận diện lòng dũng cảm, cảm nhận giá trị của nó, đến việc

hình thành động cơ và hành vi đúng cảm trong thực tế. Chính vì vậy, việc khai thác và sử dụng truyện đồng thoại trong giáo dục trẻ mẫu giáo 5–6 tuổi không chỉ là một lựa chọn phù hợp mà còn là một hướng đi có cơ sở khoa học vững chắc, góp phần quan trọng vào quá trình hình thành và phát triển nhân cách cho trẻ ngay từ những năm đầu đời.

### ***1.2.2. Đặc điểm của trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi liên quan đến việc tiếp nhận truyện đồng thoại***

- Lứa tuổi mẫu giáo 5–6 tuổi là giai đoạn trẻ có nhiều biến đổi quan trọng về mặt tâm lí, tạo tiền đề cho sự hình thành và phát triển nhân cách. Ở giai đoạn này, trẻ không chỉ phát triển mạnh về tư duy, ngôn ngữ, cảm xúc mà còn bắt đầu hình thành những nhận thức ban đầu về các chuẩn mực đạo đức và cách ứng xử trong cuộc sống. Trẻ có nhu cầu được giao tiếp, được khám phá thế giới xung quanh và đặc biệt dễ rung động trước những hình ảnh, hành động giàu cảm xúc. Với trí tưởng tượng phong phú và khả năng đồng cảm đang phát triển, trẻ thường nhập vai vào nhân vật, vui buồn theo diễn biến của câu chuyện và bước đầu biết đánh giá hành vi đúng – sai, tốt – xấu.

- Bên cạnh đó, trẻ mẫu giáo 5–6 tuổi rất hứng thú với các câu chuyện có yếu tố nhân hóa, giàu hình tượng và gần gũi với đời sống của mình. Những nhân vật trong truyện đồng thoại như con vật, cây cối hay đồ vật được xây dựng sinh động giúp trẻ dễ tiếp nhận nội dung, ghi nhớ và liên hệ với thực tế. Thông qua việc tiếp nhận truyện, trẻ không chỉ được thỏa mãn nhu cầu cảm xúc, tưởng tượng mà còn dần hình thành các phẩm chất tâm lí tích cực như lòng dũng cảm, tính trung thực, sự tự tin và tinh thần giúp đỡ người khác. Vì vậy, việc tìm hiểu đặc điểm tâm lí của trẻ mẫu giáo 5–6 tuổi có ý nghĩa quan trọng trong việc lựa chọn và khai thác truyện đồng thoại phù hợp nhằm nâng cao hiệu quả giáo dục cho trẻ.

- Việc tiếp nhận truyện đồng thoại của trẻ mẫu giáo 5–6 tuổi là một quá trình tâm lí – nhận thức đặc thù, chịu sự chi phối trực tiếp bởi đặc điểm phát triển về thể chất, ngôn ngữ, tư duy, cảm xúc, trí tưởng tượng và vốn sống của trẻ. Ở giai đoạn mẫu giáo lớn, trẻ không chỉ tiếp nhận tác phẩm bằng việc nghe và ghi nhớ nội dung câu chuyện, mà còn từng bước biết cảm thụ cái hay, cái đẹp của ngôn từ nghệ thuật, biết đồng cảm với nhân vật, bước đầu nhận xét, đánh giá hành vi, phẩm chất của nhân vật và liên hệ với bản thân. Chính những đặc điểm này tạo nên tiền đề thuận lợi để truyện đồng thoại trở thành phương tiện giáo dục có giá

trị, đặc biệt trong việc hình thành và phát triển những phẩm chất nhân cách tích cực như lòng dũng cảm.

- Thứ nhất, sự phát triển mạnh mẽ của ngôn ngữ tạo điều kiện thuận lợi cho trẻ tiếp nhận truyện đồng thoại.

+ Ở lứa tuổi 5–6, hệ thống tín hiệu thứ hai phát triển mạnh, khả năng ngôn ngữ của trẻ có bước tiến rõ rệt cả về phát âm, vốn từ, cấu trúc ngữ pháp và khả năng diễn đạt mạch lạc. Trẻ đã phát âm khá chuẩn, biết sử dụng ngữ điệu phù hợp với nội dung giao tiếp, vốn từ được mở rộng đáng kể, không chỉ bao gồm danh từ mà còn có động từ, tính từ, quan hệ từ, từ biểu cảm... Đồng thời, ngôn ngữ mạch lạc của trẻ cũng ngày càng hoàn thiện, trẻ có thể kể lại sự việc theo trình tự, diễn đạt suy nghĩ, mong muốn và cảm xúc của mình một cách tương đối rõ ràng.

+ Sự phát triển đó giúp trẻ có khả năng lĩnh hội khá đầy đủ nội dung của truyện đồng thoại thông qua việc nghe cô giáo hoặc người lớn kể chuyện. Trẻ có thể hiểu được diễn biến cốt truyện, ghi nhớ các tình tiết chính, nhận biết đặc điểm, lời nói, hành động của từng nhân vật, thậm chí có thể tái hiện lại câu chuyện theo cách hiểu riêng của mình. Đặc biệt, truyện đồng thoại thường sử dụng ngôn ngữ giản dị, giàu hình ảnh, giàu tính nhạc, có nhiều đoạn đối thoại sinh động, gần gũi với đời sống trẻ thơ nên rất phù hợp với đặc điểm ngôn ngữ của trẻ mẫu giáo lớn. Nhờ đó, trẻ không chỉ tiếp nhận nội dung mà còn cảm nhận được vẻ đẹp của ngôn từ nghệ thuật, nhịp điệu của lời kể, sắc thái biểu cảm của từng nhân vật, từ đó làm giàu vốn ngôn ngữ và phát triển năng lực giao tiếp.

- Thứ hai, đời sống tình cảm phong phú và tính giàu xúc cảm giúp trẻ tiếp nhận truyện đồng thoại bằng cả cảm xúc và sự đồng cảm.

+ Những đặc điểm tâm lý nổi bật của trẻ mẫu giáo là đời sống tình cảm phong phú, nhạy cảm và dễ xúc động. Ở tuổi 5–6, mặc dù khả năng chú ý và kiểm soát cảm xúc đã dần ổn định hơn so với các giai đoạn trước, song tình cảm vẫn giữ vai trò chi phối mạnh mẽ trong mọi hoạt động tâm lý của trẻ. Trẻ dễ vui, dễ buồn, dễ xúc động trước những sự việc, hiện tượng diễn ra xung quanh, đặc biệt nhạy cảm với cái đẹp, cái thiện và những biểu hiện yêu thương.

+ Đặc điểm này khiến trẻ tiếp nhận truyện đồng thoại không đơn thuần bằng nhận thức lý trí mà chủ yếu bằng cảm xúc. Khi nghe một câu chuyện, trẻ dễ vui mừng trước chiến thắng của nhân vật, lo lắng khi nhân vật gặp khó khăn, phẫn nộ trước cái xấu, cái ác, xúc động trước những hành động tốt đẹp, dũng cảm và nhân hậu. Trẻ không đứng ngoài câu chuyện với vai trò người quan sát mà thường nhập vai,

hóa thân, sống cùng cảm xúc của nhân vật. Khi nghe câu chuyện “Chú dê đen”, trẻ có thể hồi hộp trước sự xuất hiện của chó sói, lo lắng cho chú dê, rồi vui sướng, tự hào khi chú dê mạnh mẽ đối mặt với nguy hiểm. Chính sự đồng cảm sâu sắc đó giúp các giá trị giáo dục trong truyện đồng thoại thấm dần vào nhận thức và tình cảm của trẻ một cách tự nhiên, nhẹ nhàng nhưng bền vững. Đây chính là cơ sở quan trọng để sử dụng truyện đồng thoại như một phương tiện giáo dục lòng dũng cảm, bởi thông qua xúc cảm thẩm mỹ, trẻ không chỉ “biết” thế nào là dũng cảm mà còn “cảm” được vẻ đẹp của sự dũng cảm, từ đó hình thành nhu cầu được noi theo và thực hành trong cuộc sống.

- Thứ ba, trí tưởng tượng phong phú giúp trẻ dễ dàng hòa mình vào thế giới nghệ thuật của truyện đồng thoại.

+ Tuổi mẫu giáo được xem là “thời kì vàng” của trí tưởng tượng. Ở giai đoạn 5–6 tuổi, trí tưởng tượng của trẻ không chỉ phong phú mà còn bắt đầu mang màu sắc sáng tạo. Trẻ thích những điều mới lạ, huyền ảo, thích khám phá những điều kì diệu và thường có xu hướng nhân cách hóa thế giới xung quanh theo cảm nhận riêng của mình.

+ Đặc điểm này hoàn toàn phù hợp với đặc trưng nghệ thuật của truyện đồng thoại. Trong truyện đồng thoại, các con vật, cây cối, đồ vật hay hiện tượng tự nhiên được thổi hồn, được mang những suy nghĩ, cảm xúc, hành động và phẩm chất của con người. Chú thỏ có thể thông minh, chú dê có thể dũng cảm, chú nhím có thể tốt bụng, chim sẻ có thể biết yêu thương và chia sẻ... Những hình tượng nghệ thuật ấy đáp ứng nhu cầu tưởng tượng và khám phá của trẻ, khiến trẻ dễ dàng chấp nhận, tin tưởng và say mê hòa mình vào thế giới nghệ thuật của câu chuyện.

+ Khi tiếp nhận truyện đồng thoại, trẻ không chỉ nghe câu chuyện mà còn chủ động tái tạo hình ảnh nhân vật, bối cảnh, hành động trong tâm trí; thậm chí bổ sung thêm những chi tiết theo tưởng tượng riêng của mình. Nhờ đó, quá trình tiếp nhận trở nên sinh động, giàu cảm xúc và mang tính sáng tạo. Đồng thời, thông qua việc tưởng tượng và hóa thân vào nhân vật, trẻ có điều kiện trải nghiệm gián tiếp những tình huống khác nhau trong cuộc sống, từ đó hình thành những cảm xúc, thái độ và hành vi tích cực.

- Thứ tư, tư duy trực quan – hình tượng giúp trẻ dễ dàng cảm thụ các hình tượng nghệ thuật trong truyện đồng thoại.

+ Mặc dù ở tuổi 5–6 tư duy logic sơ đẳng đã bắt đầu hình thành, song tư duy của trẻ vẫn mang đậm tính trực quan – hình tượng. Trẻ thường nhận thức thế giới thông qua hình ảnh cụ thể, màu sắc, âm thanh, cử chỉ, hành động và các biểu tượng gần gũi với trải nghiệm thực tế.

+ Với đặc điểm này, truyện đồng thoại trở thành thể loại đặc biệt hấp dẫn đối với trẻ. Các nhân vật trong truyện thường có hình tượng rõ nét, hành động cụ thể, tính cách nổi bật và ngôn ngữ giàu hình ảnh, giàu sắc thái biểu cảm. Trẻ dễ dàng hình dung hình ảnh chú dê hiền ngang, chú thỏ nhanh nhẹn, chú nhím hiền lành hay gà trống dũng cảm. Thông qua những hình tượng cụ thể ấy, trẻ không chỉ ghi nhớ nội dung câu chuyện mà còn hình thành biểu tượng rõ ràng về các phẩm chất đạo đức như dũng cảm, trung thực, đoàn kết, yêu thương.

+ Chính tư duy trực quan – hình tượng giúp trẻ tiếp nhận những bài học đạo đức trong truyện đồng thoại một cách tự nhiên, không gượng ép. Trẻ nhớ hành động của nhân vật trước khi nhớ khái niệm, cảm nhận phẩm chất thông qua hình tượng trước khi hiểu bằng lí trí. Vì vậy, truyện đồng thoại có sức tác động sâu sắc tới nhận thức và hành vi của trẻ.

- Thứ năm, việc tiếp nhận truyện đồng thoại của trẻ mang tính gián tiếp và mang tính tập thể.

+ Trẻ mẫu giáo chưa thể tự đọc và tự khám phá tác phẩm bằng chữ viết, do đó việc tiếp nhận truyện đồng thoại của trẻ chủ yếu thông qua khâu trung gian là cô giáo, cha mẹ hoặc người lớn. Trẻ tiếp nhận câu chuyện bằng con đường nghe kể, nghe đọc, quan sát tranh minh họa, xem rối, sân khấu hóa hoặc các hình thức trực quan khác. Vì vậy, chất lượng tiếp nhận của trẻ phụ thuộc nhiều vào nghệ thuật kể chuyện, giọng điệu, ngữ điệu, cử chỉ, ánh mắt, khả năng biểu cảm và phương pháp tổ chức của người giáo viên.

+ Bên cạnh đó, việc tiếp nhận truyện đồng thoại ở trường mầm non thường diễn ra trong môi trường tập thể. Trẻ cùng nghe, cùng quan sát, cùng trao đổi, cùng bộc lộ cảm xúc và cùng tham gia các hoạt động sau kể chuyện. Môi trường tập thể giúp trẻ học hỏi lẫn nhau, tạo không khí hứng thú, thi đua, mạnh dạn bày tỏ suy nghĩ và cảm xúc. Đồng thời, thông qua thảo luận nhóm, đóng vai, kể chuyện sáng tạo, trẻ được củng cố nội dung câu chuyện và phát triển khả năng cảm thụ nghệ thuật.

- Thứ sáu, việc tiếp nhận truyện đồng thoại của trẻ phụ thuộc vào mức độ trưởng thành và vốn kinh nghiệm sống.

+ Ở tuổi mẫu giáo lớn, trẻ đã tích lũy được nhiều kinh nghiệm từ gia đình, trường lớp, bạn bè và môi trường xã hội xung quanh. Những trải nghiệm đó trở thành cơ sở để trẻ hiểu sâu hơn nội dung truyện đồng thoại, biết liên hệ giữa câu chuyện với bản thân và cuộc sống thực tế.

+ Khi nghe một nhân vật biết giúp đỡ bạn bè, trẻ có thể liên hệ với việc chia sẻ đồ chơi trong lớp; khi nghe nhân vật dũng cảm vượt qua khó khăn, trẻ có thể liên hệ với việc mạnh dạn phát biểu, tự tin biểu diễn trước đám đông hoặc dám nhận lỗi khi mắc sai lầm. Ở giai đoạn này, trẻ không chỉ dừng lại ở việc nhớ nội dung mà đã bước đầu biết phân tích nguyên nhân hành động của nhân vật, nhận xét đúng – sai, tốt – xấu, dũng cảm – nhút nhát, đồng thời bày tỏ thái độ yêu thích hay không đồng tình.

- Như vậy, trẻ mẫu giáo 5–6 tuổi có nhiều đặc điểm tâm sinh lý thuận lợi cho việc tiếp nhận truyện đồng thoại. Sự phát triển về ngôn ngữ, cảm xúc, trí tưởng tượng, tư duy trực quan – hình tượng cùng với vốn sống ngày càng phong phú giúp trẻ không chỉ hiểu được nội dung câu chuyện mà còn cảm thụ được vẻ đẹp nghệ thuật và các giá trị nhân văn chứa đựng trong tác phẩm. Đây chính là cơ sở khoa học quan trọng để khai thác và sử dụng truyện đồng thoại như một phương tiện giáo dục hiệu quả, góp phần hình thành và phát triển lòng dũng cảm cũng như những phẩm chất nhân cách tích cực cho trẻ mẫu giáo 5–6 tuổi.

### ***1.2.3. Vai trò của truyện đồng thoại trong việc giáo dục lòng cảm cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi***

Truyện đồng thoại là một trong những thể loại văn học thiếu nhi đặc sắc, vừa mang tính giải trí, vừa là công cụ giáo dục hữu hiệu cho trẻ em, đặc biệt là trẻ mẫu giáo 5–6 tuổi. Ở giai đoạn cuối của bậc học mầm non, trẻ đang trong quá trình hoàn thiện các năng lực nhận thức, cảm xúc, kỹ năng xã hội và phẩm chất đạo đức sơ khai. Đây cũng là thời điểm trẻ bắt đầu hình thành những thái độ, hành vi và kỹ năng cơ bản để đối diện với thử thách, do đó việc khai thác truyện đồng thoại để giáo dục lòng dũng cảm là đặc biệt quan trọng. Truyện đồng thoại không chỉ giúp trẻ thỏa mãn trí tưởng tượng phong phú, mà còn tạo ra môi trường an toàn để trẻ học cách can đảm, đối mặt thử thách và rèn luyện tinh thần kiên cường.

Một trong những vai trò quan trọng nhất của truyện đồng thoại là tạo ra thế giới trực quan – hình tượng, phù hợp với đặc điểm nhận thức của trẻ 5–6 tuổi. Nhân vật trong truyện đồng thoại thường là các con vật, cây cối, đồ vật hoặc hiện tượng tự nhiên được nhân hóa, mang suy nghĩ, cảm xúc và hành vi giống con

người. Nhân hóa giúp trẻ quan sát hành vi và quyết định của nhân vật, từ đó rút ra những bài học về lòng dũng cảm. Trẻ dễ dàng đồng cảm với nhân vật, nhập vai và trải nghiệm các tình huống mà nhân vật đối mặt, ví dụ như vượt qua nỗi sợ, bảo vệ bạn bè hoặc thực hiện nhiệm vụ khó khăn. Nhờ vậy, trẻ hình thành nhận thức về giá trị của hành vi dũng cảm trong đời sống, hiểu rằng lòng can đảm không chỉ là sự vượt qua nỗi sợ mà còn là thái độ đúng đắn và có trách nhiệm.

Truyện đồng thoại còn kích thích trí tưởng tượng và tư duy sáng tạo của trẻ. Ở độ tuổi 5–6, trẻ luôn tò mò, thích khám phá và thử nghiệm các tình huống mới. Các tình huống phi thực tế trong truyện đồng thoại, mặc dù tưởng tượng nhưng vẫn gần gũi với trải nghiệm đời sống, tạo ra môi trường để trẻ thử nghiệm hành vi dũng cảm trong bối cảnh an toàn. Khi trẻ tưởng tượng mình là nhân vật dũng cảm, trẻ học được cách đối mặt với thử thách, xử lý tình huống khó khăn và rèn luyện sự tự tin. Quá trình này giúp trẻ phát triển khả năng tư duy logic, khả năng giải quyết vấn đề và hình thành thái độ tích cực đối với thử thách trong thực tế.

Vai trò nổi bật khác của truyện đồng thoại là truyền tải các giá trị đạo đức thông qua cốt truyện mạch lạc và hình ảnh biểu tượng. Nhân vật dũng cảm trong truyện thường đối diện với trở ngại, vượt qua khó khăn và bảo vệ bạn bè hoặc đạt được mục tiêu đúng đắn. Trẻ dễ dàng ghi nhớ các hành vi tích cực, nhận diện những giá trị đạo đức và học cách áp dụng vào đời sống hàng ngày. Ngôn ngữ sinh động, giàu hình ảnh và cảm xúc trong truyện đồng thoại giúp trẻ tiếp nhận bài học một cách nhẹ nhàng, tự nhiên, tránh cảm giác bị giáo huấn. Nhờ đó, trẻ dần hình thành lòng dũng cảm một cách tự giác, không ép buộc và bền vững.

Truyện đồng thoại cũng hỗ trợ phát triển khả năng đồng cảm và nhận thức cảm xúc. Trẻ ở độ tuổi 5–6 có thể nhận diện và phản ứng với trạng thái cảm xúc của nhân vật như vui, buồn, sợ hãi hay dũng cảm. Khi quan sát nhân vật vượt qua thử thách hoặc bảo vệ bạn bè, trẻ hình thành sự đồng cảm, học cách quan tâm, chia sẻ, hợp tác và nhận ra rằng dũng cảm gắn liền với tinh thần trách nhiệm và lòng nhân ái. Khả năng đồng cảm này không chỉ củng cố lòng dũng cảm mà còn giúp trẻ phát triển kỹ năng xã hội và thái độ sống tích cực.

Một vai trò quan trọng khác là rèn luyện ngôn ngữ và khả năng diễn đạt. Khi trẻ nghe truyện, kể lại câu chuyện hoặc đóng vai nhân vật, trẻ học cách diễn đạt suy nghĩ, cảm xúc và hành vi dũng cảm bằng lời nói. Hoạt động này giúp trẻ củng cố khả năng tư duy, ghi nhớ cốt truyện, phát triển ngôn ngữ và kỹ năng kể

chuyện, đồng thời hình thành thói quen nhìn nhận và đánh giá hành vi đúng cảm trong đời sống hàng ngày. Đây là bước chuẩn bị quan trọng giúp trẻ tự tin trong giao tiếp và sẵn sàng ứng phó với các tình huống thực tế.

Truyện đồng thoại còn tạo ra các tình huống thử thách vừa sức, phù hợp với tâm lý và khả năng nhận thức của trẻ 5–6 tuổi. Nhờ những tình huống này, trẻ học cách đối diện với rủi ro, vượt qua cảm giác sợ hãi và đưa ra quyết định đúng đắn. Trẻ nhận thức rằng lòng dũng cảm không đồng nghĩa với liều lĩnh, mà là khả năng kiểm soát cảm xúc, suy nghĩ và hành vi trong tình huống khó khăn. Qua việc quan sát, nhập vai và trải nghiệm nhân vật, trẻ dần hình thành kỹ năng tự quản lý cảm xúc, tự tin thể hiện ý kiến và giải quyết vấn đề một cách chủ động.

Như vậy, truyện đồng thoại đóng vai trò không thể thay thế trong việc giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5–6 tuổi. Nhờ những đặc trưng như nhân hóa sinh động, ngôn ngữ giàu hình ảnh, cốt truyện mạch lạc, yếu tố tưởng tượng và hình ảnh biểu tượng, truyện đồng thoại giúp trẻ nhận thức hành vi đúng cảm, trải nghiệm cảm xúc, phát triển trí tưởng tượng, rèn luyện kỹ năng xã hội và củng cố phẩm chất nhân cách. Khi được khai thác đúng cách trong môi trường giáo dục mầm non, truyện đồng thoại không chỉ thỏa mãn nhu cầu giải trí mà còn trở thành công cụ giáo dục toàn diện, góp phần hình thành lòng dũng cảm, sự tự tin, tinh thần hợp tác và các phẩm chất nhân cách khác, tạo nền tảng vững chắc cho sự phát triển toàn diện của trẻ.

Trên thực tế, việc sử dụng truyện đồng thoại để giáo dục lòng dũng cảm còn giúp tạo ra những trải nghiệm tích cực, lâu dài và có ý nghĩa đối với trẻ, vượt ra ngoài phạm vi lớp học. Khi trẻ thường xuyên tiếp xúc với các câu chuyện về dũng cảm, trẻ dần chuyển hóa những bài học tưởng tượng thành hành vi thực tế, sẵn sàng thử thách bản thân, đối mặt khó khăn và tỏ ra tự tin hơn trong các tình huống đời sống. Do đó, truyện đồng thoại không chỉ là công cụ giải trí mà còn là phương tiện giáo dục nhân cách toàn diện, giúp trẻ 5–6 tuổi phát triển đồng thời về tư duy, cảm xúc, hành vi và phẩm chất đạo đức.

### **1.3. Biểu hiện lòng dũng cảm của trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi**

- Lòng dũng cảm ở trẻ mẫu giáo 5–6 tuổi là khả năng đối mặt với thử thách, vượt qua nỗi sợ và hành động đúng đắn trong các tình huống đời sống hàng ngày. Ở độ tuổi này, trẻ bắt đầu phát triển nhận thức, cảm xúc và kỹ năng xã hội cơ bản, đồng thời hình thành những phẩm chất nhân cách sơ khai, trong đó lòng dũng cảm là một yếu tố quan trọng.

- Biểu hiện về nhận thức và cảm xúc

+ Ở trẻ mẫu giáo 5 – 6 tuổi, lòng dũng cảm trước hết được thể hiện qua khả năng nhận biết hành vi đúng – sai, tốt – xấu và bước đầu hiểu được ý nghĩa của sự can đảm trong cuộc sống. Trẻ biết yêu mến, khâm phục những nhân vật dũng cảm, biết đồng tình với hành động bảo vệ bạn bè, dám nhận lỗi hay vượt qua khó khăn. Ngược lại, trẻ cũng biết bày tỏ thái độ không thích đối với những hành vi nhút nhát, ích kỉ hoặc thiếu trung thực.

+ Thông qua truyện đồng thoại, trẻ thường nhập vai cảm xúc cùng nhân vật, biết lo lắng khi nhân vật gặp nguy hiểm và vui mừng khi nhân vật chiến thắng khó khăn. Những rung động cảm xúc ấy góp phần hình thành ở trẻ tình cảm đạo đức tích cực, giúp trẻ dần nhận thức rằng lòng dũng cảm là một phẩm chất đáng quý cần noi theo. Đây chính là nền tảng quan trọng để chuyển hóa nhận thức thành hành vi trong đời sống hằng ngày.

- Biểu hiện về ý chí và hành động

+ Lòng dũng cảm của trẻ còn được thể hiện ở khả năng vượt qua nỗi sợ và cố gắng thực hiện nhiệm vụ đến cùng. Trẻ mạnh dạn hơn trong giao tiếp, dám phát biểu ý kiến trước tập thể, biết tự giải quyết một số khó khăn đơn giản và không dễ bỏ cuộc khi gặp thử thách. Một số trẻ đã biết nhận lỗi khi làm sai, biết bảo vệ bản thân trước nguy hiểm và sẵn sàng giúp đỡ bạn bè khi cần thiết.

+ Những biểu hiện ấy cho thấy ở cuối tuổi mẫu giáo, trẻ đã bắt đầu hình thành ý chí và khả năng điều chỉnh hành vi. Thông qua các nhân vật trong truyện đồng thoại như Dê Đen, Hươu hay Thỏ thông minh, trẻ học được cách bình tĩnh, tự tin và can đảm đối diện với khó khăn. Việc đồng cảm và noi gương nhân vật giúp trẻ chuyển những bài học trong truyện thành hành động cụ thể trong học tập, vui chơi và giao tiếp hằng ngày.

- Biểu hiện về đạo đức và quan hệ xã hội

+ Lòng dũng cảm ở trẻ mẫu giáo 5 – 6 tuổi không chỉ thể hiện ở bản thân trẻ mà còn được bộc lộ qua cách ứng xử với mọi người xung quanh. Trẻ biết bênh vực bạn khi bị bắt nạt, biết nói thật, không đổ lỗi cho người khác và dám chịu trách nhiệm về hành động của mình. Trong các hoạt động tập thể, trẻ có xu hướng hợp tác, chia sẻ và giúp đỡ những bạn yếu hơn hoặc gặp khó khăn.

+ Những hành vi ấy phản ánh sự phát triển bước đầu của ý thức đạo đức và tinh thần trách nhiệm xã hội ở trẻ. Truyện đồng thoại với đặc trưng nhân hóa các con vật, cây cối thành những nhân vật giàu cảm xúc đã tạo điều kiện để trẻ dễ đồng

cảm, từ đó hình thành thái độ yêu cái thiện, ghét cái xấu và biết hành động đúng đắn trong các mối quan hệ xã hội. Qua đó, lòng dũng cảm dần trở thành một phẩm chất đạo đức tích cực góp phần hình thành nhân cách toàn diện cho trẻ.

- Như vậy, lòng dũng cảm ở trẻ mẫu giáo 5–6 tuổi biểu hiện đa dạng, từ việc vượt qua sợ hãi, kiên trì với nhiệm vụ, bảo vệ bản thân và người khác, đưa ra quyết định đúng đắn, đến khả năng đồng cảm và thử nghiệm trong trò chơi. Những biểu hiện này phát triển thông qua trải nghiệm, học hỏi và thực hành trong môi trường giáo dục mầm non, đặc biệt khi kết hợp với truyện đồng thoại – công cụ giàu hình ảnh, ngôn ngữ sinh động và tình huống thử thách phù hợp với trẻ.

#### **1.4. Quá trình giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi**

Quá trình giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5–6 tuổi là một chuỗi các bước có hệ thống, phù hợp với đặc điểm tâm lý, nhận thức và cảm xúc của trẻ, nhằm hình thành thái độ, kỹ năng và hành vi dũng cảm. Ở độ tuổi này, trẻ đang phát triển năng lực nhận thức, cảm xúc và xã hội cơ bản, đồng thời bắt đầu hình thành những phẩm chất đạo đức nền tảng.

- Nhận biết lòng dũng cảm: Trẻ cần được làm quen với khái niệm lòng dũng cảm thông qua trải nghiệm trực quan, câu chuyện, truyện đồng thoại và tình huống thực tế. Trẻ nhận ra rằng dũng cảm không phải là không sợ hãi mà là hành động đúng đắn, bất chấp cảm giác sợ hãi.

- Trải nghiệm và quan sát: Trẻ học lòng dũng cảm thông qua quan sát người lớn, bạn bè và nhân vật trong truyện vượt qua thử thách. Các hoạt động như trò chơi thử thách vừa sức, đóng vai nhân vật dũng cảm giúp trẻ trải nghiệm cảm xúc, học cách đối mặt khó khăn và rèn luyện sự tự tin trong môi trường an toàn.

- Thực hành và vận dụng: Trẻ được khuyến khích thực hành lòng dũng cảm trong đời sống hằng ngày, ví dụ như dám thử điều mới, giúp bạn bè gặp khó khăn, tham gia trò chơi thử thách hoặc đưa ra quyết định đúng đắn. Thực hành lặp lại giúp trẻ chuyển hóa trải nghiệm tưởng tượng thành hành vi thực tế, củng cố sự tự tin và kiên trì.

- Củng cố và đánh giá: Hành vi dũng cảm của trẻ cần được ghi nhận, khen ngợi và hướng dẫn, giúp trẻ tăng động lực, hình thành thói quen hành xử dũng cảm và biết vận dụng trong nhiều tình huống khác nhau.

- Kết hợp giáo dục cảm xúc và đạo đức: Lòng dũng cảm nên được giáo dục song song với khả năng đồng cảm, chia sẻ, hợp tác và trách nhiệm xã hội. Trẻ học được

ràng dừng cảm không chỉ liên quan đến bản thân mà còn gắn với bảo vệ, hỗ trợ người khác và thực hiện hành vi đúng đắn.

- Vai trò của truyện đồng thoại: Truyện đồng thoại là công cụ hữu hiệu, với nhân hóa sinh động, ngôn ngữ giàu hình ảnh, cốt truyện mạch lạc và tình huống thử thách phù hợp, giúp trẻ nhận thức, trải nghiệm và thực hành lòng dừng cảm một cách tự nhiên và an toàn.

Quá trình giáo dục lòng dừng cảm ở trẻ mẫu giáo 5–6 tuổi gồm nhận biết – trải nghiệm – thực hành – củng cố – kết hợp giáo dục đạo đức. Khi được thực hiện hệ thống, đặc biệt kết hợp truyện đồng thoại, trẻ phát triển toàn diện về nhận thức, cảm xúc, hành vi và phẩm chất nhân cách, hình thành nền tảng vững chắc cho kỹ năng sống và phẩm chất đạo đức trong tương lai.

#### ***1.4.1. Mục tiêu giáo dục lòng dừng cảm cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi***

Giáo dục lòng dừng cảm cho trẻ mẫu giáo 5–6 tuổi là một trong những nhiệm vụ quan trọng của giáo dục mầm non, nhằm hình thành và phát triển nhận thức, cảm xúc, hành vi và phẩm chất nhân cách cho trẻ. Ở lứa tuổi này, trẻ đang ở giai đoạn cuối của bậc học mầm non, có khả năng tư duy trực quan – hình tượng, trí tưởng tượng phong phú, và bắt đầu hình thành các năng lực xã hội cơ bản. Việc giáo dục lòng dừng cảm không chỉ giúp trẻ vượt qua nỗi sợ, thử thách bản thân và đối mặt với khó khăn, mà còn là cơ sở để hình thành các phẩm chất đạo đức và kỹ năng sống cần thiết trước khi bước vào bậc tiểu học.

Một trong những mục tiêu cơ bản là giúp trẻ nhận thức được khái niệm dừng cảm và hiểu được vai trò của lòng can đảm trong đời sống. Trẻ cần phân biệt được các hành vi dừng cảm với hành vi thiếu trách nhiệm hoặc sợ hãi. Mục tiêu này giúp trẻ phát triển khả năng đánh giá đúng – sai, nhận biết hành vi phù hợp, đồng thời tạo cơ sở để trẻ chủ động thực hành các hành vi dừng cảm trong đời sống hàng ngày.

Giáo dục lòng dừng cảm còn nhằm phát triển cảm xúc tích cực liên quan đến can đảm. Trẻ 5–6 tuổi sẽ hình thành sự tự tin, hứng thú thử thách và cảm giác hào hứng khi đối mặt với điều mới. Đồng thời, trẻ học được quản lý nỗi sợ, lo lắng và cảm xúc tiêu cực, biết nhận diện cảm xúc của bản thân và người khác. Lòng dừng cảm ở lứa tuổi này không chỉ là khả năng đối mặt với thử thách, mà còn gắn với đồng cảm, chia sẻ và quan tâm đến người khác.

Mục tiêu quan trọng tiếp theo là giúp trẻ thể hiện lòng dừng cảm qua hành vi cụ thể trong đời sống hàng ngày. Ở lứa tuổi 5–6, trẻ đã có khả năng tham gia

các hoạt động nhóm, đưa ra quyết định đơn giản và chịu trách nhiệm với hành động của mình. Giáo dục lòng dũng cảm cần hướng trẻ dám thử những điều mới, kiên trì thực hiện nhiệm vụ khó, bảo vệ bản thân và giúp đỡ bạn bè khi gặp khó khăn. Qua đó, trẻ học cách kiểm soát cảm xúc, quyết tâm hoàn thành nhiệm vụ và hành xử đúng đắn trong các tình huống thực tế.

Một mục tiêu dài hạn là giúp trẻ 5–6 tuổi hình thành phẩm chất nhân cách cơ bản gắn với lòng dũng cảm, bao gồm tự tin, kiên trì, trách nhiệm, tinh thần hợp tác và thái độ tích cực với thử thách. Trẻ biết rằng dũng cảm không chỉ phục vụ bản thân mà còn gắn liền với việc bảo vệ, giúp đỡ và hỗ trợ người khác. Hành vi dũng cảm kết hợp với đạo đức và trách nhiệm xã hội sẽ giúp trẻ trở thành những cá nhân tự tin, biết đưa ra quyết định đúng đắn, biết chia sẻ và đồng cảm với người khác.

Mục tiêu cuối cùng là đảm bảo quá trình giáo dục lòng dũng cảm phát triển đồng bộ về nhận thức, cảm xúc, hành vi và phẩm chất nhân cách, tạo nền tảng vững chắc cho trẻ trước khi bước vào bậc tiểu học. Trẻ không chỉ học được cách đối mặt với khó khăn mà còn rèn luyện kỹ năng xã hội, tinh thần hợp tác, khả năng giải quyết vấn đề và kỹ năng tự lập. Quá trình này giúp trẻ phát triển toàn diện, tự tin, kiên cường và nhân ái, sẵn sàng đối mặt với các thử thách trong học tập và đời sống hằng ngày.

Như vậy, mục tiêu giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5–6 tuổi gồm nhiều khía cạnh: nhận thức – cảm xúc – hành vi – phẩm chất nhân cách – phát triển toàn diện. Khi được thực hiện một cách hệ thống, đặc biệt kết hợp với truyện đồng thoại, quá trình này giúp trẻ hình thành nền tảng vững chắc về nhân cách, kỹ năng sống và thái độ tích cực với thử thách, sẵn sàng đối mặt với khó khăn, tự tin trải nghiệm và hành xử đúng đắn trong mọi tình huống.

#### ***1.4.2. Nội dung giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi***

Giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5–6 tuổi không phải là truyền thụ một chuẩn mực đạo đức có sẵn, mà là quá trình “gieo mầm” những trải nghiệm cảm xúc – hành vi tích cực, giúp trẻ từng bước hình thành năng lực làm chủ bản thân và lựa chọn điều đúng. Trong tiến trình đó, truyện đồng thoại giữ vai trò đặc biệt như một “môi trường biểu tượng”, nơi trẻ không chỉ nghe – hiểu mà còn hóa thân, đồng cảm và sống cùng giá trị dũng cảm bằng chính thể giới tưởng tượng phong phú của mình.

Trước hết, nội dung cốt lõi mang tính khởi đầu là giúp trẻ biết đối diện và vượt qua nỗi sợ hãi. Ở lứa tuổi này, nỗi sợ không đơn thuần là cảm xúc tiêu cực mà là một phần tất yếu của quá trình phát triển tâm lý. Điều quan trọng không phải là loại bỏ nỗi sợ, mà là giúp trẻ học cách nhận diện và vượt qua nó. Truyện đồng thoại, bằng nghệ thuật nhân hóa và tình huống giàu kịch tính, đã “hình tượng hóa” những nỗi sợ vô hình thành những thử thách cụ thể, từ đó tạo điều kiện để trẻ quan sát, suy ngẫm và đồng cảm. Khi nhân vật nhỏ bé dám bước ra khỏi vùng an toàn, trẻ không chỉ bị cuốn hút mà còn âm thầm xây dựng niềm tin rằng “mình cũng có thể làm được”. Chính niềm tin này là mầm mống đầu tiên của lòng dũng cảm.

Song song với đó, một nội dung có ý nghĩa định hướng nhân cách sâu sắc là giáo dục trẻ dám nhận lỗi và chủ động sửa lỗi. Nếu vượt qua nỗi sợ là biểu hiện của dũng cảm về mặt tâm lý, thì nhận lỗi lại là biểu hiện của dũng cảm về mặt đạo đức. Trẻ mẫu giáo thường sợ bị khiển trách nên dễ né tránh sai lầm; vì vậy, truyện đồng thoại cần tạo ra những “tình huống đạo đức” nơi nhân vật phải lựa chọn giữa che giấu và trung thực. Khi trẻ chứng kiến nhân vật dũng cảm thừa nhận sai sót và nỗ lực khắc phục hậu quả, trẻ sẽ dần nhận ra rằng giá trị của con người không nằm ở việc không mắc lỗi, mà ở thái độ sau khi mắc lỗi. Đây chính là bước chuyển quan trọng từ nhận thức đạo đức sang hành vi đạo đức bền vững.

Ở bình diện cao hơn, lòng dũng cảm cần được mở rộng thành ý thức bảo vệ cái đúng và bảo vệ những người yếu thế. Đây không còn là dũng cảm vì bản thân, mà là dũng cảm mang tính xã hội. Truyện đồng thoại, với cấu trúc xung đột rõ ràng giữa thiện – ác, mạnh – yếu, tạo điều kiện để trẻ hình thành cảm nhận ban đầu về công lý và lẽ phải. Khi nhân vật dám lên tiếng trước cái sai hoặc dang tay giúp đỡ bạn yếu hơn, trẻ không chỉ cảm thấy xúc động mà còn được định hướng về thái độ sống: không thờ ơ, không né tránh, biết đứng về phía đúng. Từ đó, lòng dũng cảm được nâng lên thành trách nhiệm đạo đức đối với người khác và cộng đồng – một nền tảng quan trọng của nhân cách xã hội.

Đáng chú ý, trong bối cảnh giáo dục hiện nay, cần mở rộng nội dung giáo dục lòng dũng cảm theo hướng phát triển năng lực cá nhân. Đó là dũng cảm trong giao tiếp và thể hiện bản thân – trẻ dám nói lên suy nghĩ, dám đặt câu hỏi, dám trình bày ý kiến trước tập thể. Truyện đồng thoại với những nhân vật nhỏ bé nhưng có tiếng nói riêng sẽ khơi dậy ở trẻ nhu cầu khẳng định bản thân một cách tích cực. Bên cạnh đó là dũng cảm trong học tập và khám phá, thể hiện qua việc trẻ

dám thử nghiệm cái mới, không sợ sai, không bỏ cuộc khi gặp khó khăn. Đây là biểu hiện của tư duy phát triển – một yếu tố quan trọng trong giáo dục hiện đại.

Không thể bỏ qua một khía cạnh tinh tế nhưng có ý nghĩa lâu dài: dừng cảm trong đời sống nội tâm, tức là khả năng kiểm soát cảm xúc và điều chỉnh hành vi. Trẻ biết kiềm chế cơn giận, biết vượt qua thất vọng, biết chờ đợi và suy nghĩ trước khi hành động – đó chính là những biểu hiện của một “sức mạnh bên trong”. Truyện đồng thoại, thông qua những tình huống giàu cảm xúc, giúp trẻ nhận ra rằng dừng cảm không chỉ là hành động bên ngoài mà còn là sự vững vàng trong thế giới nội tâm.

Giáo dục lòng dừng cảm cho trẻ mẫu giáo 5–6 tuổi thông qua truyện đồng thoại cần được tổ chức như một quá trình phát triển liên tục, đi từ cảm xúc cá nhân đến ý thức xã hội, từ trải nghiệm tưởng tượng đến hành vi thực tiễn. Chính sự kết hợp hài hòa giữa hình tượng nghệ thuật, cảm xúc thẩm mỹ và trải nghiệm cá nhân đã làm nên sức mạnh đặc thù của truyện đồng thoại. Không chỉ giúp trẻ “hiểu” về lòng dừng cảm, truyện còn giúp trẻ “sống cùng” và “trở thành” người dừng cảm trong những giới hạn phù hợp với lứa tuổi. Đây chính là giá trị cốt lõi và cũng là cơ sở khoa học khẳng định vai trò không thể thay thế của truyện đồng thoại trong giáo dục phẩm chất ở trẻ mầm non.

#### ***1.4.3. Các phương pháp giáo dục lòng dừng cảm cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi***

Giáo dục lòng dừng cảm cho trẻ mẫu giáo 5–6 tuổi không chỉ là truyền đạt kiến thức, mà là quá trình rèn luyện nhận thức, cảm xúc và hành vi thông qua trải nghiệm thực tế, trò chơi và các tình huống nhân vật. Ở độ tuổi này, trẻ có tư duy trực quan – hình tượng phát triển mạnh, trí tưởng tượng phong phú và khả năng đồng cảm cao, vì vậy các phương pháp giáo dục phải sinh động, gần gũi và kích thích hứng thú học tập.

##### **a. Phương pháp kể chuyện và sử dụng truyện đồng thoại**

Kể chuyện, đặc biệt là truyện đồng thoại, là phương pháp cốt lõi trong giáo dục lòng dừng cảm. Nhân vật trong truyện đồng thoại thường được nhân hóa, đối mặt thử thách và vượt qua nỗi sợ, giúp trẻ đồng cảm, nhập vai và hình thành nhận thức về dừng cảm. Giáo viên có thể kết hợp hỏi – đáp, thảo luận tình huống và hướng dẫn trẻ rút bài học đạo đức từ câu chuyện. Đây là cách giúp trẻ học dừng cảm một cách tự nhiên, an toàn và giàu cảm xúc, đồng thời phát triển tư duy và khả năng ngôn ngữ.

##### **b. Phương pháp trò chơi và trải nghiệm thực hành**

Trẻ 5–6 tuổi học tốt nhất qua trải nghiệm trực tiếp và hoạt động vận động. Các trò chơi vận động, thử thách sáng tạo, trò chơi nhóm hay các nhiệm vụ tập thể giúp trẻ đối mặt với khó khăn, kiên trì hoàn thành nhiệm vụ và vượt qua nỗi sợ. Giáo viên cần thiết kế các trò chơi vừa sức, an toàn nhưng kích thích trẻ thử thách bản thân, ví dụ: leo trèo, xây dựng mô hình, giải quyết trò chơi nhóm hoặc tham gia trò chơi nhập vai. Trò chơi không chỉ rèn luyện lòng dũng cảm mà còn phát triển kỹ năng xã hội, khả năng hợp tác và tinh thần trách nhiệm.

c. Phương pháp gương mẫu và quan sát

Trẻ 5–6 tuổi học bằng cách quan sát hành vi của người lớn. Giáo viên và phụ huynh cần làm gương về lòng dũng cảm trong các tình huống hằng ngày, như kiên trì giải quyết vấn đề, dám nhận lỗi, đối mặt thử thách, hoặc bảo vệ người khác. Trẻ quan sát và học hỏi từ hành vi thực tế này, từ đó hình thành khả năng mô phỏng và thực hành lòng dũng cảm trong đời sống.

d. Phương pháp động viên và khích lệ tích cực

Khuyến khích và công nhận những hành vi dũng cảm của trẻ giúp trẻ tăng tự tin và chủ động thử thách bản thân. Giáo viên có thể khen ngợi cụ thể, nhắc lại hành vi dũng cảm và hướng dẫn cách xử lý tình huống hợp lý. Phương pháp này giúp trẻ hình thành thái độ tích cực, dám thử và kiên trì, đồng thời củng cố hành vi dũng cảm thành thói quen.

e. Phương pháp thảo luận tình huống

Tạo ra các tình huống giả định và hướng dẫn trẻ thảo luận, lựa chọn giải pháp là cách giúp trẻ hình thành nhận thức, đánh giá tình huống và thực hành hành vi dũng cảm. Ví dụ, giáo viên đặt câu hỏi: “Nếu bạn thấy bạn bị ngã, bạn sẽ làm gì?” hoặc “Nếu ai đó lấy đồ chơi của bạn, bạn sẽ giải quyết ra sao?”. Phương pháp này phát triển tư duy phản biện, khả năng lựa chọn hành vi đúng đắn và kỹ năng xã hội, đồng thời củng cố lòng dũng cảm.

f. Phương pháp hoạt động nhóm và trải nghiệm cộng đồng

Hoạt động nhóm, dự án lớp hoặc trải nghiệm cộng đồng giúp trẻ thực hành lòng dũng cảm trong môi trường xã hội, học cách hợp tác, chia sẻ trách nhiệm và hỗ trợ bạn bè. Ví dụ: tham gia dự án nhóm, xây dựng sản phẩm, trò chơi tập thể hoặc nhiệm vụ cộng đồng nhỏ trong lớp. Hoạt động nhóm vừa giúp trẻ rèn luyện lòng dũng cảm, vừa phát triển kỹ năng hợp tác, tinh thần trách nhiệm và ý thức cộng đồng.

Các phương pháp giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5–6 tuổi gồm kể chuyện, trò chơi, quan sát gương mẫu, kích lệ tích cực, đóng vai, thảo luận tình huống và hoạt động nhóm. Khi kết hợp hợp lý và áp dụng thường xuyên, các phương pháp này giúp trẻ hình thành nhận thức, rèn luyện hành vi, phát triển cảm xúc tích cực và xây dựng nhân cách toàn diện, tạo nền tảng vững chắc cho sự tự tin, kiên cường, nhân ái và khả năng thích ứng với thử thách trong học tập và đời sống.

#### ***1.4.4. Các hình thức giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi***

Giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5–6 tuổi không chỉ là truyền đạt kiến thức mà là quá trình rèn luyện toàn diện nhận thức, cảm xúc và hành vi, nhằm hình thành những phẩm chất nhân cách bền vững. Ở độ tuổi này, trẻ đang trong giai đoạn phát triển tư duy trực quan – hình tượng, trí tưởng tượng phong phú và khả năng đồng cảm cao, nên các hình thức giáo dục cần sinh động, gần gũi, giàu trải nghiệm và kích thích sự hứng thú tự nhiên của trẻ.

- a. Giáo dục lòng dũng cảm thông qua hoạt động làm quen với tác phẩm văn học
  - Hoạt động làm quen với tác phẩm văn học là hình thức có nhiều ưu thế trong việc giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5 – 6 tuổi. Thông qua việc nghe kể chuyện, đọc thơ, đàm thoại và nhập vai nhân vật, trẻ được tiếp xúc với những hình tượng giàu cảm xúc và mang ý nghĩa giáo dục sâu sắc. Các truyện đồng thoại như *Chú dê đen*, *Dê con nhanh trí*, *Đôi bạn dưới biển san hô* hay *Vì sao hươu có sừng* giúp trẻ hiểu rằng lòng dũng cảm không phải là liều lĩnh mà là biết vượt qua sợ hãi để bảo vệ bản thân và giúp đỡ người khác.
  - Khi đồng cảm với nhân vật, trẻ dễ hình thành thái độ yêu mến cái tốt, biết khâm phục hành động can đảm và mong muốn noi theo. Giáo viên có thể tổ chức cho trẻ kể lại truyện, đóng kịch, xử lý tình huống hoặc trao đổi về hành động của nhân vật nhằm giúp trẻ chuyển bài học trong truyện thành nhận thức và hành vi thực tế.
- b. Giáo dục lòng dũng cảm thông qua hoạt động khám phá khoa học
  - Trong hoạt động khám phá khoa học, trẻ được trực tiếp trải nghiệm, tìm hiểu và khám phá thế giới xung quanh. Đây là môi trường thuận lợi để rèn luyện cho trẻ tính mạnh dạn, tự tin và khả năng vượt qua sự sợ hãi trước những điều mới lạ. Khi tham gia quan sát thiên nhiên, chăm sóc cây cối, vật nuôi hay thực hiện các thí nghiệm đơn giản, trẻ học cách kiên trì, bình tĩnh và chủ động giải quyết vấn đề.
  - Giáo viên có thể tạo ra những tình huống khám phá phù hợp để trẻ mạnh dạn nêu ý kiến, thử nghiệm và đưa ra dự đoán của mình. Qua đó, trẻ dần hình thành

sự tự tin trong suy nghĩ và hành động. Đồng thời, việc lồng ghép các câu chuyện đồng thoại có nội dung khám phá và vượt khó cũng góp phần làm cho hoạt động trở nên sinh động, hấp dẫn và giàu giá trị giáo dục hơn.

c. Giáo dục lòng dũng cảm thông qua hoạt động vui chơi

- Vui chơi là hoạt động chủ đạo của trẻ mẫu giáo, vì vậy đây là hình thức giáo dục tự nhiên và hiệu quả nhất đối với sự phát triển nhân cách trẻ. Trong quá trình chơi, trẻ thường xuyên phải giao tiếp, hợp tác, giải quyết mâu thuẫn và xử lý các tình huống phát sinh. Những trải nghiệm ấy giúp trẻ rèn luyện sự mạnh dạn, tự tin và tinh thần trách nhiệm với tập thể.

- Thông qua trò chơi đóng vai, trẻ có cơ hội hóa thân thành những nhân vật dũng cảm trong truyện đồng thoại để thể hiện cảm xúc và hành động của mình. Các trò chơi vận động, trò chơi tập thể hay trò chơi tình huống cũng giúp trẻ biết vượt qua tâm lý sợ hãi, biết kiên trì và chủ động hơn trong hoạt động chung.

d. Giáo dục lòng dũng cảm thông qua hoạt động lao động và sinh hoạt hằng ngày

- Các hoạt động lao động và sinh hoạt hằng ngày như trực nhật, sắp xếp đồ dùng, tự phục vụ hay giúp đỡ bạn bè là cơ hội quan trọng để hình thành ở trẻ tính tự lập và tinh thần trách nhiệm. Khi trẻ được giao nhiệm vụ phù hợp và được khuyến khích hoàn thành công việc, trẻ sẽ dần mạnh dạn hơn, biết cố gắng vượt qua khó khăn và tự tin vào khả năng của bản thân.

- Bên cạnh đó, trong các tình huống sinh hoạt thường ngày, giáo viên cần động viên trẻ biết nói thật, dám nhận lỗi và biết bảo vệ điều đúng. Những hành vi nhỏ nhưng được lặp lại thường xuyên sẽ góp phần hình thành phẩm chất dũng cảm bền vững cho trẻ.

e. Giáo dục lòng dũng cảm thông qua hoạt động nghệ thuật

- Hoạt động âm nhạc, tạo hình và biểu diễn nghệ thuật giúp trẻ bộc lộ cảm xúc, tăng sự tự tin và khả năng thể hiện bản thân trước tập thể. Khi được hát, múa, kể chuyện sáng tạo hay tham gia biểu diễn kịch theo truyện đồng thoại, trẻ học cách vượt qua sự rụt rè và mạnh dạn giao tiếp với mọi người.

- Thông qua nghệ thuật, trẻ không chỉ cảm nhận vẻ đẹp của những hành động dũng cảm mà còn được sống trong thế giới cảm xúc tích cực, từ đó hình thành niềm tin và thái độ sống tích cực hơn.

f. Giáo dục lòng dũng cảm thông qua phối hợp giữa gia đình và nhà trường

- Lòng dũng cảm của trẻ chỉ được hình thành bền vững khi có sự thống nhất giữa gia đình và nhà trường. Nếu trẻ được sống trong môi trường yêu thương, tôn trọng và khích lệ, trẻ sẽ mạnh dạn hơn trong giao tiếp và hành động. Phụ huynh cần tạo cơ hội cho trẻ tự lập, tự giải quyết những vấn đề phù hợp với khả năng thay vì bao bọc hoặc làm thay trẻ.

- Đồng thời, giáo viên và cha mẹ cần thường xuyên kể chuyện, trò chuyện và nêu gương về những hành động dũng cảm trong cuộc sống để trẻ học tập và noi theo. Sự phối hợp chặt chẽ giữa các lực lượng giáo dục sẽ góp phần hình thành ở trẻ những phẩm chất đạo đức tích cực và phát triển lòng dũng cảm một cách tự nhiên, hiệu quả.

#### ***1.4.5. Phương tiện giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi***

a. Truyện đồng thoại: Truyện đồng thoại là phương tiện giáo dục cốt lõi và hiệu quả nhất để hình thành lòng dũng cảm ở trẻ. Các nhân vật được nhân hóa, đối mặt thử thách và vượt qua nỗi sợ giúp trẻ đồng cảm và học cách dũng cảm trong môi trường an toàn. Giáo viên có thể kết hợp kể chuyện, thảo luận và phân tích nhân vật, tình huống để trẻ rút ra bài học về kiên trì, dám thử thách bản thân và biết tìm sự giúp đỡ khi cần thiết. Truyện đồng thoại không chỉ giáo dục mà còn kích thích trí tưởng tượng, phát triển ngôn ngữ và khả năng tư duy đạo đức của trẻ.

b. Hình ảnh minh họa và tranh truyện: Hình ảnh minh họa và tranh truyện giúp trẻ tiếp nhận thông tin trực quan, sinh động và dễ nhớ hơn. Những hình ảnh mô tả nhân vật vượt qua nỗi sợ, dám thử thách hoặc giúp đỡ bạn bè giúp trẻ quan sát hành vi dũng cảm, nhận thức và cảm nhận sâu sắc các giá trị đạo đức, đồng thời kích thích khả năng liên tưởng và tư duy sáng tạo.

c. Đồ chơi, mô hình: Đồ chơi, mô hình là phương tiện hữu hiệu để trẻ nhập vai, đóng vai nhân vật và trải nghiệm hành vi dũng cảm. Phương tiện này giúp trẻ liên kết lý thuyết với hành động, hiểu rằng dũng cảm là một quá trình thực hành và trải nghiệm, không chỉ là hành vi một lần.

d. Phương tiện nghe nhìn và công nghệ giáo dục: Các video giáo dục, phim hoạt hình, ứng dụng tương tác là phương tiện hỗ trợ giúp trẻ quan sát hành vi dũng cảm trong bối cảnh thực tế hoặc giả tưởng. Trẻ có thể theo dõi nhân vật đối mặt thử thách, nhận biết hành vi đúng – sai và học cách áp dụng hành vi dũng cảm. Khi sử dụng công nghệ, giáo viên cần giám sát thời gian và hướng dẫn trẻ nhận xét, phân tích hành vi nhân vật, từ đó trẻ học cách rút kinh nghiệm và áp dụng vào thực tế.

e. Sách tranh, poster và các vật trang trí giáo dục: Các sách tranh, poster hoặc vật trang trí lớp học thể hiện hình ảnh các nhân vật dũng cảm cũng giúp nhắc nhở, định hướng và củng cố hành vi dũng cảm cho trẻ hằng ngày. Ví dụ, poster “Dũng cảm thử thách bản thân” hay hình ảnh các nhân vật vượt khó có thể tạo hiệu ứng lan tỏa, khiến trẻ thường xuyên quan sát và ghi nhớ các hành vi tích cực.

Các phương tiện giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5–6 tuổi bao gồm: truyện đồng thoại, hình ảnh minh họa, đồ chơi, phương tiện nghe nhìn,... Khi được lựa chọn kỹ lưỡng, sử dụng linh hoạt và lặp lại thường xuyên, các phương tiện này giúp trẻ hình thành nhận thức, phát triển cảm xúc, rèn luyện hành vi và xây dựng nhân cách toàn diện, tạo nền tảng vững chắc cho sự tự tin, kiên cường, lòng nhân ái và khả năng thích ứng với thử thách trong học tập và đời sống hằng ngày

#### ***1.4.6. Đánh giá việc khai thác và sử dụng truyện đồng thoại nhằm giáo dục lòng dũng cảm của trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi***

- Khái niệm

+ Đánh giá việc khai thác và sử dụng truyện đồng thoại nhằm giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5 – 6 tuổi là quá trình thu thập, quan sát và phân tích những biểu hiện về nhận thức, cảm xúc và hành vi của trẻ trong quá trình tham gia các hoạt động giáo dục có sử dụng truyện đồng thoại. Thông qua đánh giá, giáo viên xác định mức độ hình thành lòng dũng cảm ở trẻ cũng như hiệu quả của việc lựa chọn nội dung truyện, phương pháp tổ chức và các biện pháp giáo dục được sử dụng.

+ Theo Tâm lí học trẻ em lứa tuổi mầm non của Nguyễn Ánh Tuyết [10] , trẻ mẫu giáo lớn đã bắt đầu hình thành khả năng điều chỉnh hành vi theo chuẩn mực xã hội và biết đánh giá hành động đúng – sai. Đây là cơ sở tâm lí quan trọng để giáo viên tiến hành đánh giá sự hình thành các phẩm chất đạo đức, trong đó có lòng dũng cảm, thông qua hoạt động văn học. Vì vậy, việc đánh giá cần được thực hiện thường xuyên, liên tục và gắn với các tình huống thực tế trong đời sống của trẻ

- Mục đích đánh giá

+ Đánh giá việc khai thác và sử dụng truyện đồng thoại nhằm giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5 – 6 tuổi trước hết nhằm xác định mức độ đạt được của mục tiêu giáo dục đã đề ra. Thông qua đánh giá, giáo viên có thể nhận biết sự thay đổi của trẻ về nhận thức, cảm xúc và hành vi như: mạnh dạn hơn trong giao tiếp, biết vượt qua khó khăn, dám nhận lỗi hay biết giúp đỡ bạn bè.

+ Theo Chương trình Giáo dục mầm non của Bộ Giáo dục và Đào tạo [1], việc đánh giá trẻ mầm non cần hướng tới sự phát triển toàn diện về thể chất, nhận thức, ngôn ngữ, tình cảm – kỹ năng xã hội và thẩm mỹ. Vì vậy, đánh giá lòng dũng cảm không chỉ dừng ở việc trẻ hiểu nội dung truyện mà còn phải xem xét khả năng vận dụng những bài học đạo đức vào hành vi thực tế.

+ Ngoài ra, hoạt động đánh giá còn giúp giáo viên xem xét tính phù hợp của truyện đồng thoại, hiệu quả của phương pháp tổ chức hoạt động và khả năng tiếp nhận của trẻ. Từ đó, giáo viên có cơ sở điều chỉnh nội dung, hình thức giáo dục nhằm nâng cao hiệu quả giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5 – 6 tuổi.

- Nội dung đánh giá

+ Nội dung đánh giá tập trung vào sự thay đổi của trẻ trên các phương diện nhận thức, cảm xúc và hành vi sau quá trình tham gia các hoạt động khai thác truyện đồng thoại.

+ Về nhận thức, giáo viên đánh giá khả năng của trẻ trong việc nhận biết hành vi dũng cảm, phân biệt đúng – sai và hiểu được ý nghĩa của lòng dũng cảm trong cuộc sống. Theo Giáo dục cảm xúc và đạo đức cho trẻ mầm non của Lê Thị Hồng [2], trẻ mẫu giáo lớn đã bắt đầu xuất hiện những xúc cảm đạo đức tích cực và biết đánh giá hành vi dựa trên chuẩn mực xã hội. Vì vậy, giáo viên cần chú ý xem trẻ có biết đồng tình với cái tốt, phản đối cái xấu và hiểu được giá trị của sự can đảm hay không.

+ Về cảm xúc và thái độ, cần đánh giá sự hứng thú, đồng cảm và thái độ tích cực của trẻ đối với các nhân vật dũng cảm trong truyện đồng thoại. Trẻ có thể biểu hiện qua sự yêu thích nghe kể chuyện, mong muốn nhập vai nhân vật hoặc thể hiện cảm xúc vui, buồn, lo lắng theo diễn biến của truyện. Những biểu hiện này phản ánh mức độ tác động của tác phẩm văn học đến đời sống tình cảm của trẻ.

+ Về hành vi, giáo viên cần quan sát mức độ mạnh dạn, tự tin của trẻ trong học tập, vui chơi và giao tiếp; khả năng vượt qua khó khăn; tinh thần hợp tác, giúp đỡ bạn bè; thái độ dám nhận lỗi và bảo vệ điều đúng.

- Quy trình đánh giá

+ Quy trình đánh giá việc khai thác và sử dụng truyện đồng thoại nhằm giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5 – 6 tuổi cần được tiến hành khoa học, khách quan và phù hợp với đặc điểm phát triển của trẻ.

+ Trước hết, giáo viên cần xác định mục tiêu và tiêu chí đánh giá dựa trên những biểu hiện cụ thể của lòng dũng cảm như nhận thức, cảm xúc, hành vi và quan hệ

xã hội của trẻ. Các tiêu chí cần rõ ràng, phù hợp với khả năng của trẻ và gắn với nội dung giáo dục thông qua truyện đồng thoại.

+ Tiếp theo, giáo viên lựa chọn các phương pháp đánh giá phù hợp như quan sát, trò chuyện, sử dụng tình huống, theo dõi trẻ trong hoạt động vui chơi, học tập hoặc trao đổi với phụ huynh. Theo Giáo dục học mầm non của Nguyễn Thị Hòa [3], đánh giá trẻ mầm non cần được thực hiện chủ yếu thông qua quan sát các hoạt động tự nhiên của trẻ để đảm bảo tính khách quan và phản ánh đúng đặc điểm phát triển của trẻ.

+ Sau khi thu thập thông tin, giáo viên tiến hành phân tích và đối chiếu với mục tiêu đã đề ra để xác định mức độ hình thành lòng dũng cảm ở trẻ. Từ kết quả đánh giá, giáo viên đưa ra nhận xét, điều chỉnh nội dung truyện, phương pháp tổ chức hoạt động và các biện pháp giáo dục phù hợp hơn nhằm nâng cao hiệu quả giáo dục đạo đức cho trẻ mẫu giáo 5 – 6 tuổi.

### **1.5. Vai trò khai thác và sử dụng truyện đồng thoại nhằm giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi**

- Truyện đồng thoại có vai trò quan trọng trong giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5 – 6 tuổi bởi đây là loại truyện phù hợp với đặc điểm tâm lý, nhận thức và nhu cầu tình cảm của trẻ. Với đặc trưng nhân hóa các con vật, cây cối và sự vật thành những nhân vật gần gũi, sinh động, truyện đồng thoại giúp trẻ dễ tiếp nhận các bài học đạo đức một cách tự nhiên, nhẹ nhàng nhưng sâu sắc. Thông qua việc khai thác và sử dụng truyện đồng thoại trong các hoạt động giáo dục, giáo viên không chỉ giúp trẻ hiểu về lòng dũng cảm mà còn góp phần hình thành ở trẻ những cảm xúc, hành vi và phẩm chất đạo đức tích cực.

- Giúp trẻ hình thành nhận thức đúng về lòng dũng cảm

+ Thông qua các tình huống và hành động của nhân vật trong truyện đồng thoại, trẻ bước đầu hiểu được thế nào là lòng dũng cảm, biết phân biệt hành vi đúng – sai, tốt – xấu. Những nhân vật như Dê Đen dám đối mặt với chó sói hay Thỏ thông minh biết bảo vệ bản thân giúp trẻ nhận thức rằng lòng dũng cảm không phải là liều lĩnh mà là biết vượt qua sợ hãi để làm điều đúng đắn.

+ Theo Giáo dục cảm xúc và đạo đức cho trẻ mầm non của Lê Thị Hồng[2]6, giáo dục đạo đức ở trẻ mầm non cần được thực hiện thông qua những hình tượng cụ thể, giàu cảm xúc để trẻ dễ tiếp nhận và noi theo. Vì vậy, truyện đồng thoại chính là phương tiện phù hợp giúp trẻ tiếp cận những chuẩn mực đạo đức một cách sinh động và hiệu quả.

- Góp phần phát triển cảm xúc và tình cảm đạo đức cho trẻ
- + Truyện đồng thoại có khả năng tác động mạnh mẽ đến đời sống tình cảm của trẻ. Khi nghe kể chuyện, trẻ thường đồng cảm với nhân vật, biết lo lắng khi nhân vật gặp nguy hiểm và vui mừng khi nhân vật vượt qua khó khăn. Những rung động cảm xúc ấy giúp trẻ hình thành thái độ yêu mến cái thiện, biết khâm phục hành động dũng cảm và không đồng tình với cái xấu.
- + Theo Tâm lí học trẻ em lứa tuổi mầm non của Nguyễn Ánh Tuyết (chủ biên) [16], ở cuối tuổi mẫu giáo, trẻ đã xuất hiện những xúc cảm đạo đức và bắt đầu biết đánh giá hành vi theo chuẩn mực xã hội. Vì vậy, việc sử dụng truyện đồng thoại trong giáo dục sẽ tạo điều kiện thuận lợi để bồi dưỡng cho trẻ những tình cảm tích cực và nhân văn.
- Rèn luyện ý chí và hành vi dũng cảm cho trẻ
- + Không chỉ tác động đến nhận thức và cảm xúc, truyện đồng thoại còn giúp trẻ hình thành những hành vi dũng cảm trong cuộc sống hằng ngày. Khi được nhập vai, đóng kịch hoặc xử lí tình huống theo nội dung truyện, trẻ có cơ hội trải nghiệm và thực hành các hành vi như mạnh dạn giao tiếp, dám nhận lỗi, biết giúp đỡ bạn bè hay bình tĩnh vượt qua khó khăn.
- + Tác phẩm văn học có giá trị giáo dục khi trẻ biết chuyển những điều tiếp nhận được từ tác phẩm thành hành vi và thái độ trong thực tế. Do đó, việc khai thác truyện đồng thoại một cách phù hợp sẽ góp phần rèn luyện cho trẻ sự tự tin, tính mạnh dạn và khả năng điều chỉnh hành vi tích cực.
- Phát triển kỹ năng giao tiếp và quan hệ xã hội
- + Thông qua các hoạt động kể chuyện, đàm thoại, đóng vai hay trò chơi theo truyện đồng thoại, trẻ được giao tiếp, hợp tác và chia sẻ với bạn bè. Điều này giúp trẻ mạnh dạn hơn trong giao tiếp, biết lắng nghe, bày tỏ ý kiến và ứng xử phù hợp trong các mối quan hệ xã hội.
- + Bên cạnh đó, nhiều câu chuyện đồng thoại còn giáo dục trẻ tinh thần đoàn kết, biết bảo vệ bạn bè và giúp đỡ người gặp khó khăn. Qua đó, lòng dũng cảm ở trẻ không chỉ thể hiện ở việc vượt qua nỗi sợ cá nhân mà còn gắn với trách nhiệm và tình yêu thương đối với mọi người xung quanh.
- Góp phần phát triển nhân cách toàn diện cho trẻ
- + Việc khai thác và sử dụng truyện đồng thoại nhằm giáo dục lòng dũng cảm không chỉ giúp trẻ hình thành một phẩm chất đạo đức cụ thể mà còn góp phần

phát triển nhân cách toàn diện. Thông qua truyện, trẻ được bồi dưỡng những giá trị tích cực như tự tin, trung thực, nhân ái, trách nhiệm và tinh thần vượt khó.

+ Theo Chương trình Giáo dục mầm non của Bộ Giáo dục và Đào tạo[1], giáo dục mầm non hướng tới sự phát triển toàn diện về thể chất, nhận thức, ngôn ngữ, tình cảm và kỹ năng xã hội cho trẻ. Vì vậy, việc sử dụng truyện đồng thoại để giáo dục lòng dũng cảm là một hướng giáo dục phù hợp, góp phần hình thành nền tảng nhân cách tích cực cho trẻ ngay từ những năm đầu đời.

### **1.6. Các yếu tố ảnh hưởng giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi**

Giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5–6 tuổi là một quá trình phát triển nhân cách mang tính hệ thống, chịu sự chi phối đồng thời của nhiều yếu tố từ bên trong và bên ngoài trẻ. Lòng dũng cảm không phải là một phẩm chất bẩm sinh cố định, mà là kết quả của sự tích lũy trải nghiệm, sự định hướng giáo dục và những cơ hội hành động cụ thể trong môi trường sống. Vì vậy, việc phân tích các yếu tố ảnh hưởng không chỉ có ý nghĩa lý luận mà còn là cơ sở thực tiễn quan trọng để tổ chức các hoạt động giáo dục phù hợp, đặc biệt trong bối cảnh khai thác và sử dụng truyện đồng thoại.

Trước hết, yếu tố bản thân trẻ giữ vai trò trung tâm và mang tính quyết định định hướng ban đầu. Mỗi trẻ là một chủ thể phát triển độc lập với những đặc điểm riêng về khí chất, tính cách, khả năng nhận thức và đời sống cảm xúc. Có trẻ mạnh dạn, thích khám phá, dễ dàng tiếp nhận thử thách; nhưng cũng có trẻ nhút nhát, dễ lo âu, có xu hướng né tránh tình huống mới. Những khác biệt này không phải là hạn chế mà chính là “điểm xuất phát” để giáo dục cá thể hóa. Ở lứa tuổi 5–6, lòng dũng cảm biểu hiện trước hết ở khả năng điều chỉnh cảm xúc, vượt qua lo sợ, dám thử nghiệm và kiên trì trước khó khăn. Tuy nhiên, các biểu hiện này chỉ hình thành khi trẻ được đặt trong những tình huống phù hợp với năng lực, có sự hỗ trợ vừa đủ và được ghi nhận kịp thời. Nếu trẻ thường xuyên bị áp lực, so sánh hoặc thất bại liên tiếp, các em dễ hình thành tâm lý tự ti và né tránh. Ngược lại, khi trẻ có cơ hội trải nghiệm thành công dù nhỏ, cảm giác “mình làm được” sẽ trở thành động lực nội tại, từng bước hình thành bản lĩnh cá nhân. Vì vậy, yếu tố bản thân không chỉ là điểm khởi đầu mà còn là “trung tâm tiếp nhận” của mọi tác động giáo dục.

Gắn bó mật thiết với trẻ là gia đình – môi trường giáo dục đầu tiên và có sức ảnh hưởng lâu dài nhất. Gia đình không chỉ cung cấp điều kiện vật chất mà quan trọng hơn là hình thành nền tảng cảm xúc và niềm tin ban đầu cho trẻ. Trong

quá trình phát triển, trẻ học hỏi thông qua bắt chước và trải nghiệm, do đó thái độ và hành vi của cha mẹ trước khó khăn, thất bại hay sai lầm của con có ý nghĩa định hướng rất lớn. Một gia đình biết khích lệ, tôn trọng cảm xúc của trẻ, cho phép trẻ sai và hướng dẫn trẻ sửa sai sẽ giúp trẻ hình thành sự tự tin, tính độc lập và tinh thần dám đối diện. Ngược lại, nếu cha mẹ quá bao bọc hoặc thường xuyên sử dụng hình thức trách phạt, trẻ sẽ dễ rơi vào trạng thái sợ hãi, phụ thuộc và thiếu dũng khí hành động. Đặc biệt, các hoạt động như kể chuyện, trò chuyện, chia sẻ cảm xúc trong gia đình – nhất là thông qua truyện đồng thoại – sẽ tạo nên môi trường giao tiếp tích cực, nơi trẻ được đồng cảm và học cách nhìn nhận vấn đề một cách nhẹ nhàng, nhân văn. Có thể nói, gia đình chính là nơi nuôi dưỡng “cảm xúc gốc” của lòng dũng cảm.

Bên cạnh đó, trường mầm non giữ vai trò là môi trường giáo dục có tổ chức, nơi các tác động giáo dục được thiết kế một cách có mục đích và khoa học. Tại đây, giáo viên không chỉ truyền đạt kiến thức mà còn tạo ra những tình huống sư phạm giúp trẻ trải nghiệm và thực hành hành vi dũng cảm. Việc khai thác truyện đồng thoại trong hoạt động giáo dục có ý nghĩa đặc biệt, bởi truyện không chỉ cung cấp hình mẫu hành vi mà còn khơi gợi cảm xúc, kích thích trí tưởng tượng và tạo điều kiện cho trẻ nhập vai. Khi trẻ được tham gia kể chuyện sáng tạo, đóng kịch, thảo luận về hành động của nhân vật, các em không chỉ hiểu mà còn “sống cùng” câu chuyện, từ đó nội tâm hóa giá trị dũng cảm. Đồng thời, môi trường lớp học cần đảm bảo tính an toàn tâm lý, khuyến khích trẻ bày tỏ ý kiến, tôn trọng sự khác biệt và ghi nhận nỗ lực cá nhân. Chính trong môi trường ấy, trẻ dần hình thành sự tự tin, tinh thần trách nhiệm và khả năng hành động độc lập. Như vậy, nhà trường là nơi chuyển hóa các giá trị từ nhận thức thành hành vi có ý thức.

Mở rộng ra ngoài phạm vi gia đình và nhà trường, cộng đồng xã hội đóng vai trò như một không gian trải nghiệm thực tiễn, nơi các giá trị dũng cảm được kiểm chứng và củng cố. Những chuẩn mực đạo đức, các mối quan hệ xã hội, những tấm gương người tốt – việc tốt mà trẻ quan sát được sẽ ảnh hưởng trực tiếp đến cách trẻ hiểu và đánh giá hành vi dũng cảm. Khi trẻ được tham gia các hoạt động cộng đồng như vui chơi tập thể, giao lưu, hoạt động thiện nguyện hoặc các sự kiện văn hóa, trẻ có cơ hội trải nghiệm vai trò xã hội, học cách hợp tác, chia sẻ và giúp đỡ người khác. Qua đó, lòng dũng cảm không chỉ dừng lại ở việc vượt qua bản thân mà còn được mở rộng thành trách nhiệm xã hội và ý thức cộng đồng.

Đây là bước phát triển quan trọng, giúp trẻ chuyển từ “dũng cảm cá nhân” sang “dũng cảm vì người khác”.

Cuối cùng, các phương tiện vật chất và tinh thần tạo nên môi trường giáo dục là yếu tố đảm bảo cho quá trình hình thành hành vi dũng cảm diễn ra một cách hiệu quả. Về vật chất, đó là không gian giáo dục an toàn, linh hoạt; đồ dùng, đồ chơi và học liệu phong phú; các góc hoạt động mở cho phép trẻ thử nghiệm và khám phá. Về tinh thần, đó là bầu không khí tâm lý tích cực, nơi trẻ được tôn trọng, được khích lệ và được quyền sai. Khi trẻ cảm thấy an toàn, các em sẽ mạnh dạn hành động; khi hành động được ghi nhận, lòng dũng cảm sẽ được củng cố. Đặc biệt, việc sử dụng truyện đồng thoại kết hợp với các hình thức như đóng vai, vẽ tranh, kể chuyện sáng tạo sẽ tạo ra những “tình huống giả định” nhưng mang ý nghĩa thực tiễn cao, giúp trẻ luyện tập hành vi dũng cảm trong môi trường an toàn trước khi áp dụng vào đời sống thực. Có thể nói, đây chính là “không gian thực hành” của lòng dũng cảm.

Có thể khẳng định rằng giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5–6 tuổi là một quá trình mang tính hệ thống, trong đó bản thân trẻ là trung tâm, gia đình là nền tảng, nhà trường là lực lượng tổ chức, cộng đồng là môi trường mở rộng, và điều kiện vật chất – tinh thần là yếu tố đảm bảo. Các yếu tố này không tồn tại tách rời mà tương tác, bổ sung cho nhau, tạo thành một chỉnh thể thống nhất. Chỉ khi có sự phối hợp đồng bộ giữa các yếu tố, trẻ mới có đủ điều kiện để không chỉ hiểu mà còn thực sự hành động một cách dũng cảm, từ đó hình thành những phẩm chất nhân cách bền vững ngay từ những năm đầu đời.

## Kết luận chương 1

Chương 1 của đề tài đã tập trung xây dựng và làm sáng tỏ một cách có hệ thống cơ sở lý luận cho việc khai thác và sử dụng truyện đồng thoại nhằm giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5–6 tuổi. Thông qua việc phân tích, tổng hợp và khái quát hóa các quan điểm khoa học, chương đã làm rõ những khái niệm cốt lõi như truyện đồng thoại, lòng dũng cảm và giáo dục lòng dũng cảm trong giáo dục mầm non. Việc xác định rõ nội hàm của các khái niệm này không chỉ giúp định hướng đúng đắn cho nghiên cứu mà còn tạo nền tảng lý luận vững chắc, đảm bảo tính khoa học và tính nhất quán cho toàn bộ đề tài.

Trên cơ sở đó, chương 1 đã đi sâu phân tích những đặc trưng tiêu biểu về nội dung và nghệ thuật của truyện đồng thoại dành cho trẻ mẫu giáo lớn, qua đó khẳng định ưu thế nổi bật của thể loại văn học này trong giáo dục đạo đức. Đồng thời, việc phân tích đặc điểm phát triển của trẻ mẫu giáo 5–6 tuổi trên các phương diện nhận thức, ngôn ngữ, tình cảm và hành vi xã hội đã cho thấy sự tương thích cao giữa khả năng tiếp nhận của trẻ với đặc trưng của truyện đồng thoại.

Trên nền tảng đó, chương 1 đã xác định một cách khoa học các thành tố của quá trình giáo dục lòng dũng cảm thông qua truyện đồng thoại, bao gồm mục tiêu, nội dung, phương pháp, hình thức tổ chức và phương tiện giáo dục. Đồng thời, chương cũng chỉ ra những yếu tố có ảnh hưởng trực tiếp đến hiệu quả giáo dục như vai trò của giáo viên, môi trường giáo dục, sự phối hợp giữa gia đình và nhà trường, cũng như đặc điểm cá nhân của trẻ. Việc nhận diện đầy đủ các yếu tố này không chỉ giúp nâng cao tính khả thi của đề tài mà còn góp phần định hướng cho việc tổ chức hoạt động giáo dục một cách linh hoạt, phù hợp với thực tiễn.

Như vậy, toàn bộ những vấn đề lý luận được trình bày trong chương 1 không chỉ khẳng định giá trị khoa học và ý nghĩa thực tiễn của đề tài mà còn tạo lập một cơ sở nền tảng vững chắc cho các bước nghiên cứu tiếp theo. Đây chính là tiền đề quan trọng để tiến hành khảo sát thực trạng và đề xuất các biện pháp cụ thể nhằm khai thác, sử dụng truyện đồng thoại một cách hiệu quả trong giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5–6 tuổi trong các chương tiếp theo của đề tài.

**Chương 2**

**KHAI THÁC VÀ SỬ DỤNG TRUYỆN ĐỒNG THOẠI**

**NHÂM GIÁO DỤC LÒNG DŨNG CẢM CHO TRẺ MẪU GIÁO 5-6 TUỔI**

**2.1 Thống kê những truyện đồng thoại về giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi**

**Bảng 2.1. Tiêu chí đánh giá giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi**

| <b>Tiêu chí</b>                                         | <b>Mô tả chi tiết</b>                                                                                                                       | <b>Mức cao</b>                                                             | <b>Mức trung bình</b>                                                       | <b>Mức thấp</b>                             |
|---------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------|
| Có một trong những hành vi của lòng dũng cảm            | Dám đối mặt với thử thách; vượt qua nỗi sợ hãi; bảo vệ người yếu thế; sẵn sàng nhận lỗi và thể hiện sự tự lập trong các hoạt động hàng ngày | Thể hiện, đầy đủ chính xác một trong các biểu hiện của lòng dũng cảm       | Có một vài chi tiết chưa rõ hoặc thiếu sót nhỏ                              | Thông tin không đúng hoặc rất ít thông tin  |
| Phù hợp với năng lực nhận thức, cảm xúc hành vi của trẻ | Ngôn ngữ, nội dung và hình ảnh gần gũi dễ hiểu, dễ cảm nhận phù hợp với đặc điểm nhận thức và cảm xúc, hành vi của trẻ                      | Dễ hiểu, trẻ thực hiện trải nghiệm được các hành vi giàu cảm xúc chân thật | Có phần trừu tượng chưa sát với năng lực nhận thức, cảm xúc hành vi của trẻ | Khó hiểu, trừu tượng, không phù hợp với trẻ |
| Khơi gợi những cảm xúc tích cực,                        | Trẻ có suy nghĩ tích cực, muốn học hỏi và thể hiện những                                                                                    | Có nội dung rõ ràng Trẻ có suy nghĩ tích cực, muốn học hỏi                 | Có yếu tố cảm xúc, tác động đến hành vi tuy                                 | Thiếu chiều sâu cảm xúc, hoặc không có yếu  |

|                                               |                                                                                                                 |                                                                                                     |                                                      |                                                                                      |
|-----------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------|
| có tính lan tỏa, truyền cảm hứng              | hành vi tích cực trong cuộc sống                                                                                | và thể hiện những hành vi tích cực trong cuộc sống                                                  | nhiên chưa sâu sắc                                   | tổ giáo dục rõ ràng                                                                  |
| Tính nghệ thuật và hấp dẫn với trẻ            | Hình thức thể hiện phong phú, có cấu trúc truyện, hành ảnh, nhân vật sinh động, giúp trẻ hứng thú và dễ ghi nhớ | Ngôn ngữ nghệ thuật cao giàu hình ảnh, sinh động trẻ dễ hứng thú và dễ ghi nhớ, hấp dẫn đối với trẻ | Ngôn ngữ đơn giản, chưa sinh động nhưng vẫn dễ hiểu  | Ít hấp dẫn, ngôn ngữ khô khan thiếu sinh động khó tạo được cảm xúc, hứng thú của trẻ |
| Khả năng tích hợp với hoạt động giáo dục khác | Có thể sử dụng trong các hoạt động học: Khám phá, tạo hình. Kể chuyện, đóng vai,....                            | Dễ tích hợp, đa dạng các lĩnh vực mang lại hiệu quả giáo dục cao                                    | Có khả năng tích hợp nhưng hạn chế về tính linh hoạt | Khó tích hợp chỉ phù hợp với một mục đích duy nhất                                   |

**Bảng 2.2. Thống kê các truyện đồng thoại về giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi**

| STT | Tên truyện           | Tiêu chí   |            |            |            |            | Xếp loại   |
|-----|----------------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|
|     |                      | TC1        | TC2        | TC3        | TC4        | TC5        |            |
| 1   | Chú dê đen           | Cao        | Cao        | Cao        | Cao        | Cao        | Cao        |
| 2   | Cáo, Thỏ và Gà trống | Cao        | Cao        | Cao        | Cao        | Cao        | Cao        |
| 3   | Dê con nhanh trí     | Trung bình | Trung bình | Trung bình | Cao        | Cao        | Trung bình |
| 4   | Mưu trí của thỏ nâu  | Trung bình | Cao        | Trung bình | Trung bình | Trung bình | Trung bình |

|    |                          |            |            |            |            |            |            |
|----|--------------------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|
| 5  | Hươu con biết nhận lỗi   | Thấp       | Thấp       | Trung bình | Trung bình | Thấp       | Thấp       |
| 6  | Chim vàng anh ca hát     | Trung bình | Trung bình | Cao        | Cao        | Trung bình | Trung bình |
| 7  | Chó sói và cừu non       | Trung bình | Cao        | Trung bình | Trung bình | Cao        | Trung bình |
| 8  | Vì sao hươu có sừng      | Trung bình | Trung bình | Trung bình | Cao        | Trung bình | Trung bình |
| 9  | Đôi bạn dưới biển san hô | Trung bình | Cao        | Cao        | Cao        | Cao        | Cao        |
| 10 | Món quà của cô giáo      | Cao        | Cao        | Cao        | Cao        | Cao        | Cao        |

## **2.2. Xây dựng nội dung và xây dựng câu hỏi giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi**

### **2.2.1 Quy trình xác định nội dung và câu hỏi giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi qua truyện đồng thoại**

#### **2.2.1.1 Lựa chọn, phân loại truyện đồng thoại theo mục đích giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi**

Việc lựa chọn và phân loại truyện đồng thoại nhằm giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5–6 tuổi cần được thực hiện trên cơ sở khoa học, phù hợp với đặc điểm phát triển của trẻ trong lĩnh vực Giáo dục mầm non và mục tiêu hình thành phẩm chất dũng cảm. Truyện đồng thoại được lựa chọn không chỉ đóng vai trò cung cấp nội dung nhận thức mà còn tác động mạnh mẽ đến cảm xúc và hành vi của trẻ thông qua hệ thống nhân vật và tình huống giàu ý nghĩa giáo dục. Do đó, việc lựa chọn và phân loại truyện cần đảm bảo tính phù hợp, tính mục tiêu và tính phát triển, giúp trẻ từng bước nhận biết, yêu thích và thực hành các hành vi dũng cảm trong cuộc sống hằng ngày.

- Yêu cầu khi lựa chọn truyện đồng thoại:

- + Nội dung truyện phải có tình huống thể hiện rõ hành vi dũng cảm (vượt sợ, nhận lỗi, giúp đỡ người khác...)
- + Chủ đề gần gũi với trải nghiệm của trẻ (gia đình, trường lớp, bạn bè)
- + Nhân vật điển hình, dễ nhận biết, có sự chuyển biến từ sợ hãi đến dũng cảm
- + Cốt truyện đơn giản, rõ ràng, có xung đột và cách giải quyết
- + Ngôn ngữ ngắn gọn, dễ hiểu, phù hợp lứa tuổi
- + Không chứa yếu tố bạo lực hoặc gây sợ hãi quá mức

- Phân loại truyện theo mục đích giáo dục lòng dũng cảm:
- + Truyện giúp trẻ vượt qua nỗi sợ → hình thành sự tự tin
- + Truyện giúp trẻ dám nói thật, nhận lỗi → phát triển tính trung thực
- + Truyện giúp trẻ bảo vệ, giúp đỡ người khác → nuôi dưỡng lòng nhân ái
- + Truyện giúp trẻ kiên trì vượt khó → rèn luyện ý chí
- + Truyện giúp trẻ tự lập trong hành động → phát triển tính chủ động

Như vậy, việc lựa chọn và phân loại truyện đồng thoại một cách khoa học sẽ tạo nền tảng quan trọng cho quá trình tổ chức hoạt động giáo dục, giúp trẻ tiếp cận đa dạng biểu hiện của lòng dũng cảm và hình thành phẩm chất này một cách tự nhiên, hiệu quả.

#### **2.2.1.2. Cách xác định nội dung giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi qua các câu chuyện**

Việc xác định nội dung giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5–6 tuổi qua các câu chuyện cần được phân hóa theo ba mức độ phát triển, phù hợp với đặc điểm nhận thức và hành vi của trẻ trong lĩnh vực Giáo dục mầm non. Sự phân chia này giúp giáo viên dễ dàng định hướng nội dung giáo dục từ đơn giản đến nâng cao, đảm bảo tính vừa sức và hiệu quả.

Cụ thể, nội dung giáo dục được xác định theo 3 mức độ:

- Mức thấp: Trẻ bước đầu nhận biết và gọi tên hành vi dũng cảm thông qua nhân vật trong truyện; phân biệt được hành vi đúng – sai, tốt – chưa tốt (ví dụ: biết bạn trong truyện đã dũng cảm khi nói thật hoặc giúp bạn).
- Mức trung bình: Trẻ hiểu và đánh giá được ý nghĩa của hành vi dũng cảm; biết vì sao hành động đó là đúng, đáng khen; thể hiện sự đồng tình và mong muốn làm theo (ví dụ: biết nhận lỗi là dũng cảm và nên làm như vậy).
- Mức cao: Trẻ vận dụng và thể hiện hành vi dũng cảm trong thực tế; biết liên hệ bản thân và chủ động thực hiện trong các tình huống quen thuộc như dám nói thật, nhận lỗi, giúp đỡ bạn, vượt qua khó khăn.

Như vậy, việc xác định nội dung theo ba mức độ thấp – trung bình – cao không chỉ giúp quá trình giáo dục có hệ thống mà còn tạo điều kiện cho trẻ phát triển lòng dũng cảm một cách tự nhiên, từ nhận thức đến hành vi thực tiễn.

#### **2.2.1.3. Cách xây dựng câu hỏi giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi qua các câu chuyện**

Trong giáo dục mầm non hiện đại, vấn đề không còn là “kể cho trẻ nghe một câu chuyện gì”, mà quan trọng hơn là làm thế nào để câu chuyện ấy trở thành

trải nghiệm giáo dục có khả năng biến đổi nhận thức và hành vi của trẻ. Truyện đồng thoại, với đặc trưng giàu hình tượng và gần gũi với thế giới cảm xúc của trẻ, chỉ thực sự phát huy giá trị khi được khai thác thông qua một hệ thống câu hỏi khoa học. Đặc biệt, trong việc giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5–6 tuổi, câu hỏi không chỉ là phương tiện kiểm tra trí nhớ mà phải trở thành công cụ dẫn dắt tư duy, khơi gợi cảm xúc và định hướng hành vi. Chính vì vậy, xây dựng câu hỏi không phải là một thao tác ngẫu hứng mà là một quá trình thiết kế sư phạm có chủ đích, đòi hỏi sự hiểu biết sâu sắc về tâm lý trẻ và bản chất của phẩm chất cần giáo dục.

Trước hết, để câu hỏi thực sự có giá trị, giáo viên cần bắt đầu từ việc giải mã “hạt nhân dũng cảm” trong từng câu chuyện. Mỗi truyện đồng thoại đều chứa đựng nhiều chi tiết, nhưng chỉ một số tình huống nhất định mới phản ánh rõ nét phẩm chất dũng cảm. Ví dụ, trong *Chú dê đen*, điểm mấu chốt không nằm ở việc Dê đen gặp Sói, mà ở thái độ bình tĩnh, không lùi bước trước sự đe dọa. Từ đây, câu hỏi cần được phát triển theo chiều sâu: “Vì sao Dê đen không sợ Sói?”, “Nếu Dê đen sợ hãi và bỏ chạy thì điều gì sẽ xảy ra?”, “Theo con, dũng cảm có phải là không biết sợ không?”. Những câu hỏi như vậy giúp trẻ từng bước nhận ra rằng dũng cảm không phải là trạng thái “không có nỗi sợ”, mà là khả năng vượt qua nỗi sợ để hành động đúng. Khi giáo viên tiếp tục đặt câu hỏi “Nếu là con, con có dám đứng lại như Dê đen không?”, trẻ bắt đầu bước vào quá trình tự đối chiếu bản thân với nhân vật – một bước chuyển quan trọng trong giáo dục.

Một hệ thống câu hỏi hiệu quả không thể thiếu tính hệ thống và logic phát triển. Các câu hỏi cần được tổ chức theo một tiến trình hợp lý, từ nhận biết đến hiểu, từ đánh giá đến vận dụng. Trong *Cáo, Thỏ và Gà trống*, giáo viên có thể bắt đầu bằng câu hỏi tái hiện: “Ai đã giúp Thỏ đuổi Cáo?”, nhưng ngay sau đó cần chuyển sang câu hỏi phân tích: “Gà trống đã làm gì để giúp Thỏ?”, “Điều gì khiến Gà trống dám đối đầu với Cáo?”. Khi trẻ đã hiểu, giáo viên tiếp tục mở rộng sang cảm xúc: “Con có thích Gà trống không? Vì sao?”. Và đích đến cuối cùng là câu hỏi vận dụng: “Nếu con thấy bạn bị bắt nạt như Thỏ, con sẽ làm gì?”. Chính chuỗi câu hỏi này tạo nên một dòng chảy nhận thức – cảm xúc – hành vi, giúp trẻ không chỉ hiểu câu chuyện mà còn hình thành định hướng hành động trong những tình huống tương tự ngoài đời thực.

Đối với những câu chuyện phản ánh lòng dũng cảm trong đời sống nội tâm, việc xây dựng câu hỏi càng cần sự tinh tế. Trong *Hươu con biết nhận lỗi*, hành

động nhận lỗi không mang tính kịch tính như đối mặt với nguy hiểm, nhưng lại đòi hỏi một dạng dũng cảm sâu sắc hơn – dũng cảm đạo đức. Giáo viên cần khơi gợi quá trình suy nghĩ của trẻ bằng những câu hỏi như: “Vì sao Hươu con ban đầu không dám nhận lỗi?”, “Khi nói thật, Hươu con cảm thấy thế nào?”, “Con có nghĩ nói thật là khó không?”. Những câu hỏi này không chỉ giúp trẻ hiểu hành vi của nhân vật mà còn tạo cơ hội để trẻ nhận ra giá trị của sự trung thực. Khi được hỏi “Nếu con làm sai, con có dám nhận lỗi không?”, trẻ sẽ bắt đầu tự đánh giá bản thân và hình thành ý thức chịu trách nhiệm – một biểu hiện quan trọng của lòng dũng cảm.

Không chỉ dừng lại ở cá nhân, nhiều truyện đồng thoại như *Cá cầu vòng can đảm* hay *Đôi bạn dưới biển san hô* còn mở rộng khái niệm dũng cảm sang lĩnh vực quan hệ xã hội. Ở đây, dũng cảm thể hiện qua việc dám hành động vì người khác, dám bảo vệ và giúp đỡ bạn bè. Hệ thống câu hỏi cần giúp trẻ nhận ra điều này: “Bạn cá đã làm gì khi thấy bạn gặp nguy hiểm?”, “Nếu không giúp bạn, chuyện gì có thể xảy ra?”, “Con có dám giúp bạn khi bạn cần không?”. Những câu hỏi này không chỉ khơi gợi nhận thức mà còn nuôi dưỡng cảm xúc đồng cảm, từ đó hình thành động cơ hành vi mang tính nhân văn và trách nhiệm xã hội.

Ở một khía cạnh khác, các truyện như *Dê con nhanh trí* hay *Mưu trí của thỏ nâu* lại cho thấy một biểu hiện khác của lòng dũng cảm – đó là sự bình tĩnh và linh hoạt trong tình huống nguy hiểm. Điều này đòi hỏi câu hỏi phải giúp trẻ hiểu rằng dũng cảm không đồng nghĩa với hành động liều lĩnh. Những câu hỏi như: “Vì sao dê con không hoảng sợ?”, “Thỏ nâu đã nghĩ ra cách gì để thoát thân?”, “Nếu con gặp tình huống nguy hiểm, con nên làm gì trước tiên?” sẽ giúp trẻ hình thành kỹ năng ứng phó an toàn. Qua đó, trẻ hiểu rằng dũng cảm là biết suy nghĩ, biết lựa chọn cách hành động phù hợp để bảo vệ bản thân và người khác.

Đối với những câu chuyện nhấn mạnh sự kiên trì như *Con gà trống chân chì*, câu hỏi cần hướng trẻ đến việc nhận ra giá trị của ý chí. Giáo viên có thể hỏi: “Vì sao Gà trống không bỏ cuộc?”, “Điều gì giúp bạn ấy tiếp tục cố gắng?”, “Khi gặp việc khó, con sẽ làm gì?”. Những câu hỏi này góp phần giúp trẻ hiểu rằng dũng cảm không chỉ là hành động trong một khoảnh khắc, mà còn là sự bền bỉ vượt qua khó khăn trong suốt quá trình.

Từ những phân tích trên có thể khẳng định rằng, xây dựng câu hỏi trong khai thác truyện đồng thoại nhằm giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5–6 tuổi là một nhiệm vụ mang tính khoa học và nghệ thuật. Khoa học ở chỗ câu hỏi

phải có cấu trúc, có mục tiêu rõ ràng; nghệ thuật ở chỗ câu hỏi phải gợi mở, linh hoạt và phù hợp với cảm xúc của trẻ. Khi hai yếu tố này được kết hợp hài hòa, câu hỏi sẽ không còn là công cụ kiểm tra mà trở thành phương tiện giáo dục hiệu quả, giúp trẻ từng bước chuyển từ việc “nghe và hiểu” sang “cảm và làm”. Chính trong quá trình ấy, lòng dũng cảm không chỉ được nhận thức mà còn được nuôi dưỡng và hình thành như một phẩm chất bền vững trong nhân cách của trẻ.

### ***2.2.2. Xác định nội dung và xây dựng câu hỏi giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi qua các truyện đồng thoại***

#### **CHÚ DÊ ĐEN**

##### **a. Nội dung giáo dục lòng dũng cảm:**

Truyện giúp trẻ hiểu rằng lòng dũng cảm không phải là không sợ hãi, mà là biết đối mặt với nguy hiểm một cách bình tĩnh và tự tin. Nhân vật dê đen thể hiện rõ sự kiên định, không run sợ trước kẻ thù, từ đó hình thành ở trẻ thái độ mạnh mẽ, tự bảo vệ bản thân trong những tình huống nguy hiểm.

##### **b. Câu hỏi hình thành lòng dũng cảm:**

- *Câu hỏi khai thác thông tin:*

- + Dê trắng và dê đen cùng đi đâu? (Đều đi tìm lá non để ăn và nước suối mát để uống)
- + Khi gặp chó sói, dê trắng đã như thế nào? (Cảm thấy sợ hãi)
- + Kết quả của dê trắng bị như thế nào? (Sói ăn thịt)
- + Con có nhận xét gì về dê trắng? (Nhu nhược, nhút nhát)
- + Khi gặp chó sói, dê đen tỏ thái độ như thế nào? (Dê đen không sợ hãi)
- + Kết thúc câu chuyện như thế nào? (Chó sói hoảng sợ bỏ chạy vào rừng sâu)
- + Con có nhận xét gì về dê đen? (Bản lĩnh, tự tin, dũng cảm, ...)

- *Câu hỏi khái quát giáo dục*

- + Câu chuyện cho con biết cần phải như thế nào trước những kẻ hung ác? (Cần bình tĩnh, dũng cảm đối mặt với kẻ hung ác)

- *Câu hỏi liên hệ:*

- + Nếu ai bắt nạt con, con sẽ làm gì?
- + Nếu người thân/ bạn bè bị bắt nạt con sẽ làm gì?

#### **CÁO, THỎ VÀ GÀ TRỐNG**

##### **a. Nội dung giáo dục lòng dũng cảm:**

Câu chuyện giáo dục trẻ biết yêu thương, bảo vệ người yếu hơn mình và sẵn sàng giúp đỡ bạn bè khi gặp khó khăn. Nhân vật gà trống tuy nhỏ bé nhưng

rất dũng cảm, không sợ cáo gian ác mà chủ động đứng ra giúp đỡ lấy lại ngôi nhà của mình. Qua đó, trẻ hiểu rằng lòng dũng cảm không chỉ là bảo vệ bản thân mà còn là dám bảo vệ người khác, biết đấu tranh với cái xấu và bênh vực lẽ phải.

**b. Câu hỏi hình thành lòng dũng cảm:**

- *Câu hỏi khai thác thông tin:*

- + Cáo đã làm gì với ngôi nhà của thỏ? (Cáo đã cướp nhà của Thỏ)
- + Thỏ cảm thấy như thế nào khi bị đuổi khỏi nhà? (Thỏ cảm thấy đau khổ, buồn tủi)
- + Những con vật nào đã đến giúp thỏ? (Bầy Chó, Gấu, Gà Trống)
- + Vì sao chó, gấu đều không đuổi được cáo? (Vì bầy Chó và bác Gấu khi nghe Cáo dọa nạt thì đều sợ hãi, thiếu sự kiên quyết nên bỏ chạy.)
- + Gà trống đã làm gì để cáo phải bỏ chạy? (Gà trống vác chiếc hái trên vai (vũ khí), cùng với giọng nói mạnh mẽ, dứt khoát và thái độ kiên quyết, Gà trống dũng cảm khiến Cáo sợ hãi phải bỏ chạy.)
- + Kết quả cuối cùng là gì? (Thỏ đã lấy lại ngôi nhà thân yêu của mình)

- *Câu hỏi khái quát giáo dục*

- + Câu chuyện cho con biết cần phải như thế nào để giúp người xung quanh trước những kẻ hung ác? (Câu chuyện dạy chúng ta phải dũng cảm, tự tin, kiên quyết bảo vệ lẽ phải và sẵn sàng giúp đỡ người khác khi họ gặp khó khăn hoặc bị bắt nạt.)

- *Câu hỏi liên hệ*

- + Con đã từng giúp đỡ bạn khi gặp khó khăn chưa? Con cảm thấy thế nào? (Khi giúp đỡ bạn bè lúc gặp khó khăn, con sẽ cảm thấy vui, tự hào và hạnh phúc vì đã làm được một việc tốt cho mọi người.)

**ĐỀ CON NHANH TRÍ**

**a. Nội dung giáo dục lòng dũng cảm:**

Câu chuyện giúp trẻ hiểu rằng lòng dũng cảm không chỉ thể hiện ở sự mạnh mẽ mà còn ở sự bình tĩnh, thông minh khi xử lý tình huống nguy hiểm. Dê con đã không hoảng loạn khi gặp nguy hiểm mà biết suy nghĩ nhanh để tự bảo vệ mình. Qua đó, trẻ được giáo dục kỹ năng ứng xử an toàn trong cuộc sống, biết lắng nghe lời dặn của người lớn và bình tĩnh khi gặp tình huống bất ngờ. Đây là biểu hiện rất thực tế của lòng dũng cảm ở trẻ nhỏ

**b. Câu hỏi hình thành lòng dũng cảm:**

- *Câu hỏi khai thác thông tin:*

- + Dê con đã gặp ai khi mẹ đi ra ngoài? (con Sói hung ác)
- + Sói đã làm gì để giả làm dê mẹ? (Giả làm giọng câu nói của mẹ dê, làm cho chân trắng, giấu tai...)
- + Vì sao sói giả làm dê mẹ? (Vì Sói muốn ăn thịt Dê con.)
- + Tình huống này có nguy hiểm không? Tại sao? (Có. Vì nguy hiểm đến tính mạng)
- + Đúng trước hoàn cảnh này dê con đã làm gì? ( dê con bình tĩnh lắng nghe giọng nói để nhận biết ra đó không phải giọng nói của mẹ; cúi sát xuống khe cửa để nhìn chân; dùng mũi để ngửi mùi; bắc ghế nhòm qua tường để nhìn tai sau mỗi lần phát hiện không phải dê mẹ thì dê con đều đe dọa lại sói mẹ về sẽ húc vỡ bụng sói)
- + Cuối cùng dê con có an toàn không? Vì sao ( Có. Vì nhờ sự thông minh, bình tĩnh và dũng cảm, Dê con đã đuổi được Sói đi và được an toàn bên mẹ.)

- *Câu hỏi khái quát giáo dục:*

- + Qua câu chuyện, con học được điều gì từ Dê con? ( Con học được phải bình tĩnh, thông minh, dũng cảm và biết tự bảo vệ mình khi gặp nguy hiểm.)

- *Câu hỏi liên hệ*

- + Nếu ở nhà một mình có người lạ gọi cửa, cho đồ ăn, rủ đi chơi, xin vào uống nước nhờ... Con sẽ làm gì? (Con sẽ không mở cửa, quan sát cẩn thận và báo cho người lớn biết để được giúp đỡ.)

## **MUỖ TRÍ CỦA THỎ NÂU**

### **a. Nội dung giáo dục lòng dũng cảm:**

Câu chuyện giúp trẻ nhận ra rằng sự thông minh, bình tĩnh và biết suy nghĩ trước khó khăn cũng là biểu hiện của lòng dũng cảm. Thỏ nâu tuy nhỏ bé nhưng không sợ hãi mà dùng trí thông minh để vượt qua nguy hiểm. Qua đó, trẻ học được rằng dũng cảm không phải là liều lĩnh mà là biết lựa chọn cách giải quyết phù hợp để bảo vệ bản thân và người khác.

### **b. Câu hỏi hình thành lòng dũng cảm:**

- *Câu hỏi khai thác thông tin:*

- + Những con vật lạ nào đã bất ngờ đến khu rừng “Hòa Bình”? (3 sứ giả Hổ vằn)
- + Những con vật này có tính cách như thế nào? (rất hách dịch và dữ tợn)
- + Những con vật đó có những đòi hỏi gì? ( mỗi ngày công nạp một con thú thật béo)

- + Khi đó thỏ nâu đã ứng xử như thế nào?( hợp với các bạn; lấy lông nhím đưa cho kẻ thù và hẹn ngày gặp lại)
- + Điều này chứng tỏ thỏ nâu là người như thế nào?(là người bình tĩnh, tự tin, dũng cảm, mưu trí trước kẻ thù)
- *Câu hỏi khái quát giáo dục:*
- + Qua câu chuyện cho con biết trước kẻ thù hung ác chúng ta cần làm gì?( Cần dũng cảm, bình tĩnh, tự tin không tỏ thái độ run sợ trước kẻ thù)
- *Câu hỏi liên hệ*
- + Khi gặp những người có biểu hiện nguy hiểm, không an toàn con sẽ làm gì?( con sẽ bình tĩnh nghĩ cách thoát khỏi người đó, hô hoán tìm sự giúp đỡ của mọi người)

## **HƯƠNG CON BIẾT NHẬN LỖI**

### **a. Nội dung giáo dục lòng dũng cảm:**

Chuyện giúp giáo dục trẻ hiểu rằng dám nhận lỗi khi mình làm sai là một biểu hiện rất quan trọng của lòng dũng cảm. Ở lứa tuổi mẫu giáo, nhiều trẻ thường sợ bị cô giáo phê bình hoặc bị bố mẹ trách mắng nên có xu hướng che giấu lỗi lầm. Vì vậy, việc hình thành cho trẻ thói quen trung thực, biết nhận trách nhiệm là vô cùng cần thiết. Thông qua câu chuyện, trẻ nhận thức được rằng người dũng cảm không phải là người không mắc lỗi, mà là người dám đối diện với lỗi sai của mình, biết xin lỗi và sửa chữa sai lầm.

### **b. Câu hỏi hình thành lòng dũng cảm:**

- *Câu hỏi khai thác thông tin*
- + Hương con đã khẳng định Bò và Dê là ai? (Là hương vì hương nghĩ các bạn đều có sừng, 4 chân, đuôi giống mình)
- + Khi các bạn cùng bác Ngựa uống nước ở dòng suối Hương đã nhận ra điều gì? ( Các bạn không giống mình)
- + Hương đã làm gì? (xin lỗi các bạn)
- + Hành động xin lỗi các bạn chứng tỏ Hương là người như thế nào? ( dũng cảm nhận lỗi của mình)
- *Câu hỏi khái quát giáo dục*
- + Vì sao nhận lỗi cũng là một hành động dũng cảm? (vì đã chiến thắng chính bản thân mình)
- *Câu hỏi liên hệ*

- + Khi con biết mình làm điều gì sai con sẽ làm gì? (dũng cảm nhận lỗi của mình và không lặp lại lỗi lầm)

## **CHIM VÀNG ANH CA HÁT**

### **a. Nội dung giáo dục lòng dũng cảm**

Truyện *Chim vàng anh ca hát* giúp giáo dục trẻ biết tự tin thể hiện khả năng của bản thân, mạnh dạn vượt qua sự nhút nhát và không sợ thất bại. Chim vàng anh tuy có giọng hát hay nhưng ban đầu còn rụt rè, không dám cất tiếng hát trước mọi người. Nhờ sự động viên và quyết tâm vượt qua nỗi sợ, chim vàng anh đã tự tin thể hiện tài năng của mình. Qua đó, trẻ hiểu rằng lòng dũng cảm còn thể hiện ở việc dám thử sức, dám thể hiện bản thân và tin vào khả năng của chính mình. Đây là điều rất cần thiết giúp trẻ phát triển sự tự tin trong học tập và giao tiếp

### **b. Câu hỏi hình thành lòng dũng cảm**

- *Câu hỏi khai thác thông tin*

- + Chim vàng anh có tài năng gì đặc biệt? (sở hữu giọng hát trong trẻo)
- + Vì sao chim vàng anh không dám ca hát trước mọi người? (vì thiếu sự tự tin, sợ hãi khi đứng trước đám đông)
- + Ai đã động viên chim vàng anh? (mẹ và các bạn)
- + Chim vàng anh đã cố gắng như thế nào? (luyện tập ca hát mỗi ngày)
- + Chim vàng anh đã thể hiện giọng hát của mình như thế nào trước mọi người? (tự tin và hát rất hay)

- *Câu hỏi khái quát giáo dục*

- + Qua câu chuyện học được điều gì? (mạnh dạn, tự tin)
- + Mạnh dạn, tự tin có thuộc về lòng dũng cảm không? Vì sao? (Có. Vì đã vượt qua và chiến thắng bản thân mình)

- *Câu hỏi liên hệ*

- + Con sẽ làm gì khi cô yêu cầu con thể hiện một tài năng nào đó trước các bạn? (tự tin, mạnh dạn thể hiện năng khiếu của con)

## **CHÓ SÓI VÀ CỪU NON**

### **a. Nội dung giáo dục lòng dũng cảm**

Truyện *Chó sói và cừu non* giúp trẻ nhận biết sự nguy hiểm của cái xấu, biết cảnh giác trước những lời lừa gạt và hiểu rằng lòng dũng cảm còn là biết bảo vệ bản thân trước người xấu. Hình ảnh chó sói hung ác, luôn tìm lý do để bắt nạt cừu non giúp trẻ hiểu rằng trong cuộc sống không phải ai cũng tốt và trẻ cần biết cẩn thận, không nhẹ dạ tin người. Qua đó, trẻ được giáo dục kỹ năng tự bảo vệ

mình, biết tìm kiếm sự giúp đỡ từ người lớn khi gặp nguy hiểm, đồng thời hiểu rằng dũng cảm không phải là chống lại một mình mà là biết lựa chọn cách an toàn nhất để bảo vệ bản thân.

### **b. Câu hỏi hình thành lòng dũng cảm**

- *Câu hỏi khai thác thông tin*

- + Trong câu chuyện có những nhân vật nào? ( cừ non, chó sói, bác chặn cừ)
- + Khi đang đói bụng chó sói phát hiện điều gì? ( có 1 con cừ non đang tách đàn gặm cỏ)
- + Chó sói đã làm gì với cừ non?(chó sói nhảy tới, muốn ăn thịt cừ non)
- + Đứng trước tình huống đó cừ non đã làm gì?(cừ non đã hét to để bác chặn cừ nghe thấy và tới cứu cừ non)
- + Qua tình huống xin được hát nhằm báo hiệu cho bác chặn cừ chứng tỏ cừ non là người như thế nào?( người bình tĩnh, mưu trí)
- + Bình tĩnh, mưu trí trước kẻ thù hung ác có phải dũng cảm không? Vì sao?(có. Vì đã chiến thắng được nỗi sợ của bản thân để bình tĩnh, mưu trí tự cứu mình cũng như kêu gọi người khác đến cứu mình)
- + Cuối cùng điều gì đã xảy ra?( cừ non được bác chặn cừ cứu thoát, chó sói bị 1 trận đòn no)

- *Câu hỏi khái quát giáo dục*

- + Qua câu chuyện con học được điều gì?(khi đứng trước kẻ hung ác cần bình tĩnh, mưu trí, dũng cảm tìm ra cách giải quyết)

- *Câu hỏi liên hệ*

- + Khi gặp người nguy hiểm con sẽ làm gì? ( con sẽ bình tĩnh, nghĩ cách thoát khỏi người đó, hô hoán tìm sự giúp đỡ của mọi người)

## **VÌ SAO HƯƠNG CÓ SÙNG**

### **a. Nội dung giáo dục lòng dũng cảm:**

Câu chuyện giáo dục trẻ về lòng dũng cảm, biết vượt qua nỗi sợ hãi để giúp đỡ người khác. Tuy Hương vốn nhút nhát, sợ bóng tối và thú dữ, nhưng vì thương bác Gấu đang bị bệnh nặng nên Hương đã cố gắng vượt qua khó khăn, đi vào rừng sâu tìm lá thuốc chữa bệnh cho bác. Qua đó, trẻ hiểu rằng lòng dũng cảm không phải là không biết sợ, mà là biết vượt qua nỗi sợ để làm điều tốt đẹp.

### **b. Câu hỏi hình thành lòng dũng cảm:**

- *Câu hỏi khai thác thông tin:*

- + Ngày xưa, Hương như thế nào? ( Hương rất nhút nhát và hay sợ hãi.)

- + Khi bác Gấu ốm cần loại thuốc gì? ( Cần lá Thảo Huyền mọc trong khe núi sâu)
- + Ai đã xung phong đi tìm lá thuốc cho bác Gấu? (Hươu đã xung phong đi tìm lá thuốc)
- + Khi đi vào rừng sâu, Hươu cảm thấy như thế nào? ( Hươu rất sợ hãi vì đường rừng hiểm trở và có nhiều thú dữ)
- + Thần cây đã làm gì để giúp Hươu? (Thần cây cho Hươu những cành cây khỏe khoắn để đội lên đầu và có thêm sức mạnh)
- + Hươu đã vượt qua những khó khăn nào? ( Hươu băng qua suối sâu, đèo cao và không còn sợ bóng tối hay thú dữ nữa.)
- + Điều kì diệu gì xảy ra sau khi Hươu cứu bác Gấu? ( Những cành cây dính chặt vào đầu Hươu và trở thành sừng hươu)
- *Câu hỏi khái quát giáo dục*
- + Qua câu chuyện, con thấy Hươu như thế nào? ( Hươu rất tốt bụng, biết yêu thương và rất dũng cảm.)
- *Câu hỏi liên hệ*
- + Khi gặp việc khó hoặc đáng sợ, con sẽ làm gì? (Con sẽ cố gắng bình tĩnh và mạnh dạn vượt qua)

## **ĐÔI BẠN DƯỚI BIỂN SAN HÔ**

### **a. Nội dung giáo dục lòng dũng cảm:**

Câu chuyện giáo dục trẻ về lòng dũng cảm, biết bảo vệ bạn bè khi gặp nguy hiểm. Hải Quỳnh tuy nhỏ bé nhưng rất bình tĩnh và can đảm khi đối mặt với con cá dữ để bảo vệ Tôm kí cư. Qua đó, trẻ hiểu rằng lòng dũng cảm không phải là không biết sợ, mà là biết mạnh mẽ, bình tĩnh giúp đỡ người khác khi cần thiết. Đồng thời, câu chuyện còn giáo dục trẻ về tình bạn đẹp, sự đoàn kết, yêu thương và biết giúp đỡ lẫn nhau trong cuộc sống.

### **b. Câu hỏi hình thành lòng dũng cảm**

- *Câu hỏi khai thác thông tin*

- + Hải Quỳnh mong ước điều gì? ( Hải Quỳnh mong được đi đây đi đó và bơi lội như các loài cá)
- + Vì sao Tôm kí cư phải sống trong vỏ ốc? ( Vì Tôm kí cư thường bị kẻ thù đe dọa nên phải tìm vỏ ốc để bảo vệ mình)
- + Tôm kí cư đã mời Hải Quỳnh làm gì? ( Tôm kí cư mời Hải Quỳnh ngồi trên vỏ ốc để cùng đi chu du khắp nơi)

- + Hải Quỳnh và Tôm kí cư đã trở thành như thế nào? ( Hai bạn trở thành đôi bạn thân thiết và luôn ở bên nhau.)
- + Điều gì xảy ra khi con cá dữ xuất hiện? ( Con cá dữ tìm đến để bắt Tôm kí cư)
- + Tôm kí cư đã làm gì khi thấy nguy hiểm? ( Tôm kí cư vội rút vào trong vỏ ốc)
- + Hải Quỳnh đã làm gì để bảo vệ bạn? (Hải Quỳnh bình tĩnh dang các tua ra và dùng chất độc để làm con cá bị tê liệt)
- + Vì sao Hải Quỳnh có thể chiến thắng con cá lớn? (Vì Hải Quỳnh dũng cảm, bình tĩnh và quyết tâm bảo vệ bạn của mình)
- *Câu hỏi khái quát giáo dục*
- + Qua câu chuyện, con thấy Hải Quỳnh là bạn như thế nào? ( Hải Quỳnh là bạn dũng cảm, tốt bụng và biết bảo vệ bạn bè)
- *Câu hỏi liên hệ*
- + Nếu thấy bạn gặp nguy hiểm con sẽ làm gì? ( Con sẽ giúp đỡ bạn và nhờ người lớn hỗ trợ)

## **MÓN QUÀ CỦA CÔ GIÁO**

### **a. Nội dung giáo dục lòng dũng cảm**

Câu chuyện giáo dục trẻ biết dũng cảm nhận lỗi, thật thà và biết chịu trách nhiệm về việc làm của mình. Gấu Xù và Cún Đốm đã không trốn tránh lỗi sai mà mạnh dạn nói thật với cô giáo. Qua đó, trẻ hiểu rằng người dũng cảm là người biết nhận lỗi và sửa lỗi khi mình làm sai. Đồng thời, câu chuyện còn giúp trẻ biết giữ trật tự khi xếp hàng, không chen lấn xô đẩy để tránh làm bạn bị đau.

### **b. Câu hỏi hình thành lòng dũng cảm**

- *Câu hỏi khai thác thông tin*
- + Cô giáo Hươu Sao đã nói gì với cả lớp vào đầu tuần? ( Bạn nào nhận được phiếu bé ngoan sẽ được nhận quà từ cô giáo)
- + Vì sao các bạn trong lớp đều cố gắng ngoan hơn? (Vì các bạn muốn được nhận phiếu bé ngoan và quà của cô giáo)
- + Chuyện gì đã xảy ra sau giờ ra chơi? (Cún Đốm vô tình va vào Gấu Xù, làm Gấu Xù va vào Mèo Khoang khiến bạn bị ngã đau)
- + Bạn nào bị đau đầu gối và bật khóc? (Mèo Khoang bị đau đầu gối và bật khóc)
- + Cô giáo đã làm gì cho Mèo Khoang? ( Cô giáo lấy dầu cao để xoa bóp cho Mèo Khoang)
- + Khi được cô phát quà, Gấu Xù đã làm gì? (Gấu Xù không đưa tay nhận quà)

- + Vì sao Gấu Xù không nhận quà ngay? ( Vì Gấu Xù nghĩ mình chưa ngoan do đã làm bạn bị ngã)
- + Cún Đốm đã nói gì với cô giáo? ( Cún Đốm nói rằng mình cũng có lỗi vì đã va vào Gấu Xù)
- + Vì sao cuối cùng Gấu Xù và Cún Đốm vẫn được nhận quà? (Vì hai bạn đã thật thà và dũng cảm nhận lỗi của mình)
- *Câu hỏi khái quát giáo dục*
- + Qua câu chuyện, con thấy Gấu Xù và Cún Đốm là những bạn như thế nào? ( Là những bạn thật thà, biết nhận lỗi và dũng cảm)
- *Câu hỏi liên hệ*
- + Khi con biết mình làm điều gì sai con sẽ làm gì? (dũng cảm nhận lỗi của mình và không lặp lại lỗi lầm)

### **2.3. Đề xuất cách khai thác và sử dụng tác phẩm văn học nhằm giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi**

#### **2.3.1. Hướng dẫn khai thác và sử dụng truyện đồng thoại nhằm giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi**

##### **a. Nguyên tắc khai thác truyện đồng thoại trong giáo dục lòng dũng cảm**

Trong giáo dục mầm non, truyện đồng thoại không chỉ là phương tiện giải trí mà còn là công cụ giáo dục giàu giá trị nhân văn, có khả năng tác động sâu sắc đến nhận thức, cảm xúc và hành vi của trẻ. Tuy nhiên, để phát huy tối đa hiệu quả này, việc khai thác truyện cần tuân thủ các nguyên tắc mang tính khoa học và sư phạm.

Trước hết, nguyên tắc đảm bảo mục tiêu giáo dục cần được đặt lên hàng đầu. Mọi hoạt động khai thác truyện phải hướng tới việc hình thành ở trẻ những biểu hiện cụ thể của lòng dũng cảm như: dám nhận lỗi khi mắc sai lầm, dám đối mặt với khó khăn, thử thách, và biết giúp đỡ, bảo vệ người khác. Nếu việc khai thác chỉ dừng lại ở kể lại nội dung mà không định hướng hành vi, thì giá trị giáo dục của truyện sẽ không được phát huy đầy đủ.

Bên cạnh đó, cần đảm bảo tính phù hợp với đặc điểm phát triển của trẻ 5–6 tuổi. Ở lứa tuổi này, trẻ tư duy còn mang tính trực quan – hình tượng, dễ bị cuốn hút bởi hình ảnh sinh động và các tình huống gần gũi. Vì vậy, nội dung truyện cần đơn giản, rõ ràng, giàu cảm xúc và dễ hiểu, giúp trẻ dễ dàng đồng cảm với nhân vật và tiếp nhận thông điệp giáo dục một cách tự nhiên.

Một nguyên tắc quan trọng khác là đảm bảo tính phát triển toàn diện. Việc khai thác truyện không chỉ nhằm cung cấp tri thức mà còn cần tác động đến cảm xúc, hình thành thái độ tích cực và định hướng hành vi cho trẻ. Điều này đòi hỏi giáo viên phải biết cách đặt câu hỏi, gợi mở tình huống và khuyến khích trẻ suy nghĩ, bày tỏ quan điểm.

Ngoài ra, cần chú trọng phát huy tính tích cực và chủ động của trẻ. Trẻ không phải là người tiếp nhận thụ động mà cần được tham gia vào quá trình khám phá, thảo luận và trải nghiệm. Cuối cùng, việc khai thác truyện cần đảm bảo tính tích hợp, có thể kết nối với các hoạt động khác như vui chơi, tạo hình, âm nhạc nhằm tăng cường hiệu quả giáo dục.

b. Quy trình khai thác truyện đồng thoại nhằm giáo dục lòng dũng cảm

Để việc khai thác truyện đạt hiệu quả cao, giáo viên cần thực hiện theo một quy trình khoa học, có hệ thống và phù hợp với đặc điểm của trẻ.

Trước hết là lựa chọn truyện phù hợp. Những truyện được lựa chọn cần có nội dung rõ ràng về hành vi dũng cảm, có tình huống cụ thể và nhân vật mang tính điển hình, gần gũi với trẻ. Việc lựa chọn đúng truyện sẽ tạo nền tảng quan trọng cho toàn bộ quá trình giáo dục.

Tiếp theo là xác định nội dung giáo dục trọng tâm. Giáo viên cần phân tích truyện để xác định rõ hành vi dũng cảm được thể hiện, đồng thời cụ thể hóa mục tiêu giáo dục theo ba phương diện: nhận thức (trẻ hiểu thế nào là dũng cảm), cảm xúc (trẻ yêu thích và đồng tình với hành vi đúng), và hành vi (trẻ biết thực hiện trong thực tế).

Một bước có ý nghĩa quyết định là xây dựng hệ thống câu hỏi giáo dục. Hệ thống câu hỏi cần được thiết kế theo trình tự logic từ thấp đến cao: câu hỏi khai thác thông tin giúp trẻ nhớ và hiểu nội dung truyện; câu hỏi hiểu – lý giải giúp trẻ phân tích và nhận ra ý nghĩa hành vi; và câu hỏi vận dụng giúp trẻ liên hệ bản thân, từ đó hình thành hành vi dũng cảm. Đây chính là cầu nối quan trọng giúp chuyển hóa tri thức thành hành động.

Trong quá trình tổ chức kể chuyện, giáo viên cần sử dụng phương pháp kể chuyện sinh động, giàu cảm xúc, kết hợp linh hoạt với các phương tiện trực quan như tranh ảnh, rối, mô hình hoặc hoạt động đóng vai. Điều này không chỉ giúp tăng hứng thú mà còn tạo điều kiện cho trẻ nhập vai, từ đó trải nghiệm cảm xúc của nhân vật.

Sau khi kể chuyện, cần đặc biệt chú trọng đến giai đoạn củng cố và mở rộng. Thông qua các hoạt động như đóng vai, xử lý tình huống, vẽ tranh hay thảo luận nhóm, trẻ sẽ có cơ hội tái hiện và vận dụng những gì đã học vào các tình huống gần gũi với cuộc sống. Đây là bước quan trọng giúp hình thành hành vi bền vững

#### c. Hướng dẫn sử dụng truyện đồng thoại trong các hoạt động giáo dục

Truyện đồng thoại có thể được sử dụng linh hoạt trong nhiều hình thức tổ chức hoạt động, qua đó nâng cao hiệu quả giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ.

Trong hoạt động học có chủ đích, truyện đóng vai trò là phương tiện trung tâm để tổ chức các hoạt động đàm thoại, giúp trẻ nhận diện và phân tích hành vi dũng cảm của nhân vật. Giáo viên cần sử dụng hệ thống câu hỏi hợp lý để dẫn dắt trẻ từ việc hiểu nội dung đến việc rút ra bài học.

Trong hoạt động vui chơi, truyện được tái hiện thông qua các trò chơi đóng vai, kịch hóa hoặc xây dựng tình huống giả định. Đây là môi trường thuận lợi để trẻ thể hiện cảm xúc, thử nghiệm hành vi và phát triển sự tự tin.

Đối với sinh hoạt hàng ngày, giáo viên cần biết tận dụng các tình huống thực tế để liên hệ với nội dung truyện, từ đó củng cố và khắc sâu hành vi dũng cảm cho trẻ. Việc khen ngợi, động viên kịp thời sẽ giúp trẻ hình thành thói quen tích cực.

Ngoài ra, việc tích hợp truyện với các hoạt động giáo dục khác như tạo hình, âm nhạc, khám phá môi trường sẽ làm phong phú trải nghiệm của trẻ, đồng thời giúp nội dung giáo dục được lặp lại một cách tự nhiên và hiệu quả

#### d. Điều kiện đảm bảo hiệu quả giáo dục

Hiệu quả của việc khai thác và sử dụng truyện đồng thoại phụ thuộc vào nhiều yếu tố, trong đó vai trò của giáo viên là đặc biệt quan trọng. Giáo viên cần có kỹ năng kể chuyện hấp dẫn, khả năng đặt câu hỏi gợi mở và tổ chức hoạt động linh hoạt. Đồng thời, cần xây dựng môi trường giáo dục thân thiện, an toàn, nơi trẻ cảm thấy được tôn trọng và khuyến khích thể hiện bản thân.

Việc chuẩn bị đồ dùng trực quan phong phú cũng góp phần nâng cao hiệu quả tiếp nhận của trẻ. Bên cạnh đó, sự phối hợp giữa gia đình và nhà trường là yếu tố không thể thiếu, giúp đảm bảo tính liên tục và nhất quán trong giáo dục lòng dũng cảm

#### e. Kết luận

Có thể khẳng định rằng, truyện đồng thoại là một phương tiện giáo dục có giá trị đặc biệt trong việc hình thành và phát triển lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5–6 tuổi. Khi được khai thác một cách khoa học, có định hướng và phù hợp với đặc điểm phát triển của trẻ, truyện không chỉ giúp trẻ hiểu đúng về hành vi dũng cảm mà còn góp phần hình thành thái độ tích cực và thói quen ứng xử phù hợp trong cuộc sống. Đây chính là nền tảng quan trọng cho sự phát triển nhân cách toàn diện của trẻ trong tương lai.

### ***2.3.2. Một số kế hoạch sử dụng truyện đồng thoại nhằm giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi***

#### **LĨNH VỰC PHÁT TRIỂN NGÔN NGỮ**

**Hoạt động Làm quen tác phẩm văn học**

**Đề tài: Truyện “Chú dê đen”**

**Chủ đề: Thế giới động vật**

**Loại tiết: Kể chuyện cho trẻ nghe**

**Đối tượng: 5-6 tuổi**

**Thời gian: 30-35 phút**

## **I. MỤC ĐÍCH – YÊU CẦU**

### **1. Kiến thức**

- Trẻ nhớ tên truyện “Chú dê đen”, tên các nhân vật trong truyện: Dê Trắng, Dê Đen, con Sói.

- Trẻ hiểu nội dung truyện: Câu chuyện kể về dê trắng và dê đen đi vào rừng kiếm cỏ. Khi gặp chó sói hung dữ, dê trắng vì sợ hãi nên bỏ chạy. Đến lượt dê đen, bằng sự bình tĩnh, tự tin và dũng cảm đối mặt, dê đen đã khiến chó sói hoảng sợ và bỏ chạy.

- Trẻ hiểu từ khó “bất chợt”? (Sự việc xảy ra bất ngờ, không được báo trước)

### **2. Kỹ năng**

- Kỹ năng quan sát, chú ý, ghi nhớ có chủ đích.

- Rèn cho trẻ kỹ năng nghe và trả lời câu hỏi rõ ràng, mạch lạc đủ câu, đủ ý thông qua hệ thống câu hỏi

- Hình thành kỹ năng đảm bảo an toàn: Nhận ra người nguy hiểm (quát nạt, hăm dọa, làm hại người khác); tập kiểm soát cảm xúc, giữ bình tĩnh để ứng phó với người xấu.

### 3. Thái độ

- Trẻ hứng thú tham gia vào hoạt động
- Giáo dục trẻ biết dũng cảm, gan dạ, tự tin đối mặt với kẻ ác

## II. CHUẨN BỊ

### 1. Không gian: Trong lớp học trang trí.....

### 2. Đồ dùng của cô

- Giáo án, Powerpoint, tranh minh họa
- Nhạc bài hát theo chủ đề: “Ta đi vào rừng xanh”, “Hai chú dê”
- Các thiết bị điện tử hiện đại: Máy chiếu, máy tính, loa...
- Đội hình dạy trẻ xếp hình chữ U, hàng dọc.
- Sa bàn rừng xanh có các con vật trong rừng.
- Rối que

### 3. Chuẩn bị cho trẻ

- Trang phục gọn gàng
- Ghế ngồi cho cô và trẻ
- Thuộc bài hát, vận động theo nhạc bài *Hai chú dê, Ta đi vào rừng xanh*
- Mũ múa có hình Dê đen, Dê trắng để trẻ đội khi VĐTN bài *Hai chú dê*

## III. TIẾN HÀNH

| Hoạt động của cô                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | Hoạt động của trẻ                                                       |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------|
| <b>1. Khởi gợi hứng thú</b> <ul style="list-style-type: none"><li>- Các con ơi! Chúng mình hãy cùng lại đây với cô và hát bài “Ta đi vào rừng xanh” và đi tham xung khi rừng kì diệu nào!</li><li>- Chúng ta vừa được hát bài hát về rừng xanh bây giờ cô và các con hãy cùng nhau kể về câu chuyện cũng xảy ra ở rừng xanh, ở đó có 2 con vật một con hiền lành, nhút nhát luôn sợ hãi, còn một con thì tự tin, mạnh mẽ, dũng cảm chúng đều đi tìm nước uống và lá non để ăn đều gặp con sói hung ác. Không biết kết quả cuối cùng của 2 con vật như thế nào. Chúng mình cùng</li></ul> | <p>Tập trung bên cô, lắng nghe cô giới thiệu</p> <p>- Trẻ lắng nghe</p> |

nghe cô kể chuyện “Chú dê đen”. Câu chuyện xin phép được bắt đầu.

## 2. Kể chuyện cho trẻ nghe

**Kể lần 1:** Cô kể diễn cảm kết hợp điệu bộ cử chỉ.

- Cô vừa kể cho lớp mình nghe câu chuyện gì?
- Trong truyện có những nhân vật nào?
- Để hiểu rõ hơn về câu chuyện cô mời các con nhìn lên màn hình nghe cô kể lại truyện nhé!

**Kể lần 2** kết hợp Powerpoint trên Tivi.

- Chúng mình xem và nghe truyện gì?
- Truyện “Chú dê đen” nói về điều gì?

Dê trắng nhút nhát đi tìm thức ăn bị Sói dọa nạt và ăn thịt; Dê đen bình tĩnh, tự tin, dũng cảm nên đã dọa và đuổi được Sói đi.

### **Kể trích dẫn và đàm thoại**

- Chúng mình hãy chăm chú lắng nghe từng tình tiết của câu chuyện nhé

*Cô kể: “Có một chú Dê Trắng... ăn thịt luôn chú dê trắng”.*

- Chú dê trắng vào rừng để làm gì?
- Dê trắng gặp ai?
- Sói xuất hiện như thế nào?
- Bạn nào biết từ “bắt chợt” có nghĩa là gì?  
( Bắt chợt là xuất hiện đột ngột)
- Thường khi gặp sự việc bất ngờ, đột ngột mang lại cảm giác như thế nào cho chúng ta?
- Sói đã làm gì khi gặp dê trắng?
- Khi gặp sói và bị sói quát nạt, dọa dẫm dê trắng như thế nào?
- Điều này chứng tỏ dê trắng là một người có tính cách như thế nào?
- Kết quả dê trắng bị như thế nào?

- Chú dê đen
- Sói, dê đen, dê trắng

- Chú dê đen.
- Trẻ trả lời

- Tìm lá non để ăn và nước suối mát để uống
- Chó sói
- Bắt chợt, nhảy ra quát hỏi
- Mất bình tĩnh
- Quát nạt
- Mất bình tĩnh, run rẩy, sợ hãi
- Nhút nhát, không tự tin, dễ bị người khác bắt nạt
- Chó sói ăn thịt

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>- Cũng có một chú dê đen đi vào rừng tìm lá non, uống nước suối và cũng gặp sói. Vậy điều gì sẽ xảy ra tiếp theo, các con hãy nghe cô kể tiếp nhé <i>“Một chú dê đen...vội vàng chuồn thẳng”</i></li> <li>- Chú dê đen vào rừng để làm gì?</li> <li>- Dê đen gặp ai?</li> <li>- Sói xuất hiện như thế nào?</li> <li>- Sói xuất hiện bắt chọt nhưng dê đen có mất bình tĩnh không?</li> <li>- Sói đã làm gì khi gặp dê đen?</li> <li>- Khi gặp sói và bị sói quát nạt, dọa dẫm dê đen như thế nào?</li> <li>- Điều này chứng tỏ dê đen là một người có tính cách như thế nào?</li> <li>- Kết quả cuối cùng như thế nào?</li> <li>- Dê đen và dê trắng có 2 tính cách như thế nào?</li> <li>- Kết quả cuối cùng của 2 chú dê sau khi gặp sói như thế nào?</li> <li>- Con có thích tính cách của dê trắng không? Vì sao?</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>- Tìm lá non để ăn và nước suối mát để uống</li> <li>- Chó sói</li> <li>- Bắt chọt</li> <li>- Không</li> <li>- Quát nạt, dọa dẫm nhằm ăn thịt dê đen</li> <li>- Bình tĩnh, mạnh mẽ, không hề run sợ, dê đen đáp trả và thể hiện sức mạnh của mình qua giọng nói, các bộ phận cơ thể như:(chân bằng đồng, sừng bằng kim cương), thái độ cương quyết, mạnh mẽ, thách thức</li> <li>- Bình tĩnh, tự tin, dũng cảm</li> <li>- Sói không dám ăn thịt dê đen và sợ chạy vào rừng sâu</li> <li>- Trái ngược nhau dê trắng nhút nhát, sợ hãi ; dê đen bình tĩnh, tự tin, dũng cảm</li> <li>- Dê trắng bị ăn thịt, dê đen đuổi được sói đi và bảo toàn được tính mạng</li> <li>- Không. Vì với tính cách của dê trắng sẽ luôn bị bắt nạt và hãm hại</li> </ul> |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>- Con có thích tính cách của dê đen không? Vì sao?</li> <li>- Con thấy sói là một nhân vật như thế nào?</li> <li>- Vậy khi gặp những người nguy hiểm con cần làm gì?</li> <li>- Khi không may bị người xấu bắt cóc con không thể hô hoán thì hãy gửi tín hiệu “SOS” bằng kí hiệu tay cho những người xung quanh</li> <li>- Cho trẻ thực hành tín hiệu “SOS” bằng tay</li> <li>- Khi ra ngoài con nhìn thấy ai có tín hiệu này hãy báo với những người khác, công an... để giúp đỡ họ thoát nạn</li> <li>- Khi sinh hoạt, chơi với các bạn, các em nhỏ con cần ứng xử như thế nào?</li> </ul> <p><b>Kể lần 3 trên sa bàn</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Cô kể chuyện bằng sa bàn</li> <li>+ Chúng mình vừa xem câu truyện gì?</li> <li>+ Chúng mình học được điều gì qua câu truyện?</li> <li>- Cô có một trò chơi nhỏ trong mỗi rổ đồ chơi có 1 chiếc đồng hồ với các ô: màu xanh là sự đồng ý, màu vàng là không đồng ý, màu đỏ là phản đối. Khi cô nói về các nhân vật con sẽ xoay kim vào màu phản ánh tính cách nhân vật đó và giơ lên</li> <li>+ Tổ chức cho trẻ chơi, nhận xét</li> </ul> <p><b>3. Kết thúc</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Bây giờ các con hãy chọn 1 mũ thích mình thích. Tất cả các con đều chọn mũ dê đen và bây</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>- Có. Vì dê đen bình tĩnh, tự tin, dũng cảm nên đã tự bảo vệ được mình</li> <li>- Sói là con vật nguy hiểm, hung ác luôn gây hại cho người khác</li> <li>- Tránh xa, bình tĩnh, nghĩ cách tự cứu mình và gửi tín hiệu nhờ sự giúp đỡ của người khác</li> <li>- Trẻ thực hành</li> <li>- Nhường nhịn, không bắt nạt, dọa dẫm, không lấy đồ dùng đồ chơi của bạn...</li> <li>- Chú dê đen</li> <li>- Trẻ trả lời</li> <li>- Trẻ tham gia</li> </ul> |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                                                                                                                                     |                 |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|
| giờ chúng mình đi vào rừng. Chúng mình hãy hát và thể hiện bằng hành động nhé “Ta đi vào rừng xanh, ta đi vào rừng xanh, ta tìm sói đang trốn nơi nào. Nào sói hãy lại đây thử xem” | - Trẻ thực hiện |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|

## **LĨNH VỰC PHÁT TRIỂN NGÔN NGỮ**

**Hoạt động Làm quen tác phẩm văn học**

**Chủ điểm: Động Vật**

**Đề tài: Truyện: “Cáo, thỏ và gà trống”**

**Loại tiết: Dạy trẻ đóng kịch**

**Độ tuổi: 5-6 tuổi**

**Thời gian: 30-35 phút**

### **I. Mục đích – yêu cầu:**

#### **1. Kiến thức:**

- Trẻ biết tên, tính cách nhân vật trong câu chuyện: thỏ tốt bụng, yếu đuối; gà trống mạnh mẽ, gan dạ; cáo gian xảo, hung dữ;...
- Trẻ nhớ lời của các nhân vật trong câu chuyện
- Nhớ được trình tự diễn biến và hành động của các nhân vật trong câu truyện.
- Trẻ biết kể lại truyện dưới các hình thức kể nối tiếp cùng cô, đóng kịch

#### **2. Kỹ năng:**

- Trẻ nói được lời của các nhân vật trong truyện một cách diễn cảm.
- Biết thể hiện cử chỉ, điệu bộ, lời nói, hành động của các nhân vật trong truyện.
- Trẻ trả lời được câu hỏi của cô rõ ràng, đủ ý.

#### **3. Thái độ:** Qua câu chuyện giáo dục cho trẻ lòng dũng cảm.

### **II. Chuẩn bị:**

- Mũ cáo, thỏ, gà trống, bầy chó, gấu
- Mô hình sân khấu: nhà của thỏ và cáo, khu rừng với cây cối, hoa lá...
- Sa bàn rối tay, các nhân vật.
- Nhờ phụ huynh đọc cho trẻ nghe nhiều lần để trẻ nhớ nội dung kịch bản
- Tranh thủ giờ đón và trả trẻ cô có thể trích đoạn nhỏ trẻ thử diễn

### **Kịch bản chuyển thể từ truyện: Cáo, Thỏ và Gà Trống**

#### **Nhân vật:**

- Người dẫn chuyện
- Thỏ

- Cáo
- Chó
- Gấu
- Gà trống

## **CẢNH 1: CÁO CUỐP NHÀ THỎ**

**Người dẫn chuyện:** Ngày xưa ngày xưa, trong một khu rừng xanh mát, có hai người hàng xóm sống cạnh nhau. Bạn Thỏ hiền lành sống trong ngôi nhà bằng gỗ ấm áp, còn Cáo sống trong ngôi nhà bằng băng trong suốt

**Thỏ** (*vui vẻ, trêu mến nhìn ngôi nhà, cảm thấy rất hạnh phúc*):

Ôi, ngôi nhà nhỏ của mình hôm nay đẹp quá!

Có nắng vàng, có hoa thơm, có tiếng chim hót líu lo...

Được sống trong ngôi nhà này, mình thấy thật hạnh phúc!

*(Cáo từ xa bước tới, quần áo ướt, run lập cập.)*

**Cáo** (*giả vờ đáng thương, giọng yếu ớt*):

Ôi... lạnh quá... lạnh chết mất thôi...Nhà băng của tôi tan hết rồi...

Thỏ tốt bụng ơi... cho tôi vào sưởi nhờ một lát được không?

**Thỏ** (*không chút nghi ngờ, giọng ân cần*):

Tội nghiệp bạn quá! Ngoài trời lạnh thế này sao chịu nổi. Mau vào đi, trong nhà ấm lắm.

*(Cáo bước vào, đảo mắt nhìn quanh rồi cười nham hiểm.)*

**Cáo** (*đổi giọng, cười lớn, ranh ma, quỷ quyệt*): Ha... ha... ha...Ngôi nhà này đẹp thật! Ấm thật! Từ giờ... nó là của ta!

**Thỏ** (*ngạc nhiên*):Cáo... bạn nói gì vậy?

**Cáo** (*chỉ tay ra cửa, gằn giọng, dít răng lên*):Ta nói... biến ra ngoài ngay!Nếu còn đứng đó... đừng trách ta độc ác!

**Thỏ** (*hoảng sợ, giọng run run*):Nhưng... đây là nhà của tôi mà...

**Cáo** (*quát lớn*):Cút ngay!!!

*(Thỏ sợ hãi chạy ra ngoài, ngồi dưới gốc cây khóc.)*

**Thỏ** (*nức nở*):Hu... hu... hu...Mình chỉ muốn giúp bạn...Sao bạn lại đối xử với mình như thế...

## **CẢNH 2: CHÓ VÀ GẤU GIÚP ĐỠ**

*(Chó chạy vào.)*

**Chó** (*lo lắng*):Thỏ ơi! Bạn làm sao thế?Ai bắt nạt bạn vậy?

**Thỏ** (*lau nước mắt, sụt sùi nói*): Tôi có một ngôi nhà bằng gỗ... cáo có một ngôi nhà bằng bằng.. mùa xuân đến nhà cáo tan ra thành nước, Cáo xin vào sưởi nhờ... Rồi đuổi luôn mình ra khỏi nhà...

**Chó** (*giận dữ*): Thật quá đáng! Bạn đừng sợ, có chúng tôi đây!

(*Chó bước tới trước cửa, sửa vang.*)

**Chó:**

Gâu! Gâu! Gâu! Cáo gian ác kia! Mau trả nhà lại cho Thỏ!

(*Từ trong nhà.*)

**Cáo** (*gầm lên*): Lũ chó con kia! Ta mà nhảy ra thì chúng mày tan xác!

(*Chó giật mình.*)

**Chó** (*run run*): Ôi... giọng đáng sợ quá... Thỏ ơi... chúng tôi... xin lỗi nhé!

(*Chó chạy đi.*)

**Thỏ** (*ngồi khóc*): Huhu... huhu

(*Gấu bước vào.*)

**Gấu** (*trầm ấm*): Ai đang khóc giữa khu rừng vậy?

**Thỏ**: Bác Gấu ơi... Cáo cướp nhà của cháu...

**Gấu** (*vỗ ngực*): Cháu đừng sợ! Có bác ở đây, chẳng ai dám bắt nạt cháu đâu!

(*Gấu tiến lên.*)

**Gấu** (*gầm vang*): Cáo kia! Mở cửa ngay!

**Cáo** (*gằn giọng dữ tợn, cười vang*): Ha ha ha. Lại thêm một kẻ muốn chết sao? Biến ngay! Ta mà nhảy ra thì mày tan xác

(*Gấu lùi lại.*)

**Gấu** (*gãi đầu*):

Ờ... bác... nhớ ra còn việc... Bác đi trước nhé...

(*Gấu vội chạy mất.*)

(*Thỏ ngồi xuống, thất vọng.*)

**Thỏ** (*nghe ngào*): Ai cũng bỏ đi cả... Có lẽ... mình sẽ không bao giờ lấy lại được ngôi nhà...

### **CẢNH 3: GÀ TRỐNG DỪNG CẢM**

(*Nhạc hào hùng nổi lên. Gà trống bước ra, dáng oai phong.*)

**Gà trống** (*vang dội*): Ồ... ó... o...!

**Gà trống** (*nhẹ nhàng*): Bạn Thỏ... sao mắt bạn đỏ hoe thế?

**Thỏ:** Không ai giúp được tôi cả...Tôi mất nhà rồi...

**Gà trống:** Kể tôi nghe nào.

*(Nghe xong, Gà trống siết chặt chiếc hái.)*

**Gà trống** *(kiên quyết):*

Kẻ xấu có thể lớn tiếng...

Nhưng không thể thắng được sự dũng cảm.

*(Nhìn thẳng vào Thỏ.)*

**Gà trống:** Bạn có tin tôi không?

**Thỏ** *(ngập ngừng rồi gật đầu):* Có... tôi tin bạn!

**Gà trống** *(mạnh mẽ):* Vậy hãy đứng dậy! Chúng ta cùng lấy lại ngôi nhà của bạn!

#### **CẢNH 4: CAO TRÀO – CÁO BỎ CHẠY**

*(Hai bạn tiến tới ngôi nhà.)*

**Người dẫn chuyện:**

Trước căn nhà nhỏ, Gà trống đứng thẳng người, ánh mắt sáng rực như ngọn lửa.

*(Gà trống giơ cao chiếc hái.)*

**Gà trống** *(vang dội):*

Cúc cù cu!

Ta vác hái trên vai!

Đi tìm loài gian ác!

Cáo ở đâu... ra ngay!

*(Trong nhà, Cáo giật mình.)*

**Cáo** *(run rẩy):* Ai... ai ở ngoài đó?

**Gà trống** *(bước lên một bước):*

Cúc cù cu!

Kẻ cướp nhà bạn tốt!

Ra ngay!

**Cáo:** Khoan... khoan... để tôi mặc áo...

**Gà trống** *(quát lớn hơn):*

Cúc cù cu!

Ta vác hái trên vai!

Đi tìm loài gian ác!

Cáo ở đâu... ra ngay!

*(Giơ cao chiếc hái chĩa về cáo.)*

**Gà trống** (đồng dục):

CÚC... CÙ... CU!!!

RA... NGAY!!!

(Cáo hoảng loạn lao từ trong nhà ra.)

**Cáo:** Á! Đừng đuổi ta! Ta đi ngay! Ta đi ngay!

(Cáo chạy biến vào rừng.)

(Thỏ chạy vào nhà rồi bước ra ôm Gà trống.)

**Thỏ** (xúc động): Cảm ơn bạn...Không chỉ giúp tôi lấy lại ngôi nhà...Mà còn giúp tôi hiểu rằng...Khi tin vào điều đúng, ta sẽ mạnh mẽ hơn.

**Gà trống** (mỉm cười):Bạn hãy nhớ...Dũng cảm không phải là không biết sợ... Mà là dù sợ... vẫn dám đứng lên bảo vệ điều đúng.

(Tất cả nhân vật bước ra cúi chào.)

**Người dẫn chuyện:** Từ đó, Thỏ lại được sống trong ngôi nhà thân yêu của mình. Còn Gà trống trở thành người bạn tốt, người bạn của lòng dũng cảm và lẽ phải

### III. Cách tiến hành:

| Hoạt động của cô                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Hoạt động của trẻ                                                                   |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>1. Ổn định tổ chức</b> <ul style="list-style-type: none"><li>- Chào mừng tất cả các con đến với tiết học ngày hôm nay. Đến với tiết học ngày hôm nay cô có 1 món quà muốn dành tặng cho lớp mình các con có tò mò đó là gì không?</li><li>- Đây là gì các con?( mũ các nhân vật)</li><li>- Với các chiếc mũ nhân vật này các con liên tưởng đến câu truyện gì hôm trước cô đã kể cho lớp chúng mình nghe?</li><li>- Vậy bây giờ các con hãy nhẹ nhàng về chỗ và lắng nghe cô kể câu chuyện “Cáo thỏ và gà trống”</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>- Trẻ trả lời</li><li>- Trẻ trả lời</li></ul> |
| <b>2. Nội dung:</b><br><b>* Hoạt động 1:</b> Đọc kịch bản “Cáo thỏ và gà trống”                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                     |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>- Đàm thoại:</p> <p>+ Trong câu chuyện cô vừa kể có những nhân vật nào?</p> <p>+ Vì sao Thỏ ngồi dưới gốc cây khóc?</p> <p>+ Bầy Chó an ủi Thỏ như thế nào? (Cô cho trẻ thể hiện lời của bầy chó)</p> <p>+ Thỏ trả lời ra sao? Giọng của Thỏ ra sao? ( cô cho trẻ nói lại lời của thỏ)</p> <p>+ Bầy Chó đã nói gì với Thỏ?</p> <p>+ Bầy Chó nói với Cáo như thế nào? Cáo đã đáp lại ra sao?</p> <p>+ Con có nhận xét gì về giọng của Cáo? ( cho trẻ bắt trước giọng của Cáo)</p> <p>+ Bác Gấu đã an ủi Thỏ như thế nào?</p> <p>+ Thỏ kể gì với bác gấu? Bác gấu nói gì với thỏ? ( Cô cho trẻ thể hiện lời của Thỏ)</p> <p>+ Gặp Cáo bác Gấu đã nói với Cáo ra sao? Cáo quát bác Gấu như thế nào?</p> <p>+ Gà Trống nói gì với Thỏ? Thỏ trả lời Gà Trống ra sao? Gà trống hát như thế nào khi gần Cáo? ( cho trẻ thể hiện giọng của Gà Trống)</p> <p>+ Con có nhận xét gì về giọng của Gà Trống? Cáo trả lời như thế nào?</p> <p>- Tính cách thỏ như thế nào?</p> <p>- Con có nên học tính cách đó của thỏ không? Vì sao?</p> <p>- Tính cách chó sói như thế nào?</p> <p>- Vì sao bầy chó và bác gấu lại không lấy được nhà cho thỏ?</p> | <p>- Trẻ lắng nghe</p> <p>- Trẻ trả lời</p> <p>- Trẻ trả lời</p> <p>- Trẻ trả lời</p> <p>- Trẻ trả lời</p> <p>- Trẻ trả lời</p> <p>- Quá nhút nhát, không dám đấu tranh, không tự bảo vệ được mình</p> <p>- Không. Vì quá nhút nhát sẽ không tự bảo vệ được bản thân mình, không tự đấu tranh trước kẻ thù</p> <p>- Gian xảo, hung ác...</p> <p>- Vì bầy Chó và bác Gấu khi nghe Cáo dọa nạt thì đều sợ hãi, thiếu sự kiên quyết nên bỏ chạy.</p> |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                              |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>- Vì sao gà trống lại lấy được nhà cho thỏ?</p> <p>- Gà trống không những dũng cảm mà còn tốt bụng, quan tâm yêu thương bạn bè kiên quyết giúp đỡ bạn đến cùng. Vì vậy các con hãy trở nên những con người tốt bụng, dũng cảm luôn giúp đỡ bạn bè đến khi có kết quả nhé</p> <p><b>* Hoạt động 2:</b> Dạy trẻ đóng kịch</p> <p>Cô đã chuẩn bị được rất nhiều mũ thể hiện vai chơi các nhân vật cô muốn chúng mình hãy cùng cô thể hiện vai các nhân vật trong câu chuyện.</p> <p>+ Lần 1: Cô là người dẫn chuyện, trẻ nhận vai các nhân vật và đóng kịch ( Cho trẻ nhận xét giọng của các bạn)</p> <p>+ Lần 2: Cả lớp kể, nhóm đóng kịch</p> <p>+ Lần 3: Một trẻ kể, nhóm đóng kịch</p> <p><b>* Hoạt động 3:</b> Diễn kịch</p> <p>- Cô và trẻ cùng chuẩn bị sân khấu, đạo cụ</p> <p>- Trẻ nhập vai đóng kịch</p> <p><b>3. Kết thúc</b></p> <p>- Hôm nay các con đã được hóa thân các nhân vật trong câu chuyện gì?</p> <p>- Qua câu chuyện con học được điều gì?</p> <p>- Hôm nay cô thấy cả lớp mình rất ngoan học rất giỏi. Cô khen tất cả các con. Bây giờ các con hãy nhẹ nhàng thu dọn đồ dùng và chuyển sang hoạt động tiếp theo cùng cô.</p> | <p>- Gà trống dũng cảm và kiên quyết lấy lại nhà cho thỏ</p> <p>- Trẻ lắng nghe</p> <p>- Trẻ đóng kịch</p> <p>- Trẻ trả lời</p> <p>- Trẻ thu dọn đồ dùng</p> |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

**Lĩnh vực: Phát triển tình cảm – Kỹ năng xã hội**

**Chủ đề: Bản thân**

**Đề tài: Không nghe lời và đi theo người lạ**

**Đối tượng: 5-6 tuổi**

**Thời gian: 30-35 phút**

**I. Mục đích, yêu cầu:**

**1. Kiến thức:**

- Trẻ biết không nghe lời, không nhận quà và không đi theo người lạ.
- Trẻ biết tự bảo vệ bản thân và bảo vệ bạn trước người xấu, không đi chơi hay đi một mình khi không có người thân đi cùng.
- Biết kêu cứu khi bị người lạ tấn công.

**2. Kỹ năng:**

- Rèn cho trẻ sự bình tĩnh xử lý tình huống.
- Rèn kỹ năng ghi nhớ, tư duy, và trả lời câu hỏi của cô rõ ràng mạch lạc.

**3. Thái độ:**

- Giáo dục trẻ biết tự bảo vệ bản thân không nghe lời và đi theo người lạ

**II. Chuẩn bị:**

- Video về người lạ đến nhà.
- Bánh kẹo, thạch.....
- Micro, xác xô

**III. Cách tiến hành:**

| Hoạt động của cô                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | Hoạt động của trẻ                                                                   |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>1. Ổn định, gây hứng thú.</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>- Xin nhiệt liệt chào mừng các con đến với chương trình “Con đã lớn khôn” ngày hôm nay. Đến với chương trình hôm nay, có các bạn nhỏ đáng yêu của lớp mẫu giáo 5 Tuổi B</li><li>- Để chương trình thêm hấp dẫn và sôi động, cô cháu chúng mình cùng chơi một trò chơi nhé, trò chơi được mang tên “ Hãy lắng nghe nào”.</li><li>- Mở đầu chương trình, cô muốn phỏng vấn một số câu hỏi ngắn với các thành viên của các đội chơi.</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>- Trẻ vỗ tay</li><li>- Trẻ tham gia</li></ul> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                         |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>- Theo các con chúng ta hay gặp những tình huống nguy hiểm nào?</li> <li>- Trong cuộc sống chúng ta có rất nhiều điều nguy hiểm rình rập đòi hỏi chúng ta cần có kỹ năng xử lý thoát hiểm tốt. Hôm nay cô và các con sẽ cùng trò chuyện về một tình huống tưởng như vô hại nhưng lại ẩn chứa rất nhiều nguy hiểm không thể lường trước được đó là gặp “người nguy hiểm”</li> </ul> <p><b>2. Nội dung</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Ngay bây giờ, xin mời các con cùng hướng mắt lên màn hình và cùng xem một đoạn phim nhé! ( Cô cho trẻ xem video người nguy hiểm đến nhà hỏi thông tin gia đình trẻ)</li> <li>- Các con vừa được xem đoạn video nói về điều gì ?</li> <li>- Trong video, người lạ đã hỏi trẻ những thông tin gì về gia đình?</li> <li>- Theo em, vì sao không nên cung cấp thông tin gia đình cho người lạ?</li> <li>- Nếu gặp người lạ hỏi địa chỉ nhà, số điện thoại bố mẹ hoặc giờ giấc sinh hoạt của gia đình, em sẽ trả lời như thế nào?</li> <li>- Trẻ trong video đã làm đúng hay sai? Vì sao?</li> <li>- Những thông tin nào của gia đình cần được giữ bí mật với người lạ?</li> <li>- Nếu người lạ tiếp tục gặng hỏi hoặc dụ dỗ, em nên làm gì?</li> <li>- Em sẽ nhờ ai giúp đỡ khi cảm thấy không an toàn trước người lạ?</li> <li>- Qua video, em rút ra bài học gì để bảo vệ bản thân và gia đình?</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>- Cháy nổ, kẹt thang máy, đi lạc, gặp những người nguy hiểm...</li> <li>- Trẻ lắng nghe</li> <li>- Trẻ trả lời</li> <li>- Trẻ trả lời</li> </ul> |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>=&gt; Khi có người lạ hỏi chuyện, con không được nói thông tin của bố mẹ và gia đình cho người lạ biết nhé. Vì có những người xấu có thể làm hại con và người thân. Con hãy nhớ: không mở cửa, không đi theo. Sau đó, con cần báo ngay cho bố mẹ hoặc người lớn để được giúp đỡ. Biết bảo vệ bản thân là con đang giúp bảo vệ cả gia đình mình</p> <p>- Theo các con người nguy hiểm thường có biểu hiện như thế nào?</p> <p>- Người nguy hiểm là người có một trong những biểu hiện sau (có hình ảnh đi kèm): Trùm kín, đeo khẩu trang, đeo kính, không nhìn thấy mặt, tránh nơi đông người; có hành vi bất thường: ánh mắt nhìn lăm lăm, xuất hiện nơi vắng người; không làm chủ hành vi: say rượu, say ma túy...</p> <p><b>* Xử lý tình huống:</b></p> <p><b>* <i>Tình huống 1: Người lạ vào lớp cho các bạn quà.</i></b></p> <p>- Cô tạo tình huống cho trẻ xử lý</p> <p>- Vừa rồi cô thấy các con từ chối món quà rất là khéo, rất là ngoan rồi, thế nhưng cô đặt ra trường hợp là người lạ cho các con quà, các con đã từ chối rồi, nhưng người lạ cứ dúi vào bắt các con lấy và sau đó người lạ kéo các con đi. Trong trường hợp này, các con phải làm như thế nào? ( Cào, cắn, kêu cứu thật to)</p> | <p>- Trẻ lắng nghe</p> <p>- Trùm kín, đeo khẩu trang, đeo kính, không nhìn thấy mặt, tránh nơi đông người</p> <p>- Có hành vi bất thường: ánh mắt nhìn lăm lăm, xuất hiện nơi vắng người</p> <p>- Không làm chủ hành vi: say rượu, say ma túy...</p> <p>- Trẻ lắng nghe</p> <p>- Trẻ trả lời</p> |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                  |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------|
| <p>- Các con sẽ kêu cứu như thế nào? ( Cứu cháu với, các cô ơi, cứu cháu với)</p> <p>=&gt; Đúng rồi các con ạ, khi mình không nhận quà từ người lạ ,mà người lạ vẫn cứ bắt mình phải lấy và đưa mình đi thì các con phải cào, cắn, cắn và kêu cứu thật to để mọi người có thể đến để giúp đỡ các con nhé.</p> <p>- Và bây giờ cô muốn xem các bạn thoát được khỏi người lạ như thế nào nhé. Xin mời tất cả các con</p> <p><b>* Tình huống thứ 2: Người lạ xuất hiện khi các bạn đang chơi cùng nhau và bắt một bạn đi</b></p> <p>- Các con ơi, chuyện gì vừa xảy ra vậy?</p> <p>- Các con đã làm gì để giúp bạn thoát khỏi người lạ?</p> <p><b>* Tình huống thứ 3: Giờ trả trẻ, Người lạ vào lớp xin đón trẻ.</b></p> <p>- Vừa rồi các con đã được xử lý tình huống người lạ cho quà, các con từ chối, các con đã thoát khỏi người lạ nhưng bây giờ người lạ không cho quà nữa, mà người lạ sẽ đóng giả thành người thân của chúng mình, đến đón chúng mình thì các con sẽ làm như thế nào? Cô xin mời tất cả các con.</p> <p>+ Tại sao con không đi về cùng cô đó?</p> <p>- Vì người đó là người lạ, không phải là người thân của các con, nên các con không đi theo người lạ.</p> <p><b>* Trò chơi luyện tập: Rung chuông vàng</b></p> <p>+ Cách chơi: Cô sẽ chia lớp thành 3 đội, nhiệm vụ của các đội chơi là trả lời thật nhanh và đúng câu hỏi, các con sẽ có 5 giây để suy nghĩ và trả lời, khi 5 giây kết thúc, đội chơi nào có tín hiệu</p> | <p>- Trẻ lắng nghe</p> <p>- Trẻ trả lời</p> <p>- Trẻ trả lời</p> |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------|





tiếp nhận của trẻ. Nội dung không dừng lại ở việc giúp trẻ hiểu “thế nào là dũng cảm” mà còn hướng tới việc hình thành thái độ và hành vi tích cực trong những tình huống gần gũi với đời sống. Điều này cho thấy sự chuyển biến từ giáo dục nhận thức đơn thuần sang giáo dục toàn diện, tác động đồng thời đến suy nghĩ, cảm xúc và hành vi của trẻ.

Một đóng góp quan trọng của chương là việc xây dựng hệ thống câu hỏi giáo dục mang tính định hướng, gợi mở và phát triển tư duy cho trẻ. Các câu hỏi không chỉ giúp trẻ tái hiện nội dung câu chuyện mà còn khuyến khích trẻ suy nghĩ, bày tỏ quan điểm, liên hệ với bản thân và xử lý các tình huống giả định. Chính sự đa dạng và có chủ đích trong cách đặt câu hỏi đã tạo điều kiện để trẻ từng bước hình thành năng lực tự nhận thức và hành động dũng cảm trong những hoàn cảnh cụ thể.

Đặc biệt, toàn bộ quá trình lựa chọn truyện, xác định nội dung và xây dựng câu hỏi được triển khai theo một quy trình logic, chặt chẽ và có tính khả thi cao. Quy trình này không chỉ đảm bảo tính khoa học trong nghiên cứu mà còn có ý nghĩa định hướng thực tiễn, giúp giáo viên dễ dàng vận dụng trong quá trình tổ chức hoạt động giáo dục. Việc cụ thể hóa quy trình thông qua các ví dụ minh họa đã góp phần làm rõ cách thức chuyển hóa giá trị của truyện đồng thoại thành công cụ giáo dục hiệu quả.

Bên cạnh đó, chương còn đề xuất những cách thức khai thác và sử dụng truyện đồng thoại một cách linh hoạt, sáng tạo, phù hợp với đặc điểm hoạt động của trẻ mầm non. Việc kết hợp kể chuyện với các hình thức như đóng vai, thảo luận, xử lý tình huống hay trải nghiệm thực tế không chỉ làm tăng hứng thú cho trẻ mà còn giúp các em “sống” trong câu chuyện, từ đó tiếp nhận giá trị giáo dục một cách tự nhiên và sâu sắc hơn. Những kế hoạch tổ chức hoạt động cụ thể được xây dựng trong chương đã minh chứng rõ ràng cho tính ứng dụng và hiệu quả của các biện pháp đề xuất.

Có thể khẳng định rằng, Chương 2 không chỉ dừng lại ở việc mô tả hay đề xuất mà đã xây dựng được một hệ thống giải pháp tương đối hoàn chỉnh, có cơ sở khoa học và khả năng triển khai trong thực tiễn. Những kết quả đạt được đã góp phần làm rõ con đường khai thác giá trị của truyện đồng thoại trong giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5–6 tuổi, đồng thời tạo nền tảng vững chắc cho việc nâng cao chất lượng giáo dục đạo đức trong trường mầm non hiện nay.

## KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ

### 1. Kết luận

Đề tài “*Khai thác và sử dụng truyện đồng thoại nhằm giáo dục lòng dũng cảm cho trẻ mẫu giáo 5–6 tuổi*” đã tiếp cận vấn đề không chỉ ở bình diện lý luận mà còn ở chiều sâu của thực tiễn giáo dục, từ đó làm nổi bật một nhận định có ý nghĩa then chốt: giáo dục phẩm chất cho trẻ mầm non chỉ thực sự hiệu quả khi được thực hiện thông qua những con đường phù hợp với đặc điểm phát triển tự nhiên của trẻ, trong đó truyện đồng thoại là một phương tiện đặc biệt ưu việt. Không giống như những cách giáo dục mang tính áp đặt hay truyền đạt trực tiếp, truyện đồng thoại tác động đến trẻ bằng con đường cảm xúc, hình tượng và trải nghiệm, giúp trẻ tiếp nhận giá trị đạo đức một cách tự nhiên, không gượng ép nhưng lại có sức bền sâu sắc.

Kết quả nghiên cứu đã khẳng định một cách rõ ràng rằng lòng dũng cảm ở trẻ mẫu giáo 5–6 tuổi không phải là một phẩm chất trừu tượng hay xa vời, mà hoàn toàn có thể được hình thành và phát triển thông qua những tình huống gần gũi, cụ thể trong đời sống, nếu có sự định hướng giáo dục phù hợp. Khi trẻ được tiếp xúc với các nhân vật trong truyện đồng thoại – những hình tượng mang tính điển hình, giàu cảm xúc và có hành động rõ ràng – trẻ không chỉ hiểu “dũng cảm là gì” mà còn cảm nhận được “vì sao cần dũng cảm” và “dũng cảm như thế nào”. Chính sự chuyển hóa từ nhận thức sang cảm xúc và hành động này đã làm nên giá trị giáo dục bền vững của truyện đồng thoại.

Một đóng góp quan trọng của đề tài là đã xây dựng được một hệ thống tiếp cận mang tính khoa học và khả thi, bao gồm việc lựa chọn và phân loại truyện theo mục đích giáo dục, xác định nội dung phù hợp với đặc điểm lứa tuổi, thiết kế hệ thống câu hỏi có tính định hướng và phát triển tư duy, cũng như đề xuất quy trình khai thác truyện theo hướng tích cực hóa hoạt động của trẻ. Điểm đáng chú ý là toàn bộ hệ thống này không mang tính khuôn mẫu cứng nhắc, mà có tính mở, cho phép giáo viên linh hoạt điều chỉnh theo điều kiện thực tế và đặc điểm riêng của từng nhóm trẻ. Điều đó làm tăng đáng kể khả năng ứng dụng của đề tài trong môi trường giáo dục mầm non.

Hơn thế nữa, đề tài đã góp phần khẳng định một hướng đi mang tính chiến lược trong giáo dục hiện đại: đưa văn học trở thành một phương tiện trung tâm trong việc hình thành nhân cách. Khi truyện đồng thoại được khai thác đúng cách, mỗi câu chuyện không chỉ dừng lại ở việc “kể” mà trở thành một trải nghiệm sống,

nơi trẻ được suy nghĩ, lựa chọn và thử nghiệm các hành vi ứng xử. Chính trong quá trình đó, lòng dũng cảm không còn là một bài học được ghi nhớ, mà trở thành một giá trị được nội tâm hóa và có khả năng chi phối hành vi của trẻ trong thực tế.

Như vậy, có thể khẳng định rằng đề tài không chỉ đạt được mục tiêu nghiên cứu đề ra mà còn mở ra một cách nhìn sâu sắc và nhân văn về con đường giáo dục phẩm chất cho trẻ mầm non. Những kết quả đạt được là minh chứng rõ ràng cho tiềm năng to lớn của truyện đồng thoại trong việc nuôi dưỡng tâm hồn và hình thành nhân cách trẻ, đồng thời tạo cơ sở vững chắc cho việc tiếp tục nghiên cứu và ứng dụng trong thực tiễn giáo dục.

## **2. Kiến nghị**

Để những giá trị lý luận và thực tiễn của đề tài thực sự được chuyển hóa thành hiệu quả giáo dục cụ thể, cần có sự thay đổi mang tính hệ thống và đồng bộ từ nhiều phía, từ đào tạo, quản lý đến tổ chức thực hiện trong thực tiễn.

Trước hết, đối với các cơ sở đào tạo giáo viên mầm non, cần có sự điều chỉnh trong nội dung và phương pháp đào tạo theo hướng coi trọng năng lực khai thác giá trị giáo dục của tác phẩm văn học. Giáo viên không chỉ cần hiểu nội dung truyện mà quan trọng hơn là phải biết “đọc” được giá trị giáo dục ẩn chứa trong đó, biết cách chuyển hóa những giá trị ấy thành nội dung phù hợp với trẻ và tổ chức hoạt động một cách hiệu quả. Việc rèn luyện kỹ năng xây dựng câu hỏi, tạo tình huống và dẫn dắt trẻ suy nghĩ cần được xem là một năng lực cốt lõi trong đào tạo giáo viên.

Đối với các cơ sở giáo dục mầm non, cần thay đổi nhận thức về vai trò của hoạt động kể chuyện. Đây không nên chỉ được xem là một hoạt động phát triển ngôn ngữ đơn thuần, mà cần được nhìn nhận như một phương tiện giáo dục phẩm chất có ý nghĩa sâu sắc. Việc đầu tư xây dựng môi trường văn học phong phú, lựa chọn truyện phù hợp và tạo điều kiện cho giáo viên sáng tạo trong tổ chức hoạt động sẽ góp phần nâng cao chất lượng giáo dục một cách bền vững.

Về phía giáo viên, yêu cầu đặt ra không chỉ là đổi mới phương pháp mà còn là đổi mới tư duy giáo dục. Thay vì giữ vai trò trung tâm truyền đạt, giáo viên cần trở thành người tổ chức, người dẫn dắt và người khơi gợi. Khi trẻ được đặt vào những tình huống có vấn đề, được hỏi, được bày tỏ và được lựa chọn cách hành động, trẻ sẽ phát triển được năng lực tư duy và khả năng tự điều chỉnh hành vi.

Chính quá trình này mới thực sự giúp lòng dũng cảm được hình thành một cách sâu sắc và có ý nghĩa.

Gia đình, với tư cách là môi trường giáo dục đầu tiên và lâu dài nhất, cần đóng vai trò tích cực hơn trong việc đồng hành cùng nhà trường. Việc cha mẹ cùng đọc truyện, trò chuyện với trẻ và khuyến khích trẻ vận dụng những bài học từ câu chuyện vào cuộc sống sẽ tạo ra sự liên kết chặt chẽ giữa giáo dục ở trường và ở nhà. Khi trẻ được sống trong một môi trường thống nhất về giá trị, những phẩm chất như lòng dũng cảm sẽ có điều kiện phát triển một cách tự nhiên và bền vững.

Cuối cùng, cần tiếp tục mở rộng nghiên cứu theo hướng thực nghiệm và ứng dụng công nghệ, nhằm nâng cao hiệu quả và phạm vi tác động của việc khai thác truyện đồng thoại. Trong bối cảnh giáo dục hiện đại, việc kết hợp giữa giá trị truyền thống của văn học và các phương tiện công nghệ mới nếu được thực hiện hợp lý sẽ không làm giảm đi chiều sâu giáo dục, mà ngược lại còn làm tăng tính hấp dẫn và khả năng tiếp cận của trẻ.

Những kiến nghị này không chỉ nhằm hoàn thiện hơn việc sử dụng truyện đồng thoại trong giáo dục lòng dũng cảm, mà còn hướng tới một mục tiêu sâu xa hơn: xây dựng một môi trường giáo dục nhân văn, nơi mỗi câu chuyện không chỉ được kể để giải trí, mà thực sự trở thành một phương tiện nuôi dưỡng tâm hồn, hình thành ý chí và bồi đắp những phẩm chất tốt đẹp cho trẻ ngay từ những năm tháng đầu đời.

## DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO

\* Tài liệu tham khảo trong nước:

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2021), *Chương trình giáo dục mầm non*, NXB Giáo dục Việt Nam.
2. Giáo dục cảm xúc và đạo đức cho trẻ mầm non – Lê Thị Hồng, NXB Giáo dục Việt Nam
3. Giáo dục học mầm non – Nguyễn Thị Hòa, NXB Đại học Sư phạm.
4. Hà Nguyễn Kim Giang (2006), *Giáo trình cho trẻ làm quen với tác phẩm văn học một số vấn đề lý luận và thực tiễn*, Nxb Giáo dục
5. Hà Nguyễn Kim Giang (2018). *Phương pháp tổ chức hoạt động làm quen với tác phẩm văn học*
6. Hoàng Phê (2003), *Từ điển Tiếng Việt*, NXB Đà Nẵng.
7. Lã Thị Bắc Lý, Lê Thị Ánh Tuyết (2008) *Giáo trình Phương pháp đọc kể diễn cảm thơ, truyện cho trẻ lứa tuổi mầm non*, Đại học Sư phạm Hà Nội
8. Lê Minh Anh (2023). *Phương pháp sử dụng tác phẩm văn học để giáo dục giá trị sống cho trẻ mầm non*. Tạp chí Giáo dục Mầm non, số 4.
9. Lê Nhật Ký, Thể loại truyện đồng thoại trong văn học Việt Nam hiện đại, Luận án tiến sĩ năm 2011, Trường Đại học Quốc Gia Thành phố Hồ Chí Minh, Trường ĐH KHXH & NV
10. Nguyễn Ánh Tuyết (2010), *Tâm lý học trẻ em lứa tuổi mầm non*, NXB Đại học Sư phạm.
11. Nguyễn Ánh Tuyết. (2018). *Giáo dục học mầm non*. Nxb Đại học Sư phạm Hà Nội.
12. Nguyễn Quang Uẩn (2007), *Tâm lý học đại cương*, NXB Đại học Sư phạm.
13. Nguyễn Thị Hồng Nam. (2018). *Văn học thiếu nhi Việt Nam hiện đại – đặc điểm và xu hướng phát triển*. Nxb Giáo dục Việt Nam.
14. Nguyễn Thị Thanh Bình (2018). *Phát triển năng lực cảm thụ văn học cho trẻ mẫu giáo lớn qua truyện đồng thoại*. Tạp chí Giáo dục Mầm non, số 12.
15. Nguyễn Thị Thảo (2020). *Khai thác truyện đồng thoại nhằm giáo dục giá trị đạo đức cho trẻ mẫu giáo lớn*. Luận văn ThS, ĐHSPTP. HCM.
16. Tâm lý học trẻ em lứa tuổi mầm non – Nguyễn Ánh Tuyết (chủ biên), NXB Đại học Sư phạm.
17. Trần Thị Hòa (2015). *Biểu hiện của lòng dũng cảm trong văn học thiếu nhi Việt Nam hiện đại*. Tạp chí Văn học và Tuổi thơ, số 8.
18. Võ Quảng (2014). *Quả tim khỉ*. Nxb Kim Đồng.

\* Tài liệu tham khảo nước ngoài:

19. Bruno Bettelheim (1976) trong tác phẩm “The Uses of Enchantment: The Meaning and Importance of Fairy Tales” (Vintage Books, tr.12–25)
20. Jean Piaget (1969). *The Moral Judgment of the Child*. Free Press.
21. Masri, A. S. (2025). *Therapeutic Fairytales for Holistic Child Development*. Journal of Child Psychology and Education.
22. Tatar, M. (1987). *The Hard Facts of the Grimms' Fairy Tales*. Princeton University Press.
23. The Type of 'Courage' Described in Picture Books and Early Childhood Educational Value Exploration
24. Warner, M. (1994). *From the Beast to the Blonde: On Fairy Tales and Their Tellers*. London: Chatto & Windus

## **PHỤ LỤC**

### **CHÚ DÊ ĐEN**

Có một chú Dê Trắng đang đi tới một khu rừng để tìm ăn những chiếc lá non và uống nước suối. Bất chợt, một con Sói ở đâu đi tới trước mặt, nó quát hỏi:

- Dê kia, mày đi đâu?
- Tôi đi tìm lá non để ăn và nước mát để uống.
- Mày có gì ở chân?
- Chân tôi có móng.
- Trên đầu mày có gì?
- Trên đầu tôi có sừng.

Sói hỏi tiếp:

- Bây giờ mày hãy trả lời tao: Tim mày thế nào?
- Tim tôi đang run sợ.
- A! Ha!

Sói cười vang rồi ăn thịt luôn chú Dê Trắng.

Một chú Dê Đen cũng tới khu rừng để ăn lá non và uống nước suối. Sói đã ngồi sẵn ở đó. Thấy Dê Đen đi qua, nó quát hỏi:

- Dê kia, mày đi đâu?
- Tao đi tìm kẻ nào hay gây sự đây.
- Mày có gì ở chân?
- Chân thép của tao có móng bằng đồng.
- Trên đầu mày có gì?
- Trên đầu tao có đôi sừng bằng kim cương.

Sói lại tiếp.

- Thế bây giờ mày hãy trả lời tao: tim mày thế nào?
- Trái tim thép của tao bảo tao: hãy cắm đôi sừng bằng kim cương của tao vào bụng mày. Nào Sói hãy lại đây thử xem!

Sói sợ quá vội vàng chuồn thẳng.

### **CÁO, THỎ VÀ GÀ TRỐNG**

Ngày xưa ngày xưa trong khu rừng nọ có một con Cáo và một con Thỏ. Cáo có một ngôi nhà bằng băng, còn Thỏ có một ngôi nhà bằng gỗ. Mùa xuân đến, nhà Cáo tan ra thành nước, còn nhà Thỏ vẫn nguyên vẹn. Cáo xin sang nhà Thỏ sưởi nhờ rồi đuổi luôn Thỏ ra ngoài. Thỏ vừa đi vừa khóc. Một lát sau Thỏ gặp bầy Chó.

Bầy Chó hỏi Thỏ: Tại sao Thỏ khóc?

- Làm sao mà tôi không khóc được? Tôi có một ngôi nhà bằng gỗ, còn Cáo có một ngôi nhà bằng băng. Mùa xuân đến nhà Cáo tan ra thành nước, Cáo xin sang nhà tôi sưởi nhờ rồi đuổi luôn tôi ra khỏi nhà. Hu, hu...

- Thỏ ơi, đừng khóc nữa. Chúng ta sẽ đuổi được Cáo đi, bầy Chó cùng Thỏ đi về nhà Thỏ. Bầy Chó nói: Gâu! Gâu! Gâu! Cáo trả nhà cho Thỏ ngay đi!

Cáo ngồi trên bệ lò sưởi nói vọng ra:

- Bầy chó đi ngay đi, không ta ra xé xác bây giờ!

Bầy Chó sợ quá chạy mất. Thỏ ngồi dưới bụi cây và khóc. Một Bác Gấu đi qua, Bác Gấu hỏi: Tại sao Thỏ khóc?

- Cháu có một ngôi nhà bằng gỗ, còn Cáo có một ngôi nhà bằng băng. Mùa xuân đến, nhà Cáo tan ra thành nước, Cáo xin sang nhà cháu xin sưởi nhờ rồi đuổi luôn cháu ra khỏi nhà. HUUUU

- Thỏ ơi đừng khóc nữa? Gấu nói - Bác sẽ đuổi được Cáo đi!

- Không! Bác Gấu ơi, Bác không đuổi được đâu. Chó đuổi mãi không được thì bác đuổi làm sao?

- Đuổi được chứ! Gấu nói giọng cương quyết. Gấu và Thỏ về đến nhà Thỏ, Gấu gầm lên:

- Cáo trả nhà cho thỏ ngay!

Cáo ngồi trên bệ lò sưởi nói vọng ra:

- Bác Gấu đi ngay đi, không ta ra xé xác bây giờ!

Gấu sợ quá chạy mất. Thỏ lại ngồi dưới bụi cây và khóc. Một con gà trống mào đỏ đi qua, vai vác một cái hái. Gà trống thấy Thỏ khóc, bèn hỏi:

- Tại sao Thỏ khóc?

- Cáo xin sang nhà tôi sưởi nhờ rồi đuổi luôn tôi ra khỏi nhà. Hu, hu, hu...

- Ta về nhà đi, tôi sẽ đuổi được Cáo.

- Không! Anh không đuổi được đâu. Chó đuổi mãi không được, Gấu đuổi mãi không được thì anh đuổi làm sao được!

- Thế mà tôi đuổi được đấy, nào đi!

Gà trống và Thỏ cùng về nhà Thỏ. Gà trống cất tiếng hát: Cúc cù cu, Ta vác hái trên vai

Đi tìm cáo gian ác, Cáo ở đâu ra ngay!

Cáo sợ quá bảo: Tôi đang mặc quần áo.

Gà trống lại hát: Cúc cù cu..... ra ngay!

Cáo nói: Cho..cho tôi mặc áo bông đã!

Lần này thì gà quát lên: Cúc cù cu.....ra ngay!

Cáo từ trong nhà gỗ nhảy vọt ra, chạy biến vào rừng. Từ đó, Thỏ lại được sống trong ngôi nhà của mình. Và Gà trống trở thành bạn thân thiết của Thỏ.

### **DÊ CON NHANH TRÍ**

Trong ngôi làng nhà kia có Dê mẹ và một chú Dê con. Một hôm trước khi đi ra đồng ăn cỏ, Dê mẹ dặn con:

- Con ở nhà cho ngoan! Mẹ ra đồng ăn một ít cỏ tươi để có nhiều sữa ngọt cho con bú. Ai gọi cửa cũng đừng mở nhé! Nếu không, thì con Sói vào ăn thịt con đấy!

Dê con vâng lời mẹ và hỏi thêm:

- Thế mẹ về thì làm thế nào con biết mà mở cửa!

Dê mẹ khen con thông minh và dặn con:

- Lúc nào mẹ về, mẹ gọi cửa thì mẹ sẽ nói: “Con chó Sói hung ác, đuổi cổ nó đi”, thế là con mở cửa cho mẹ!

Nhưng con chó Sói hung ác nấp ở gần đó nó đã nghe Dê mẹ dặn Dê con như thế rồi. Dê mẹ vừa đi khuất, con Sói hung ác đã chạy lại gần cửa: “Cạch, cạch cạch! Con chó Sói hung ác, đuổi cổ nó đi”.

Dê con ở trong nhà, nghe tiếng gõ cửa vội vàng chạy ra. Nghe đúng câu mẹ dặn, nó định mở cửa, nhưng sao nó thấy tiếng gọi lại ồm ồm chứ không phải tiếng mẹ. Dê con bèn nghĩ ra một kế và bảo:

- Mẹ đấy ư? Sao hôm nay tiếng mẹ lại ồm ồm thế?

Con chó Sói sợ bị lộ nhưng nó vẫn khôn ngoan trả lời:

- Mẹ ra ngoài đồng bị cảm gió nên bị khản giọng đấy!

Dê con vẫn còn ngại:

Mọi lần mẹ về vẫn thò chân vào khe cửa cơ mà! Chân mẹ thon thon, con nhìn thấy là biết ngay!

Con Sói lại tìm cách chống chèo:

Mẹ giẫm phải gai, chân sưng vù lên, thò vào khe cửa không vừa nữa. Con mở cửa cho mẹ vào!

Dê con cúi sát xuống đất nhìn qua khe cửa. Nó thấy bàn chân lem luốt, đen sì.

Nó bảo Sói:

- Thôi anh Sói ơi! Chính anh rồi! Anh rút đi kéo mẹ tôi về húc cho anh vỡ bụng ra đây! Chân anh đen sì thế kia kìa! Ai còn lạ gì nữa!

Bị lộ, con Sói vội vàng bỏ đi. Nhưng nó vẫn nghĩ cách để lừa Dê con. Nó chạy ngay đến cửa hàng bánh. Chờ lúc người làm bánh đi vắng, nó vội cho chân vào thùng bột, bột dính đến đầu gối. Xong xuôi, nó chạy vội về gọi Dê con:

- Cạch, cạch, cạch! Con chó Sói hung ác đuổi cổ nó đi!

Dê con vội ngó qua khe cửa, lần này nó thấy rõ ràng bốn chân trắng. Thôi đúng là mẹ nó đã về! Nhưng cái mũi thính của nó lại ngửi thấy mùi gì hôi hôi chứ không phải thơm mùi sữa như mẹ nó. Dê con ngần ngại, khe khẽ bắc ghế trèo lên ghéech cổ nhìn qua khe tường ra ngoài. Nó thấy hai cái tai lem luot và nhọn hoắt. Thôi đúng là chó Sói rồi, Dê con gọi chó Sói và bảo:

- Tai anh đen và nhọn, chẳng giống tai mẹ tôi đâu.

Anh Sói hung ác ơi, cút ngay đi kéo mẹ tôi về lại húc cho anh vỡ bụng đây!

Sùng mẹ tôi nhọn lắm! Con chó Sói bị lộ vội vàng bỏ chạy. Nó cố hết sức tìm cách giấu đôi tai lem luot và nhọn hoắt mà không được. Nó chưa dám trở lại thì Dê mẹ đã về gõ cửa: “Cạch, cạch, cạch! Con chó Sói hung ác, đuổi cổ nó đi”.

Dê con nghe đúng tiếng mẹ. Nó cúi nhìn qua khe cửa, đúng là chân mẹ. Nó trèo lên nhìn qua khe cửa, đúng là tai mẹ. Nó mở ngay cửa cho mẹ vào. Nó kể chuyện con Sói đến lừa cho Dê mẹ nghe. Dê mẹ ôm con vào lòng, khen con giỏi và cam đảm.

Dê mẹ cho con bú một bữa sữa thơm và ngọt

### **MÙI TRÍ CỦA THỎ NÂU**

Trong khu rừng có Hươu, Nai, Thỏ, Sóc, Chồn và Nhím sống rất hòa thuận, thân ái. Bỗng một hôm, Vua Hổ ở khu rừng Hung dữ bên cạnh phái ba "sứ giả" Hổ Văn sang. Sứ giả của Vua Hổ rất hách dịch và dữ tợn. Vừa đặt chân tới cửa rừng Hòa Bình, chúng đã gầm thét ra oai:

- Vua của các ngươi đâu? Hãy ra nghe chiếu chỉ của Vua Hổ đây!

Lúc ấy, chỉ có mỗi Thỏ Nâu ở đó. Thỏ Nâu giả bộ sợ hãi nói:

Dạ, thưa ba ông Hổ! Đức vua của chúng tôi ở xa lắm. Hay là các ông để tôi tiếp nhận chiếu chỉ rồi mang tới chỗ đức Vua được không ạ?

Ba "sứ giả" Hổ Văn đồng ý rồi đưa ra một sợi râu của Vua Hổ và nói:

- Trong "chiếu chỉ", Vua Hổ lệnh cho rừng Hòa Bình của các ngươi mỗi ngày phải cống nạp một con thú thật béo, rõ không?

Thỏ Nâu nhận "chiếu chỉ", vừa đi vừa nghĩ: "Nếu mỗi ngày phải cống nạp cho Vua Hổ một con thú thì chẳng mấy chốc tất cả cư dân của rừng Hòa Bình này bị Vua Hổ ăn thịt hết".

Thỏ Nâu gặp Nhím. Nó vội kể lại đầu đuôi cho Nhím nghe. Nghe xong, Nhím bảo:

- Chúng ta phải nghĩ cách gì đi chứ! Vua Hổ đưa sợi râu làm "chiều chỉ" có ý muốn khoe khoang sức mạnh đây mà!

Thỏ Nâu suy nghĩ một lát rồi nói:

- Tớ nghĩ ra rồi. Cậu cho tớ xin một cái lông của cậu!

Nói rồi, Thỏ Nâu nhổ một cái lông to nhất và dài nhất trên mình Nhím.

Nhím chưa kịp hiểu ý thì Thỏ Nâu đã cầm chiếc lông Nhím đến gặp "sứ giả" Hổ Văn và nói:

- Thưa ba ông Hổ, tôi đã về tâu với Đứa vua của chúng tôi. Ngài nổi giận bảo: "Vua Hổ là đồ ranh con hỗn xược!" Ngài đã nhổ một cái lông trên mình gửi cho Vua Hổ và thách đấu. Nếu Vua Hổ thua trận, Ngài sẽ ăn thịt hết cả họ nhà Hổ trong một ngày đây ạ!

Nói rồi, Thỏ Nâu dâng chiếc lông Nhím vừa to, dài, vừa sắc nhọn cho ba "sứ giả" Hổ Văn xem.

Ba "sứ giả" Hổ Văn nhìn thấy chiếc lông liền hỏi:

- Vua của nhà ngươi to đến thế nào mà có sợi lông khiếp thế?

- Các ông không biết sao? Vua của chúng tôi là Đức ông khổng lồ khét tiếng đây!

Ba ông mau về tâu lại với vua Hổ kéo Đức ông của chúng tôi nổi giận thì nguy.

Ba "sứ giả" Hổ Văn vội trở về kể chuyện cho Vua Hổ nghe. Vua Hổ sợ hết hồn nói:

- Chắc Vua chúng nó phải hung dữ, to lớn lắm mới có sợi lông to và sắc nhọn thế này. Chúng ta phải tránh xa khu rừng đó thôi!

Từ đó trở đi, khu rừng Hòa Bình lại yên ả, chẳng có thú dữ nào dám bén mảng tới.

### **HƯƠNG CON BIẾT NHẬN LỖI**

Một chú Hương con có bộ lông óng mượt lại điểm những đốm trắng như sao. Chú đang tha thân trên đồi tìm lá non. Bỗng nó gặp một chú bò có bộ lông vàng óng.

Hương con nhìn bò và chào: "Chào chị Hương".

Bò đáp: "Tôi không phải là Hương. Tôi là Bò".

Hương con cãi: "Chị có lông màu vàng, có đuôi, bốn chân và sừng trên đầu thì chị phải là hương chứ".

Bò nói: "Mẹ tôi là Bò. Chúng tôi cho con người sữa ngọt và kêu ùm...bò, ùm...bò. Thế thì tôi là con bò".

Hươu con vẫn bú rơm: "Thì chị là một con heo sữa chứ sao. Tôi cũng có thể kêu được như chị".

Rồi nó há miệng cố hết sức mà vẫn không phát ra được tiếng "ùm...bò".

Bò vẫn nhẹ nhàng: "Tôi không phải là Hươu! Hãy hỏi anh bạn Dê mà xem, anh biết tôi là ai".

Dê con mắt nhìn Bò và áp ứng: "A...à chị có đuôi, có bốn chân và cặp sừng giống tôi. Thế thì chị là dê rồi".

Hươu hét lên: "Chị ấy là Hươu, anh bạn cũng là Hươu, cả ba chúng ta đều là Hươu".

Bò và Dê không chịu thua Hươu. Chúng cãi nhau inh ỏi.

Một chú ngựa đang gặm cỏ gần đấy nghe tiếng la hét ầm ĩ liền phi đến xem chuyện gì xảy ra.

Ngựa nhìn những người bạn bốn chân, có cặp sừng trên đầu đang tranh cãi không ai chịu ai. Cả ba đều nhờ ngựa phân xử xem ai đúng ai sai.

Ngựa rung bờm rồi rủ cả ba đi ra suối uống nước cho đỡ khát.

Dòng suối trong xanh mát rượi. Hươu, Bò, Dê thi nhau uống nước cho đỡ khát.

Ngựa tha thân gặm cỏ bên bờ suối.

Chợt Hươu nhìn bóng mình trong dòng nước trong xanh và mỉm cười: "chà hai bạn kia trông có giống mình đâu nhỉ? Họ có sừng và bốn chân, họ vẫn không phải là Hươu".

Dê cũng soi mình xuống dòng suối và reo to: "Hai bạn không hoàn toàn giống tôi đâu. Các bạn không phải là Dê".

Nghe tiếng reo của Dê, Bò liền ôn tồn: "Tôi không phải là Hươu hay Dê. Tôi là một con Bò cái".

Các bạn đều lầm lẫn". Hươu con ngượng ngịu: "Xin lỗi bạn bè, tôi đã lầm lẫn!".

### **CHIM VÀNG ANH CA HÁT**

Các loài chim và thú trong rừng đang chuẩn bị hội diễn văn nghệ. Chị Sóc nâu tìm gặp Vàng Anh và bảo:

- Hôm hội diễn em sẽ hát một bài nhé!

Vốn hút nhát nên Vàng Anh chẳng dám nhận lời. Mẹ Vàng Anh động viên mãi, cô bé mới "Vâng ạ!". Khi chị Sóc Nâu giới thiệu, người xem đã vỗ tay hoan hô

trước, làm Vàng Anh cứ sờ sờ, tim đập thành thịch. Rút rề một lúc lâu, Vàng anh mới dám bước ra sân khấu.

Vì quá run sợ, ca sĩ tí hon Vàng Anh chỉ hát được có nửa bài “Em là bông hồng nhỏ”, rồi bỏ sân khấu, buồn bã bay về nhà.

Các bạn chim khách, sáo sậu, khiêu, họa mi...ngồi nghe ở dưới bàn tán:

- Cô bé Vàng Anh có giọng hát rất hay, nhưng nhút nhát quá không hát được!

Về tới nhà, Vàng Anh phụng phịu nói với mẹ:

- Từ nay con chẳng hát nữa đâu! Người nghe thật là đông, ngượng chết đi được ! Mẹ Vàng Anh lại bảo:

- Con cứ tập hát thật nhiều trước các bạn. Rồi con sẽ bạo dạn hơn!

Nghe lời mẹ, sau đó, ngày nào Vàng Anh cũng tập hát và hát cho các Anh Vẹt xanh nghe. Có khi lại biểu diễn cho các chị chim khách, các cô sáo đen, sáo sậu, chào mào nghe. Ai cũng khen Vàng Anh hát hay hơn và bạo dạn hơn nhiều. Cô bé hát bài “Trái đất này là của chúng mình”, người nghe vỗ tay giòn giã, đòi hát lại đến ba lần. Tiếng hát chưa dứt, Vàng Anh đã ôm hoa tặng đầy ngực và vui sướng đến trào nước mắt.

### CHÓ SÓI VÀ CỪU NON

Trong khu rừng nọ, có một con Chó sói đi kiếm ăn cả ngày trong rừng mà vẫn chưa kiếm được chút gì bỏ vào bụng. Mãi đến gần tối mới thấy một đàn Cừu xuất hiện trên cánh đồng cỏ ở phía cửa rừng. Cuối đàn, có một chú Cừu non đi tụt lại đằng sau, vừa đi vừa nhớn nhoe gặm cỏ. Sói ta vui mừng thầm nghĩ: “Khà, khà, hôm nay ta sẽ có một bữa thật là no bụng đây”.

Ngay lúc đó, Sói nhanh chân nhảy ra đứng trước mặt Cừu non. Vừa trông thấy Chó Sói với cặp mắt đỏ khè như hai hòn lửa, Cừu non hoảng hồn. Nhưng Cừu non đã kịp thời nén được sợ hãi, ung dung bước tới trước mặt Sói và nói:

- Anh Sói ơi, tôi sẽ hát tặng anh 1 bài hát thật hay để anh nghe vui tai trước khi ăn thịt tôi nhé.

Sói ta không ngờ mình được trọng vọng như vậy, lấy làm thích chí và cảm động lắm, liền cho phép Cừu non trở tài ca hát. Cừu non ráng hơi, ráng sức kêu lên thật to, tiếng kêu lúc bổng lúc trầm, mỗi lúc một vang xa: “Be, be,..”

Vừa lúc đó, Bác chăn cừu nghe được, lập tức vác gậy chạy đến, nện cho Sói ta một trận nên thân.

Thế là, Cừu non thoát nạn nhờ nhanh trí và can đảm, còn Chó Sói bị một trận no đòn.

## VÌ SAO HƯƠNG CÓ SỪNG

Ngày xưa, Hương rất nhút nhát. Cái gì Hương cũng sợ: sợ bong tối, sợ thú dữ, ngay cả tiếng động lạ cũng khiến Hương hoảng sợ...

Tuy vậy, bạn bè rất quý Hương vì Hương nhanh nhẹn, chăm chỉ và tốt bụng. Một hôm nghe tin bác Gấu bị ốm nặng, Hương xin phép mẹ đến thăm bác Gấu. Bác Gấu nói trong hơi thở yếu ớt:

- Bệnh của bác nặng lắm. Chỉ có Thảo Huyền mọc trong khe núi sâu mới chữa khỏi được.

Hương nhanh nhẩu nói:

- Cháu chạy nhanh như tên bay, để cháu vào rừng lấy lá thuốc cho bác.

Không kịp đợi bác Gấu nói gì, Hương vội chào bác rồi lên đường ngay. Như đường rừng hiểm trở, hùm beo thú dữ nhiều, Hương bắt đầu thấy sợ. Khi bóng tối tràn xuống lưng núi, Hương càng thấy sợ bèn nép vào một gốc cây già và khóc.

Thần cây hiện lên và hỏi:

- Vì sao cháu khóc? Cháu bị lạc mẹ à?

- Dạ, không ạ! Cháu muốn đi vào khe núi sâu kiếm lá Thảo Huyền về chữa bệnh cho bác Gấu. Nhưng rừng đại ngàn có nhiều Hổ, Báo, Sư tử nên cháu sợ lắm.

- Nếu cháu sợ thì hãy quay về đi!

- Nhưng cháu thương bác Gấu lắm! Không có thuốc thì bác ấy sẽ không khỏi bệnh được!

Thần cây ân cần nói:

- Cháu là một đứa trẻ có tấm lòng nhân hậu. Ta cho cháu những cành cây khỏe khoắn của ta. Cháu hãy đội lên đầu để có thêm sức mạnh!

Hương cảm ơn Thần cây rồi lên đường. Hương băng qua suối sâu, đèo cao mà không sợ gì thú dữ hay bóng đêm nữa. Khi Hương đem được lá thuốc về, trời cũng vừa rạng sang. Hương thấy muôn thú trong rừng đang ngồi vây quanh bác Gấu. Hương vội đưa lá thuốc cho bác Gấu nhai. Thật là kì diệu, chỉ ít phút sau, bác Gấu đã khỏe lại. Tất cả muôn thú có mặt đều hỏi:

- Bác Gấu ơi! Đó là thuốc gì mà quý thế ạ?

- Đó là lá Thảo Huyền. Thuốc quý, nhưng tấm lòng của Hương còn đáng quý hơn nhiều. Chính Hương đã chữa khỏi bệnh cho bác đấy! – Bác Gấu già ôn tồn trả lời.

Khi ấy, tất cả các bạn mới để ý đến Hương. Và ai cũng thật ngạc nhiên khi thấy trên đầu Hương có những cành cây vững chắc. Hương kể lại đầu đuôi câu chuyện gặp Thần Cây cho các bạn nghe. Kỳ lạ thay, những cành cây đã dính chặt vào

đầu Hươu tự bao giờ. Từ đó, Hươu rở nên can đảm và luôn mang những cành cây trên đầu để tự vệ, chống lại thú dữ.

Người ta gọi những cành cây trên đầu Hươu là những chiếc sừng hươu

### **ĐÔI BẠN DƯỚI BIỂN SAN HÔ**

Xuyên qua làn nước biển, ánh mặt trời trở nên xanh mát, dịu dàng như ánh trăng đêm... Chú sắp trở thành một đóa hải quỳ tươi tắn...

Chú nghĩ: "Ôi! Biển biếc mới đẹp làm sao, mới kỳ diệu làm sao! Phải ở mãi một chỗ thật là buồn... Nhìn đàn cá bơi mà thèm.

Ước gì mình bơi được như họ, hay ít ra cũng bò lê được như cô ốc ấy nhỉ...".

Kìa xem, một cái vỏ ốc đang ngất ngưỡng di động ven một tảng đá. Hẳn là một bác ốc già lắm. Nhưng ốc gì mà kỳ quái thế nhỉ?

Thò ra ngoài một cái đầu nhọn lờm chờm răng cưa với những chân là chân, lại còn có cả đôi càng gộc mới to là sao. Vốn hiếu kỳ, chú San Hô ghé sát lại chào: Chào bác Ốc ạ!

Chào bạn Hải Quỳ! Tôi không phải là Ố mà là Tôm kí cư!

Một tiếng nói nhỏ nhẹ đáp lại.

Đừng gọi tớ bằng bác, tớ chỉ bằng tuổi bạn thôi! Vốn hay bị kẻ thù đe dọa và săn đuổi nên Tôm kí cư đã khôn ngoan tìm được một chiếc vỏ ốc làm ngôi nhà ở tạm cho mình.

Tôm đi đâu nhà mang tới đó. Nếu cần thì lại có thể chui ra khỏi vỏ ốc một cách dễ dàng. Trong lần gặp gỡ đầu tiên ấy, cả hai đã thấy mến nhau.

Hải quỳ hãy ngồi trên vỏ ốc, chúng mình sẽ đi chu du khắp nơi, vừa ngắm cảnh, vừa kiếm ăn.

Tôm kí cư đề nghị như thế. Hải quỳ sốt sắng nhận lời.

Chúng ta sẽ luôn ở bên nhau, anh Tôm nhé!

Thời gian trôi đi, chú Hải Quỳ lớn dần, mép đã mọc thành những chiếc tua dài và gắn liền làm một với chiếc vỏ ốc của Tôm kí cư. Một con cá đuối đánh hơi thấy mùi Tôm, mon men bò đến. Nhác thấy bóng kẻ cướp, Tôm kí cư vội co rút toàn thân vào vỏ ốc. Như rồ chột nhót tới bạn mình, Tôm không yên lòng ghé mắt ra xem.

Hải Quỳ vốn có lòng dũng cảm của con nhà nòi, giờ đây vì bạn, lòng dũng cảm ấy càng nhân lên gấp bội. Nó bình tĩnh khua những cánh tay uyển chuyển như những cánh hoa cúc đại đóa rung rinh trong làn gió nhẹ.

Con cá to gấp ba lần nó lù lù tiếng lại gần. Toàn thân con cá như bị điện giật, hoàn toàn tê dại.

Từ những "cánh hoa", chất độc đã nhanh chóng tiêm vào khắp cơ thể con cá. Hải Quỳnh ngày một lớn lên, nó đã to bằng cả "tòa nhà ốc" rồi. Còn Tôm kí cư thì vẫn thế

## MÓN QUÀ CỦA CÔ GIÁO

Ngày thứ hai của tuần, cô giáo Hươu Sao chia sẻ với lớp mầm:

– Mọi người sắp nghỉ hè rồi. Trong tuần này, ai nhận được phiếu bé ngoan sẽ nhận một món quà nhỏ từ cô.

Thời điểm đó, mọi người đều cố gắng hát tốt hơn, múa linh hoạt hơn, và giữ trật tự khi ngồi trong lớp. Khi đến thứ bảy, cả lớp mầm hồi hộp vì mọi người đều muốn nhận quà từ cô giáo.

Sau khi ra chơi, khi mọi người trở về lớp, Cún Đốm vô tình đụng vào Gấu Xù khiến Gấu Xù va vào Mèo Khoang, khiến Mèo Khoang ngã đau, đầu gối bị thâm tím. Mèo Khoang đau quá nên không kìm lại được nước mắt.

Cô giáo Hươu Sao phải sử dụng dầu cao để xoa bóp cho Mèo Khoang.

Trong buổi sinh hoạt cuối tuần, cô khen ngợi cả lớp:

– Tất cả mọi người đều xứng đáng nhận phiếu bé ngoan và nhận món quà từ cô.

Cô giáo đi từng bàn phát quà và phiếu bé ngoan cho mọi người. Quà bao gồm những con búp bê, thú nhồi bông... đủ làm mọi người thích thú. Có người nhận được chiếc bút chì để tập viết, còn kẹo sô cô la...

Khi đến lượt Gấu Xù, cô giáo tặng một chiếc ô tô đồ rất đẹp, nhưng Gấu Xù không đưa tay nhận quà. Cô giáo hỏi nhẹ nhàng:

Gấu Xù giải thích:

– Thưa cô, con không ngoan ạ!

– Hãy nói ra điều đó!

– Thưa cô, con đã đẩy Cún Đốm làm bạn ấy ngã ạ.

Cô Hươu Sao nhìn Gấu Xù với ánh mắt trù mến và nói:

– Đó là lúc xếp hàng, con đi nhanh quá nên lỡ đẩy bạn. Con không có ý làm bạn ngã, phải không?

– Thưa cô, con chịu trách nhiệm vì đã va vào bạn Gấu Xù ạ!

Cô Hươu Sao gật đầu:

– Cô hiểu rồi. Lần sau, khi xếp hàng, mọi người hãy giữ trật tự, không nên đùa nghịch, đẩy xô. Hôm nay, Gấu Xù và Cún Đốm vẫn nhận được quà và phiếu bé ngoan vì đã thật thà, dũng cảm nhận lỗi của mình.